

Králik László:

A „Boy – Scouts”,

az angolok legújabb ifjúsági egyesülete

A transvaali háború idején történt, hogy a búrok Mafekinget, az angolok városát ostrom alá vették. Az angolok oly kevesen voltak, hogy a túlnyomó erővel szemben alig bírták tartani a várost. Ekkor Mafeking parancsnoka: Baden-Powell generális, besoroztatta a 18 éven aluli angol fiúkat is katonáknak. És ezek a kis katonák várakozáson felül váltak be; különösen, mint parancs- és hírvivők (ordonáncok) és levélhordók kitűnő szolgálatokat tettek az ostromlottaknak.

Mikor azután a háború befejeztével Baden-Powell hazatért Angliába, látta az óriási különbséget egyrészt az életerős, ügyes, a szabad levegőn növekedett gyarmati ifjúság s másrészt a városi elcsenevé-szedett, ügyefogyott, betegségre hajló európai fiatalság között. Huszonöt évi, többnyire a gyarmatokban töltött katonai szolgálata alatt eléggé tapasztalta, mennyire nem válik be ez az európai városi fiatalság a katonáéknál, mily gyámoltalan a hadviselésben, mennyire nem bírja a nehéz szolgálatot, és hányan pusztulnak bele csak azért, mert testileg és lelkileg fejletlenek. És ekkor a derék katona gondolkodóba esett, s azon törte a fejét, miként lehetne Anglia jövő nemzedékének a leromlását feltartóztatni. Azzal tisztában volt, hogy azt az óriási átalakulást, amelyben jelenleg Anglia és minden iparúzó állam van és mely a földművelő, falusi lakosságot az ipari középpontokba, a városokba hajtja, úgy sem lehet feltartóztatni. Pedig éppen ez, t. i. a városi élet az, amely a népet mind jobban és jobban gyengíti és őt úgy a katonai, mint egyéb szolgálatra alkalmatlanabbá teszi. Anglia egész jövője attól függ, hogy ennek a leromlásnak és elfajulásnak minél előbb gát emeltessek. És a hosszas töprengés után Baden-Powell arra a meggyőződésre jutott, hogy a városi ifjúságot úgy lehet az elpusztulástól megmenteni, ha annak a nevelését más irányba tereljük.

Elég volt már a szellemi művelés túltengésből, törődjünk minél többet az ifjúság testi és erkölcsi nevelésével és akkor megmentettük a jövő generációt. Ezért szervezte 1908 tavaszán a „Boy Scouts” ifjúsági egyesületet.

A „boy” szó angolul fiút jelent, míg a „scout” kém; hírmondót, cserkészőt; az egész kifejezés tehát: kémkedő, cserkésző fiúkat jelent, akik az ellenséget felkutatják, megfigyelik, róla a saját csapatuknak hírt hoznak és azt az ellenség hadállásához kalauzolják. Mi az iránta való tiszteletből adtuk vissza a „scout” szót a „cserkésző” kifejezéssel mert ezt tartottuk a legmegfelelőbbnek.

Tagadhatatlan, hogy ennek az elnevezésnek kissé katonás, vagy legalább is romantikus íze van; az ember hallatára önkénytelenül is a Cooper- féle indián történetekre gondol. Pedig Baden-Powellnek nem az a célja, hogy az ezer meg ezer angol ifjút mind hadikémmé, cserkészővé nevelje. Ő maga rendszerével és egyesületével a *jövő nemzedék testi és erkölcsi nevelésére törekszik*.

Baden-Powell a történelemre hivatkozva kimutatja, hogy nemzetének valamennyi nagy alakja és úttörője (scout) csak úgy tudott sikert aratni, ha a találékonyságot fegyelemmel, az önbizalmat igénytelenséggel, a testi ügyességet lelki éberséggel, a lovagiasságot hazafiassággal tudta párosítani. Ezekre a tulajdonságokra akarja az angol ifjúságot, a maga kis katonáit is oktatni.

Az ő katonáinak, vagy mondjuk cserkészőinek, (mert ezt a kifejezést szokjuk meg), meg kell ismerkedniük az élet mindennemű követelményeivel; azért kell kint, a szabad természetben tartózkodniuk, ahol meg kell tanulniuk kunyhót építeni, fát vágni, tüzet rakni, sütni, főzni; azonkívül tudniuk kell csónakázni, kerékpározni, úszni, gyalogolni térképet olvasni, ismeretlen helyeken utat keresni, távolságokat és magasságokat szabad szemmel megbecsülni. Kiváló gondot fordít arra, hogy az ifjúság tanulja meg az emberek, állatok, növények, szóval az egész természet helyes megfigyelését. Az erdei és mezei élet megfigyeléséhez hozzátartozik a növények és állatok ismerete; de az állatok ismerete nem tételezi fel egyszersmind azt is, hogy az ifjak szenvedélyes vadászok legyenek; állatot csak szükség esetén szabad ölniük.

Mindezt a cserkésző csak úgy sajátíthatja el, ha ép és egészséges; ezért ismernie kell a higiénikus életmód szabályait, testét mindenféle játékokkal és sportokkal kell edzenie, és óvakodnia kell az ártalmas szokásoktól, mint amilyen a dohányzás és a szeszes italok élvezete.

De nemcsak ép testre, hanem ép lélekre is kell a cserkészőnek törekednie, vagyis az erkölcsi élet terén is igyekeznie kell minél tökéletesebbé válni. A Scouts-ok egyik főszabálya, pl. arra kötelezi őket, hogy minden nap legalább egy jó cselekedetet kell véghez vinniük, teszem azt egy öregasszonyt, vagy gyereket a forgalmas utakon átkísérni, a közúti vasúton vagy az omnibuszon a felnőtteknek helyüket átengedni; egy szomjas állatot (kutyát, macskát, kanárit) megitatni; egy járdán, lépcsőn heverő narancshéjat az útból eltávolítani stb. stb. De minden cserkészőnek főkötelessége, valóságos lovagiasságra törekedni; ehhez pedig első sorban: udvariasság, önfegyelmzés, bátorság, résztvevő szív és szolgálatkészség tartozik. A cserkésző mindenkor és mindenütt igyekezzék embertársain segíteni, ha azok bajba kerültek és segítségre szorultak. Azért a cserkészőnek értenie kell ahhoz is, miként kell a szerencsétlenül jártakat az első orvosi segélyben részesíteni.

Mindezt az ifjak a szabad délutánokon, a vásár- és ünnepnapokon és a nagy szünetekben gyakorlatilag sajátítják el. Baden-Powell tábornok az 1908. év vakációjában tartotta az első kéthétre terjedő tábori gyakorlatot a maga kis katonáival, amely annyira bevált, hogy most minden évben megismétli azt. A szülők és a tanárok lelkes leveleken fejezték ki köszönetüket a generálisnak, hogy fiaik testileg és erkölcsileg megerősödve és szinte újjászületve tértek vissza e tábori gyakorlatokból otthonukba.

Baden-Powell rendszerének alapelveit és tananyagát egy kitűnő kézikönyvben, a „Scouting for Boys” írta meg, amely műnek oly nagy volt a sikere, hogy egy év leforgása alatt 200 000 példányban kelt el. És a könyv elterjedésével lépést tartott az abban kifejtett elvek gyakorlati alkalmazása. Pedig Baden-Powell kezdetben nem is gondolt arra, hogy elveinek alkalmazására külön szervezetet, illetve egyesületet alkosson; ő eredetileg csak arra gondolt, hogy rendszerét a már meglévő ifjúsági egyesületekben fogja meghonosítani. Csak hogy ezeknek a határai szűkeknek bizonyultak; mindenütt, Angliában és a gyarmatokban alakultak külön 6–8 fiúból álló Scout - szakaszok, amelyekből azután a Scout – csapatok képződtek. (Három szakasz alkot egy csapatot.) Egy-egy szakasznak az élén egy fiú áll, míg a csapatokra már egy felnőtt, az u. n. Scout – Master ügyel fel. Ezek a Scout - Masterek voltak a tanítók. Többnyire volt katonatisztek, de tanárok is vállalkoztak erre a feladatra. Egy Master előbb kiválogatott magának 6–8 fiút, akiket Baden-Powell utasításai szerint kioktatott. Ha a fiúk kiállották a próbát és beváltak, akkor kapták a megbízást, hogy most már ők toborozzanak hat kortársat, akiket a Master felügyelete alatt kiképeztek. Ily módon eddig magában Angliában 140 000 ifjút és pedig a társadalom minden rétegéhez tartozót, képeztek ki, míg Amerikában és a gyarmatokban 110 ezret, összesen tehát 250 000. Az ifjak annyira tódultak az új egyesületbe, hogy hamarjában nem tudtak elegendő szakaszvezetőt találni, így hogy időről-időre a felvételt is korlátozni kellett.

De Baden-Powellnek is akadtak ellenségei; különösen a békebarátok rontottak neki, azzal vádolván őt, hogy az angol ifjúságban a harcias szellemet szítja. Erre Baden-Powell könyvére hivatkozva kimutatta, hogy az ő törekvése kizárólag derék és hasznavehető polgárok nevelésére irányul.

De még, ha az ifjúság katonai kiképzésére törekedném, - amit különben sem tettem – abban sem lennék ártalmára. Sohasem tapasztaltam azt, hogy a kiszolgált katonák különös hajlamot mutatnának a bűntettekre, ellenben azt igen is vettem észre, hogy a katonaságnál rendszeren oly hasznos tulajdonságokra tettek szert, amelyeket a polgári életben is nagyon jól értékesíthettek. Mindenek előtt önfegyelmet, bajtársi érzést, engedelmisséget előjáróikkal szemben, józanságot, tisztaságot és rendszeret, pontosságot, testi ügyességet, erőt és kitartást sajátítottak el ott, miért is a kiszolgált katonákat éppen megbízhatóságuk miatt becsülik többre a polgári életben.

Egy politikusnak pedig, aki az ellen nyilatkozott, hogy a gyermekeket katonailag kiképezzék, mert ő úgy gyűlöli a háborút, mint az ördögöt, azt felelte a generális: „Aki, úgy mint én, a háborút minden alakjában megismertem, azt még jobban gyűlölöm, mint az ördögöt, mert én a háború rettenetességeit a legborzasztóbb anarchizmusnak tartom. De egy erős nemzedék még mindig legjobb biztosítéka és záloga a békének”.

De mi sem bizonyítja, jobban Baden-Powellnek békés szándékait, mint az a körülmény, hogy ő a Scout mozgalmat szeretné az egész világon elterjeszteni és ezáltal az angol ifjúságot szoros viszonyba és barátságba hozni minden nemzet fiaival. E célból már is elküldött egy szakasz Boy - Scouts-ot Németországba, hogy az ő eszméit a német ifjak között is terjessék és őket cserkészőkke kiképezzék.

És Németországban annyi híve akadt Baden-Powell eszméinek, hogy már is megalakult a „Verein Jugendsport in Feld und Wald”, amely egyesület az ifjúság erkölcsi, egészségi és gyakorlati továbbképzésére törekszik minél szélesebb és demokratikusabb alapon. Sőt a németek még tovább men-

tek, kiadták Baden-Powell művét „Scouting for Boys” német nyelven is e címen: „Das Pfadfinderbuch” (nach General Baden-Powells Scouting for Boys unter Mitwirkung von Offizieren und Schulmännern, herausgegeben von Stabsarzt Dr. A. Lion.)

A Boy-Scout mozgalomnak meglepő sikerei Angliában és egyebütt csak azt bizonyítják, hogy manapság már mind többen és többen kezdik belátni, hogy az ifjúság testi és erkölcsi neveléséről mindaddig nem gondoskodtunk eléggé. Teletömjük a szellemét mindenféle ismerettel, de hogy testileg egészséges és ép, erkölcsileg kifogástalan emberré fejlődjék, ezzel édes keveset törődünk, mert hiszen a heti két órás torna ugyancsak kevés az üdvösséghez! Pedig az ifjúságnak éppen serdülő és egyúttal legveszedelmesebb korában t. i.: a 12- 18 éves koráig, van a legegésztőbb szüksége arra, hogy neki alkalom és mód adassék, hogy jó ösztönei akadálytalanul kifejlődhessenek, felpeszdlő életereje a kellő mederbe csapoltassék és káros szenvedélyei a jó példa, az önérzet felkeltése és a szabad természetben való foglalkoztatás által lehetőleg elnyomassanak. Csak az a nevelés érdemli meg tehát ezt a nevet, amely a jövő nemzedéket testileg épnek és erkölcsileg jónak akarja nevelni, már pedig Baden-Powell éppen ezt célozza az ő mozgalmával.

Ezért gondoltuk, hogy nem végzünk fölösleges munkát, ha Baden-Powellnak eszméit és nevelési eljárását a magyar közönséggel és ifjúsággal megismertetjük. Ez ismertetésnél távolról sem lebegett előttünk az a cél, hogy mi, magyarok, az angol mintát szolgálilag utánozzuk. Tegyük azonban mi is úgy, mint a németek, akik csak az eszmét vették át követendő, például, de a kivitelben német nemzeti célok után törekszenek. De különben is látni fogjuk, hogy pl. nekünk Magyaroknak nem lehet az a célunk, ami az angoloké, hogy t. i. az ifjaktól kitűnő gyarmati katonákat képezzünk ki, mert hiszen nekünk nincsenek is gyarmataink.

Azt azonban merjük állítani, hogy a Szemere Miklós kezdeményezte lövészeti oktatás véleményünk szerint nagyon is egyoldalú és a Baden-Powell mozgalmához képest kicsinyes. Egészítsük ki, tehát a lövészeti oktatást egyéb sportokkal és gyakorlatokkal és akkor mi sem fogunk elmaradni a többi haladó és tökéletesedő nemzetek mögött.

Ne várjuk azonban, hogy ezt az ügyet is megint a kormány, illetve az állam vegye körébe. Az ilyent magának a társadalomnak, tehát néhány vezető egyéniségnek, mint amilyen, pl. Szemere Miklós, vagy ami még a legjobb volna: a vidéki kultúr- és sportegyesületeknek kellene felkarolniuk és nyélbe ütniük. A cél: hazánk jövő nemzetségének testi- lelki erősítése és tökéletesítése; méltó arra, hogy hazánk legjobbjai érte síkra szálljanak!

Az ismertetésre vonatkozólag megjegyezzük, hogy azt minél apróbb részekre igyekeztünk csoportosítani, hogy az anyag annál áttekinthetőbb legyen. Az egészet felosztottuk két részre: az elsőben elmondjuk az első Boy-Scouts csapatnak a keletkezését; bemutatjuk a „Boy-Scouts” egyesületnek a szervezetét; vázlatosan ismertetjük a cserkészők tananyagát, életmódját és különböző gyakorlatait; majd egy pásztorfiú története után közöljük az angol cserkészők kilenc parancsolatát. A második, különleges részben behatóan foglalkozunk a cserkészők nevelési módszerével: hogy kell őket megtanítani a megfigyelésre és helyes következtetésre a nagy természetben; hogyan éljenek a táborban a maguk alkotta sátrakban; milyen hadi szolgálatot kell nekik teljesíteniük, majd megismerkednek az egészségtan alapelveivel és a lovagiasság szabályaival; végül pedig az életmentés nehéz feladatait tárjuk fel előttük.

ELSŐ RÉSZ

I. Hogyan keletkezett az első „Boy–Scouts” csapat?

Nem pillanatnyi szeszély, hanem komoly veszedelem adott az elő cserkésző csapatnak létet. A búr háború elején 1899-ben a hatalmas sereggel vették ostrom alá Mafekinget, az angolok délafrikai városát. Mafeking akkor kis, jelentéktelen városka volt; és bizony soha senki sem gondolt arra, de még csak nem is álmodhatta, hogy ezt a várost valaha az ellenség ostromolni fogja. A helyőrség akkori parancsnoka Baden-Powell volt, de a katonaság létszáma, beleértve a rendőrséget és az önkénteseket is, csak 700-ra rúgott. A generális tehát a polgárokat is fegyver alá szólította és vagy 300 embert fegyverezett fel. Néhányan közülük, mint gyakorlott határőrök be is váltak de legnagyobb részük fiatal, kereskedők, írnokok. Soha azelőtt fegyvert kezükbe sem vettek, nem hogy bánni tudtak volna vele. És ennek az 1000 embernek kellett a várost védenie, amelyben még 600 asszony és gyerek és 7000 bennszülött tartózkodott és amelynek 8 km-nyi volt a határa. Ekkor bizony minden ember becses volt és midőn a csapat a sebesülések és halálozások folytán mind jobban és jobban leapadt, a terhes éjjel-nappali szolgálat annál súlyosabban nehezedett a maroknyi ember vállaira. Ekkor Cecil Edward lord Baden-Powel parancsára fegyverre szólította a város fiút is és belőlük egy kadét-csapatot alkotott, egyenruhába bujtatta és begyakorolta őket. Eddig a védők nagyon sok embert parancs- és jelentéstételre foglaltak le, ezen túl ezt a munkát a fiúk csapatának kellett végezni, ami által a rendes katonák e szolgálat alól felszabadultak. A fiúk, élükön szakaszvezetőjükkel névleg Goodjeare (olv. Gudjír), pompásan beváltak. Sokan közülük kitűnően értettek a kerékpározáshoz és így segítségükkel megindulhatott a teljesen szünetelő levélposta. Külön bélyeget is készítettek erre a célra: közepén egy kerékpáros, felette az angol királynő, Viktória monogramja ez a felírás volt olvasható: „Siege of Mafeking” Mafeking ostroma. (Ezzel a bélyegek később nagyon ritkák lettek, úgy hogy a gyűjtők bármily árat is megadtak értük.)

Ezek a fiúk egyáltalában nem félték a süvítő golyóktól; mindenkor készek voltak a parancsokat továbbítani, bár életük örökké a legnagyobb veszélyben lebegett. Baden-Powell egyszer találkozott egy ilyen fiúval, amint a legsűrűbb golyózáporközt a városba igyekezett. Az ezredes – akkor még csak ezredes volt – rákiáltott, hogy vigyázzon, mert valamelyik golyó biztosan leteríti, de a fiú jókedvűen válaszolt: „Engem ugyan utol nem érnek ezredes úr!” Így keletkezett az első Boy–Scouts, cserkésző csapat.

II. Az angol „Boy Scouts” szervezete

Baden-Powell eredetileg nem szándékozott külön egyesületet szervezni, mert azt hitte, hogy az ő új szisztémája könnyen bele fog illeszkedni az Angolországban már meglévő ifjúsági egyesületekbe. E tekintetben ugyanis Angliában nagyon kedvezőek a viszonyok, mert majd minden iskolának van külön sport- vagy tornaegyesülete; és az iskolába nem járó ifjúságnak is vannak különböző football- és lövészegyesületei és tornaklubjai. Így a gyárak tanoncái, a postának és a közlekedési vállalatoknak az alkalmazottai, főleg pedig az ügyességükről és találékonyságukról méltán híres londoni „Messenger–Boys” (kerékpározó hírvivő fiúk), amilyenek most már Budapesten is vannak, valamennyien nagyban úzik a legkülönbözőbb testgyakorlatokat egy-egy, egyesületen belül. És Baden-Powell generálisnak tényleg sikerült is az ő szisztémáját ezekben az egyesületekben bevezetni és meghonosítani, anélkül, hogy önállóságukat és autonómiájukat legkevésbé is érintette volna.

De az angol demokrácia e tekintetben is mintaképpül szolgálhat valamennyi nemzetnek. A miniszternek és lordnak a fia csakúgy, mint a legszegényebb iparosnak a gyermeke egyaránt büszkén vallhatja magát Boy Scout-nak, mert mindaddig annak tekintik, amíg gentleman marad, azaz míg a lovagiaság szabályait betartja.

A már meglévő sportegyesületeknek a tagjai könnyen képezhetik magukat „Boy Scout –akká”, azaz cserkészőkké. Azok az ifjak pedig, akik még nem tagjai semmiféle sportegyesületnek – pedig ilyen még nagyon sok van – maguk alkothatnak egy-egy cserkésző szakaszt, és azután beléphetnek a cserkészők nagy közösségébe. A cserkészők közössége vezetőkből és cserkészőkből áll. Valamennyi angolul beszélő cserkészőnek legfőbb vezére Baden-Powell generális. A „hadnagy”, angolul scout Master, egy-egy csapatnak az élén áll. Legalább három szakasz alkot egy csapatot. Egy-egy szakasznak a parancsnoka

a szakaszvezető, a szakasz pedig hat cserkészőből áll. Minden 14-18 éves ifjú, aki a cserkésző vizsgáit kiállotta, lehet szakaszvezető, ha hat 12-18 éves ifjút azzal a szándékkal toboroz össze, hogy őket cserkészőkké kiképezze.

A szakaszvezető a szakaszából egy ifjút megbíz a maga helyettesítésével; ez a „káplár”. A cserkészők két osztályra oszlanak: első és második osztályra, Az első osztályba azok tartoznak, akik már több vizsga sikeres letételével bebizonyították, hogy teljesen kiképzett cserkészők; míg a másodosztályúak még csak az elemi ismeretekkel rendelkeznek.

Minden csapatnak van külön becsületbírósága, illetve bíráló bizottsága, amely a hadnagyból és két szakaszvezetőből áll, és amelynek feladata a kitüntetések, büntetések és a csapat egyéb belügyi feletti dönteni.

Hogy az újonc másodosztályú cserkésző lehessen, a következő vizsgát kell neki a hadnagy, vagy a bíráló bizottság előtt kiállnia:

1. Harminc másodperc alatt kell egy bizonyos csomót megkötnie, (később rátérünk még erre).
2. Miután egy üzleti kirakatot egy percig megszemlélt, annak a tartalmát hozzávetőleg kell leírnia.
3. Egy kilométer utat 8 perc alatt kell megjárnia cserkésző lépésben.
4. Ismernie kell a cserkészők szabályait és jelvényeit.

Az első osztályú cserkészőnek pedig a következő vizsgát kell kiállania:

1. Az égi tájak megállapítása a nap és a csillagok állása alapján.
2. Egész egyedül kell neki egy legalább 24 kilométernyi utat megtennie gyalog vagy csónakban; ha pedig, lóháton vagy kerékpáron teszi meg azt, akkor annak hossza, legalább 35 kilométer legyen.
3. Meg kell oldania valamely életmentési feladatot írásban vagy gyakorlatban, melyet a vizsgáló bizottság tűz ki. Pl. tűzesetnél, vízbefúlásnál, jégbeszakadásnál. E helyett a vizsga tárgya lehet az első segélynyújtásból is véve, pl. sebesülésnél, vízbefúlásnál.
4. Szülőhelyének és vidékének leírása térképen.
5. Takarékpénztári könyvecskével igazolnia kell, hogy legalább 3 korona megtakarított pénze van.
6. Igazolnia kell azt is, hogy legalább is egy ifjút toborzott a cserkészők csapata számára.
7. Tudnia kell a szabadban tüzet rakni, amihez csak 3 szál gyufát használhat fel. Ennél a tűznél kell két burgonyát megsütnie és egy font lisztből ételt készítenie – edény használata nélkül.

A cserkészők jelvényei és érmei

Az angol cserkészők jelvénye három részből áll: A felső rész egy stilizált nyílfej, mint amilyen a hajók iránytűin az északi irány jelölésére szolgál. Ennek a nyílnek nagy a jelentősége, ez mutatja a cserkészőnek a helyes utat, amelyen haladva, kötelességeit híven teljesítheti, és embertársainak hasznára válhat.

A középső rész egy szalag ezzel a felírással: „Be prepared” „Légy készen”. Ez azt jelenti, hogy a cserkészőnek mindig készen kell lennie arra, hogy semmiféle veszélytől vissza nem riadva embertársain segítsen.

Végül a legalsó rész egy csomó (bog), amely arra emlékezteti a cserkészőt, akár csak a zsebkendőre kötött csomó, hogy neki naponként kell valami jót tennie felebarátaival.

Az egész jelvény szolgáljon az ő „életének” jelképéül. Csak akkor kapja meg, ha a két vizsgát kiállotta, mert a másodosztályú cserkésző csak a szalagot kapja a jelmonddal; a teljes jelvényt csak az első osztályú cserkésző viselheti. Hébe-hóba felszólítják, hogy az „életét” kockára tegye, azaz teljesítsen egy nehéz kötelességet. Ha ez neki nem sikerül, akkor elveszti az „életét”, azaz a jelvényét. Ezt pedig csak akkor szerezheti vissza, ha különösen rászolgált önfeláldozó és emberbaráti viselkedésével. Ha azonban megszegi a szavát, nemcsak a jelvényét veszíti el, hanem ki is zárják a cserkészők közösségéből.

A hadnagyok kalapjuk baloldalán viselik a jelvényt a szakaszvezetők kalapjuk elülső oldalán, a káplár a balkarján fehér szalagra tűzve, míg a többi cserkészők szintén balkarjukon, de szalag nélkül hordják azt.

De érmeket is viselnek a cserkészők. Így pl. bronz érmet az kap, aki valami életmentésnél kiváló bátorságról tesz tanúbizonyosságot, és pedig saját életének a kockáztatásával. Ezüst érmet vörös szalagon az kap, aki egy embertársának az életét menti meg, de a saját életének kockáztatása nélkül; ha azon-

ban ő közbe nem lépett volna, az illető elveszett volna. Ezüst érmet kék szalagon az kap, aki saját életének a veszélyeztetésével kiváló szolgálatokat tett a közbiztonság érdekében.

Ezeket a kitüntetéseket csakis a legfőbb vezér, maga Baden-Powell generális adhatja és pedig a hadnagyok és szakaszvezetők megindokolt ajánlatára.

A jelvényeket és érmeket a cserkészek csakis szolgálatban, vagy a táborban viselhetik; különben csak a kabátból eltakarva a mellényükön hordhatják azokat: A cserkészkönyvnek kicsinyített alakját azonban mindenkor viselhetik gomblyukban.

A cserkészek esküje, illetve fogadalma

Mikor egy ifjút a cserkészek közösségébe (egyesületébe) felvesznek, az köteles a következő esküt letenni: „Becsület, szavamra fogadom, hogy

1. kötelességemet Istennel és a királlyal teljesíteni fogom;
2. hogy tőlem telhetőleg embertársaimnak segítségére leszek, bármily veszéllyel is járjon az;
3. hogy a cserkészek szövetségének a szabályait híven megtartom.

Amidőn a cserkész az esküt teszi, egyenesen áll, jobb kezét a váll magasságáig emeli tenyerével kifelé, hüvelykujját a kis ujra téve, a többi egyenesen tartja. Így tartja a kezét az üdvözléseknél is, amikor szalutál és pedig, ha a kezét vállmagasságban tartja, azt az üdvözlés kisebbik formájának tartják, ha pedig kezét homlokáig emeli, akkor az ünnepélyes, vagy nagy üdvözlést végzi. De ugyancsak ezzel a kéztartással adják egymásnak a cserkészek a titkos ismertetőjelet is.

A három felemelt ujj a cserkészt esküjének hármasságára emlékezteti. Ha két cserkész találkozik, köszöntik egymást.

A cserkészek egyenruhája

Ha a cserkész oly sportegyesületnek a tagja, amelynek van külön egyenruhája, úgy azt viseli továbbra is, épen csak hogy a jelvényt is feltűzi szolgálat közben. A cserkésznek ugyanis nem célja, hogy feltűnést keltsen, vagy hogy egyenruhájával tüntessen. Kívánatos ugyan, hogy az egy szakaszhoz tartozók lehetőleg egyformán öltözködjének, vagy legalább is egyforma kalapot és nyakkendőket viseljenek, de erre sem kötelezhetők.

Táborozáskor vagy szolgálatban a cserkészek ruházata s felszerelése a következőkből áll:

1. egy széles karimájú, puha kalap;
2. egy tarka nyakkendő, melyet lazán kötnek meg;
3. egy flanel ing;
4. egy kokárda az illető szakasz színeiből a bal vállra tűzve;
5. egy öv, amelyre az összegöngyölt kabátot lehessen felcsatolni;
6. egy háti zsák az elemózsia és a fehérnemű őrzésére;
7. térdnadrág;
8. harisnya, amilyent a kerékpárosok és turisták hordanak;
9. fél- vagy fűzős cipő;
10. vasalatlan turistabot, (nehogy lármát csapjon vele), amelyen centiméter beosztás van;
11. cserkész jelvény;
12. jelzősíp a szakaszvezetőknek;
13. egy doboz kötőszerszám, tiszta gyapottal, carbollal, stb.

Cserkész csapatok jelvényei

Minden csapat annak a közösségnek a nevét viseli, amelyhez tartozik; ellenben a szakaszokat egy-egy állat nevével nevezik el. Így pl. a 33. londoni csapatnak öt szakasza van, amelyeknek nevei: a „Farkasok”, a „Hollók”, a „Baglyok”, a „Kutyák” és az „Oroszlánok”.

Minden cserkésznek a maga szakaszán belül állandó és határozott száma van, így a szakaszvezető az 1-es számot, a káplár a 2-es számot viseli stb. Minden szakaszvezető turistabotján szakaszának zászlóját hordja, amelyen rajta van a szakasz jelvénye. Minden cserkésznek tudnia kell szakaszának ál-

lathangját utánozni; így pl, a hollók szakaszához tartozóknak meg kell tanulniuk a holló károghását utánozni. Ezáltal az egy szakaszhoz tartozók könnyen felismerhetik egymást, akár éjjel, akár pedig mikor lesben vannak; egy cserkészőnek sem szabad más szakasz kiáltását használnia. Ha egy cserkésző a talajba (homokba) jeleket vés, hogy azzal barátait valamiről értesítse, ugyancsak szakaszának állatjegyét rajzolja a homokba.

III. Mihez kell a cserkészőnek érteniük?

A) A cserkészzet

A cserkészőnek elsősorban ismernie kell az állatok életét. Ezt az ismeretet pedig úgy szerezzük meg a legjobban, ha a vad nyomait követve, azt természetes állapotában meglessük. Így ismerkedünk meg a különböző állatfajokkal és szokásaikkal. Lőni azonban csak akkor szabad a vadra, ha élelemben szükségét szenvedünk, és ha valami kártékony vadra bukkanunk.

Ha az állatokat természetes állapotukban figyeljük meg, akkor úgy megszeretjük őket, hogy nincs szívünk őket elpusztítani. Különböző vadászat és cserkészzet élvezete nem is a mészárlásból, hanem abból, hogy testi és lelki erőink megfeszítésével az állatokat meglessük; emellett az erdőnek friss levegőjével tüdőnket teleszívjuk és ennek folytán új erőre kapunk.

Ez a magasabb és nemesebb vadászati mesterség nemcsak arra tanítja a cserkészőt, hogy tudja az állatok nyomát követni, hanem arra is, hogy azokból olvasni és következtetni is tudjon; teszem azt, mily állapotban volt az állat, vajon nem menekült-e valami veszély elől. De arra is megtanítja a cserkészőt, hogy el tudjon igazodni az erdőben, mezőben és pusztában és ott el ne tévedjen; megtanítja azonkívül arra, hogy az erdő gyümölcseit; bogyóit, gyökereit felismerhesse, és azokat élelmül felhasználhassa.

Ezzel azonban más egyebet is megtanul a cserkésző, mert most már az emberek, lovak és kerekpárok nyomaira is jobban, fog ügyelni, és azokból következtetni, aminek sokszor nagy hasznát veheti. A fő minden esetre az, hogy a cserkésző megtanul *figyelni*, vagyis nyitott szemmel a világot szemlélni. A gyakorlott cserkésző semmit sem hagy figyelmen kívül, jól szemügyre veszi a mellette elhaladó embereket, viselkedésüket, ruházatukat. Így azután észreveszi, pl. azt, ha valami rosszban törik a fejüket és esetleg valami gonosztettet akadályoz meg; de meglátja azt is, vajon szükségét szenvednek-e és segítségre szorulnak-e. Ilyenkor tehát a cserkészőnek alkalma nyílik főkötelességének a teljesítésére és embertársain az ínségén tőle telhetőleg enyhíthet.

De nemcsak a szemét, hanem egyéb érzékszerveit is megtanulja a cserkésző használni, tehát a fület, hogy mindenféle hangot és zajt azonnal meghalljon; az orrot, hogy a szagokat, füstöt azonnal észrevegye és így esetleges bajokat, és veszedelmeket elháríthasson.

B) Táborozás a szabadban

A cserkészőknek meg kell szokniuk a szabad természetben való tartózkodást, illetve tanyázást. Ennélfogva érteniük kell a sátor- és kunyhóépítéshez, tüzelőanyag gyűjtéséhez és a tűzgyújtáshoz; az állatok elejtéséhez, kizsigerezéséhez és megsütéséhez; tudniuk kell gerendákból hidat verni, és tutajt összeróni; járatlan utakon akár nappal, akár éjjel hazatalálni stb. Persze akik civilizált országokban, főleg városokban laknak, nem igen tanulják meg az ilyen mesterségeket, hiszen van kényelmes lakásuk és ágyuk, ételüket sütvé-főzve kapják, ha pedig valahol nem ismerik ki magukat, a legelső rendőr megadja nekik a kellő útbaigazítást.

Ha azonban az ilyen városiak kikerülnek a szabad természetbe, vagy teljesen civilizálatlan világ-részekbe, a gyarmatokba, akkor látják milyen gyámoltalanok, bármennyire is tudjanak tornázni, labdázni, teniszezni, szóval sportolni.

Pedig hát az ilyen ügyességnek nemcsak a szabad természetben veszi hasznát az ember, hanem az élet ezer meg, ezer körülményei között is. A különböző sportok, torna és játék kitűnő gyakorlatok a szem, ideg, izom és akarat erősítésére, de ezek maguk még senkiből sem neveltek valódi „cserkészőt”, ehhez még az is kel, hogy az illető néhány hetet sátorban legyen, és maga szerezzék meg táplálékát, és maga készítse is azt el, vagyis éljen úgy, mint az őseMBER, vagy mint nálunk a sátoros cigány.

C) A lovagiasság

A középkorban a lovagok voltak a művelődés úttörői és az erkölcs mintaképei. Legszentebb kötelességüknek tekintették becsületüket épségben és szeplőtelenségben megőrizni. Soha semmi olyant el nem követtek, ami becsületükön foltot ejthetett volna, tehát valótlanságot nem állítottak és idegen vagyont el nem tulajdonítottak. Mindenkor készek voltak királyukért (hűbérurukért), hitükért és becsületükért küzdeni és meghalni. Ezren meg ezren közülük elzarándokoltak a Szentföldre, hogy hitükért a pogányokkal harcba szálljanak. „Gottesdienst, Herrendienst und Frauendienst” e három szó foglalja össze a legkifejezőbben és a legrövidebben összes kötelességeiket. Hűek voltak Istenükhöz, királyukhoz (hűbérurukhoz) és nemzetükhöz. Mindenkor udvariasak és barátságosak voltak, különösen a nőkkel és gyermekekkel, a gyöngékkal és tehetetlenekkel szemben. Senkitől sem tagadták meg a segítséget és támogatást, aki; arra rászorult. Ezért is ők voltak a középkorban a többi nemeseknek a mintaképei, akiket mindenben utánoztak.

Ma azonban nem szükséges, hogy valaki nemes származású legyen; elég ha nemes szívű és gondolkozású, s már is lovag lesz, a szó legvalódibb értelmében. A cserkészők is részben a lovagok szabályai szerint kötelesek élni, természetesen a modern idők viszonyaihoz alkalmazkodva. Mint ahogy a lovagoknak egyik főkötelessége volt naponként legalább egy jó és kegyes cselekedetet véghez vinni, úgy a cserkésző is igyekezzék ezt a lovagias alaptörvényt a magáévá tenni. Kössön reggel a zsebkendőjére bogot és este a lefekvéskor, vessen számot magával, vajon teljesítette-e a parancsot. Ha pedig úgy találja, hogy aznap semmi jót sem művelt, úgy a következő nap kétszeresen pótolja a mulasztást.

Nem kell annak a jótétnek valami nagynak lenni, elég, ha pl. egy koldusnak néhány fillér almizsnát adunk, ha egy öregasszonyt vagy gyereket a forgalmas utcákban egyik oldalról a másikra átkísérünk, ha egy szomjas állatnak inni adunk, ha idősebb személyeknek a megtelt villamoskocsiban helyünket átengedjük stb. stb., mindezek már is kegyes cselekedetek, bármily csekélységek is máskülönben.

D) Életmentés

Nemcsak a csatatéren adódik alkalom hőstettek véghezvitelére, a békés időkben is ezer meg ezer alkalom kínálkozik erre. És aki a borzasztó katasztrófáknál, melyek a nagy városokban, vasútnál, gyárakban, bányákban, földrengéseknél, tűzvészeknél és árvizeknél minduntalan előfordulnak, lelki jelenlétével és bátorságával embertársainak életét menti meg, vagy olyan hős, mint a katona, aki elszántságával ezredének a zászlóját, vagy bajtársainak az életét menti meg. S minthogy nincs ember, akinek egyszer másszor az életben ne nyílnék erre alkalma, azért a cserkészőknek is, az ilyen váratlan életmentésre is mindenkor készen kell lenniük.

Nem elég azonban erre csak a hajlandósággal bírni, mert érteni kell ám a módját is, miként történjék ez. A cserkészőknek tehát az ilyeneket gyakorolniuk is kell, hogy szükség esetén tényleg tudjanak a bajba került embereken segíteni. Mert mit ér az, ha valaki a lángban álló házba beront, hogy a bentrekedteket kimentse, ha ő maga az első lépésnél a kitóduló füsttől megfullad. Azért a cserkészőnek tudnia kell azt, hogy ilyenkor a száját és orrát vizes ruhával kell bekötnie, és csak azután siethet be az égő házba; neki már előzőleg meg kell azt tanulni, hogy miként kell egy lepedőt csikokra szakítani, azokból hamarjában kötelet fonnai, amelyen az egy-két, sőt több emeletes házból leereszkeszhet. Azt is külön egy szakavatott embertől kell megtanulnia, miként kell az eszméletlen embert felemelni és elvinni; hogyan kell a vízbefulladót megragadni, és partra vonszolni, majd az ájultat ismét, életre kelteni. Mert mindezeket és hasonlókat könyvből nem lehet elsajátítani, hanem csakis szemlélet után és gyakorlatból.

Ha pedig a cserkésző mindezeket begyakorolja, és ki próbálja, akkor először is egy-egy balesetnél nem fogja úgy elveszteni a fejét, mint a legtöbb ember, hanem tudni fogja, mi a teendője és nyugodtan, minden kapkodás nélkül belefog a mentési munkálatába – teheti, mert: van önbizalma és tapasztalata.

E helyen említi Baden-Powell azt az esetet, amely a Hampstead-tavaknál játszódott le, amidőn t. i. egy asszony aránylag sekély vízben nagy embertömeg szemeláttára megfulladt. Az emberek ugyanis annyira meg voltak rémülve, hogy ijedségükben csak kiabáltak és ordítottak, ahelyett, hogy a vízbefulladónak segítségére siettek volna. A generális ezt nagy szégyennek tekintette az összes jelenvoltakra

nézve és meg volt róla győződve, hogy ha egy cserkésző is köztük lett volna, az egyáltalán meg nem eshetett volna.

E) Egészség és kitartás

Hogy a cserkésző sokféle kötelességeit és feladatait teljesíthesse, ahhoz egészségesnek, erősnek és ügyesnek kell lennie. Mind e sajátságokat önmaga is megszerezheti és pedig kevés fáradtsággal.

Ennek első feltétele az, hogy a cserkésző a különböző testi gyakorlatokat, mint a tornát, futást, gyaloglást, hegymászást, úszást, kerékpározást, vívást rendszeresen gyakorolja.

A cserkészőnek lehetőleg sokat kell kint, a szabad ég alatt hálnia, vagy legalább is nyitott ablaknál. Ez az egyik módja annak, hogy eddze testét és a meghűlést hírből se ismerje. Ágya kemény, takarója könnyű legyen. Alvásközben nem szabad, megizzadnia, inkább kissé dideregjen, de ne puhítsa el magát. Lefekvés előtt és reggelként tanácsos egyet sétálni; vagy ha az nem lehetséges, akkor pár percnyi tornázás, súlyzóval vagy anélkül, nemcsak az izmokat, de a vérkeringést és a belső szerveket is felfrissíti és az egész testet ruganyossá teszi.

A cserkésző mindennap az egész testét mossa le hidegen; ha teheti fürödjék meg és ússzék is egyúttal, mert ezzel még többet használ az egészségének. Ne féljen a hideg víztől, mert ha előzőleg kissé tornázott, nem érzi azt hidegnek.

A cserkésző mindig az orrán és ne a száján át vegyen lélegzetet; ennek folytán a száj nyálka hártája nem szárad ki oly gyorsan és a szomjúság sem gyötri oly hamar. De meg azt a millió meg millió mikrobát sem szívja be közvetlenül, amivel a levegő telítve van, hanem mintegy az orrán átszűrve, azaz lényegesen kisebb számban. Még a testi megerőltetésnél, mint a futásnál vagy hegymászásnál sem szabad a szájon át lélegzetet vennünk, mert így nem merülünk ki oly hamar, és nem fogyunk ki a szuszából.

Légzési gyakorlatok és a mély lélegzés rendkívüli fontosak a tüdő fejlesztésére és a vér felfrissítésére. Az ilyen gyakorlatot természetesen csak a szabadban, vagy nyitott ablaknál kell végezni, és pedig olyan helyén, ahol a levegő pormentes. Túlzásoktól itt is óvakodnunk kell, nehogy a szívünknek ártunk. Mély lélegzetvételnél a levegőt lassan és mélyen kell belélegezni, és pedig az orron át, miközben karjainkat hátra tesszük, hogy a mellkas teljesen kitáguljon; majd rövid szünet után a levegőt ismét kileheljük, de lassan és minden megerőltetés elkerülésével. Persze, a legjobb légzési gyakorlat a természetes, amilyen a tornánál, hegymászásnál, avagy futásnál keletkezik.

A cserkésző mindenféle szeszes italtól óvakodjék, mert ma már be van bizonyítva, hogy az alkohol mindenkinek, tehát a felnőtteknek is árt.

Ép ilyen méreg a dohány is, amely nemcsak az idegrendszert, de látó és szagló érzékünket is rongálja, amiért is a cserkésző, aki pedig megfogadta, hogy a saját egészségét kímélni fogja, nem hódol a dohányzás szenvedélyének. Ne gondolja a cserkésző, hogy addig nem tekintik felnőtt embernek, amíg nem dohányzik és iszik; mert nagyobb férfiasság kell ám ahhoz, hogy az általános szokásokkal szembe szálljunk, minthogy mi is alávessük magunkat e két rettenetes, többnyire csak az utánzásból eredő szenvedélynek.

IV. Egy elszánt pásztorfiú rávezeti a rendőrséget egy gyilkosság nyomaira.

(Igaz történet, amelyből a cserkészőnek összes tulajdonságait megismerhetjük.)

Néhány évvel ezelőtt borzalmas gyilkosság történt Észak Angliában. Egy pásztorfiú szemfüleségének és bátorságának következtében azonban rájöttek a gyilkos nyomára és miután tett rábizonyult, halálra ítélték. A dolog így történt: Hindmarsh Róbert pásztorfiú hazafelé hajtotta a nyáját, amidőn egyszerre csak az erdő szélén egy csavargót pillantott meg, aki kiterpesztett lábakkal a földön ült és falatozott. Amint a fiú a csavargó mellett elhaladt, jól szemügyre vette az egész alakot, úgy hogy még a különös alakú szögek a cipő talpán sem kerültek el a figyelmét. Mindezt azonban feltűnés nélkül tette, tehát nem állt meg a csirkefogó előtt és nem is bámult rá tágra nyitott szemmel; úgy hogy ez nem is törődött vele, és mint közönséges pásztor gyereket, figyelmére sem méltatta.

Midőn a fiú kétórai gyaloglás után szülővárosához ért, egy házikó mellett embercsoportosulást látott.

A házikónak lakóját, egy öregasszonyt, ugyanis meggyilkolva találták. Az emberek gyanúja mindjárt három-négy cigányra irányult, akik azon a vidéken egy idő óta garázdálkodtak. Róbert is megállt a

ház előtt, belevegült a tömegbe és hallgatta beszélgetésüket. Egyszerre csak a ház előtti kertcskében emberi lábnyomokat vett észre, amelyek alakja teljesen megegyezett, az erdő szélén látott csavargónak szöges csizmatalpával. Mindjárt sejtette, hogy ennek a csavargónak valami köze volt, a gyilkossághoz. Észrevételeit azonnal közölte a csendőrséggel és hajlandó volt azt a helyet is megmutatni, ahol a csavargóval találkozott, csak adjanak melléje néhány embert a gyilkos üldözésére. A pásztorfiút ugyanis annyira felháborította az, hogy egy tehetetlen öregasszonyt gyilkoltak meg, hogy nem törődve a gyilkos barátainak a bosszújával, akik a felfedezésért bizonyára üldözni fogják, sem pedig saját kimerülésével, hiszen egész nap talpon volt és a távoli utat aznap már kétszer tette meg, gyors léptekben sietett a csendőrséggel az erdőhöz, ahol a gyanús alakot el is fogták. A csavargó tényleg cigány volt, a gyilkosságot is ő követte el, amiért is törvényszék halálra ítélte.

Mikor az ügynek vége volt, a hatóság maga elé idézte a kis Róbertet, elhalmozta dicséretekkel, és elismerését fejezte ki neki azért, hogy helyes viselkedésével és szemfülességével az egész vidék lakosságát a gonosztevőtől megszabadította. A polgármester pedig így szólt hozzá: „Te megtetted kötelességedet, habár az téged nagy veszedelembé sodorhatott volna és neked sok fáradságot okozott. Te azonban nem erre gondoltál, hanem csakis kötelességedre polgártársaidal szemben, meg arra, hogy a hatóságnak keze ügyére járj a gyilkos kézrekerítésében. Tegyük meg mindig kötelességünket, még életünk árán is!”

Így tehát Hindmarsh Róbert, pásztorfiú, mindazokkal az erényekkel ékeskedett, melyeket egy cserkészőtől megkövetelünk, anélkül hogy valaki erre tanította volna. Mert lám kimutatta, hogy van benne cserkésző ügyesség és megfigyelő tehetség, amidőn az erdő szélén a gyanútlanul falatozó gyilkost tetőtől-talpig megfigyelte anélkül, hogy az észre vette volna ezt. Bizonyoságot tett róla, hogy van benne érzék a helyes kombinálás és következtetés iránt, amidőn a kertben látott nyomokról azonnal a csirkefogó jutott eszébe és azt a gyilkossággal összefüggésbe hozta. De volt benne lovagiasság és kötelességtudás is, amidőn nem törődve saját életével, csupán igazságérzetétől ösztönözve, minden erejével azon volt, hogy a gaztett megtorlatlanul ne maradjon és a csendőrséget a helyes nyomra vezette. Ekkor azonban azt is elárulta, hogy van benne erő és kitartás, no meg nagy adag jószívűség is.

Íme, Hindmarsh Róbert érdemessé tette magát arra, hogy Baden-Powell őt valamennyi cserkészőnek mintaképeül állítsa oda.

V. A cserkészők kilenc parancsolata

Eddig a cserkészők kötelességeiről beszéltünk, könnyű lesz most már ezek alapján azokat a parancsolatokat megállapítani, amelyeket minden cserkészőnek követnie kell, ha méltó akar lenni erre a névre.

A cserkészők főparancsolatát már ismerjük: „Be prepared!” „Légy készen!” szól ez s ezen alapszik a többi szabály is. E jelszó azt jelenti, hogy a cserkészőnek mindenkor testileg és lelkileg kell készen lennie arra, hogy kötelességeit teljesítse.

Ezen jelszó alapján Baden Powell a következő *kilenc parancsolatot* állította fel minden cserkészőnek követendő szabályul.

1. Minden cserkészőnek becsületében, szavahihetőségben feltétlenül meg lehessen bízni.

Ha a cserkésző azt mondja: „Ez így van, becsületszavamra!” akkor az tényleg úgy is van, akár csak a legszentebb esküvel erősítette volna ez állítását.

Vagy ha a hadnagy; szakaszvezető vagy káplár azt mondja a cserkészőnek: „Bízom benned, hogy ezt vagy azt megteszed” és e mellett az ő becsületére hivatkozik, akkor a cserkészőnek az ilyen parancsát haladéktalanul és föltétlenül meg kell tennie, már mennyire az az ő testi és lelki *erejétől* telik.

Ha valamely cserkésző hazugsággal föltot ejt a becsületén, vagy ha olyan parancsot, melyet becsületére hivatkozva adtak ki neki, nem teljesít, akkor kizárják a cserkészők testületéből, és soha többé nem lehet az.

2. Valamennyi cserkésző hűséget fogad királyának, hazájának, előjáróságának, tanítójának vagy kenyéradójának. Nemcsak hogy föltétlenül engedelmességgel tartozik nekik, de köteles értük mindenütt

helyt állani, őket árkon-bokron át követni, és mindenkivel szembeszállni, aki az ő ellenségük, ellenük rosszat tesz, vagy róluk rosszat mond.

3. Egyik főkötelessége minden cserkésőnek, hogy embertársaival szemben jótékony és kegyes legyen, mint ahogy ezt már eddig is többször említettük. E parancsolatot annyira kell tiszteltetben tartania, hogy sem az ő kényelme, sem a mulatsága, de még az egészsége és életének biztonsága sem akadályozhatja ebbeli kötelességének teljesítésében. Ha esetleg abba a helyzetbe kerülne, hogy nem tudná eldönteni, hogy mit tegyen, vesse fel magának azt a kérdést: Mi válik felebarátainknak a hasznára? – és a lelki ismerete fogja neki megmondani, mi a teendője.

Főleg arra legyen gondja, hogy a nyomorban, bajban, életveszélyben lebegőknek tőle telhetőleg segítsen. Mert sohase feledkezzék meg arról, hogy neki mindennap valami kegyes cselekedetet kell tennie.

4. A cserkéső ugyan minden embernek felebarátja, de elsősorban cserkéső bajtársának legyen testvére, tartozzék az bármely társadalmi osztályhoz, legyen az szegény avagy gazdag, polgári avagy nemesi származású, katolikus vagy protestáns, görög vagy zsidó vallású, - az rá nézve kell, hogy mindegy legyen!

Ha egy cserkéső egy másikkal találkozik, kötelessége vele szóba állani, neki mindenképpen segíteni, még ha az illető nem is személyes ismerőse. Különösen járjon a kezeügyére, ha az épen szolgálatban van, vagyis cserkéső kötelességét teljesíti. Ilyenkor lássa el élelemmel és mindennel, amire annak épen szüksége van, amennyire az tőle telik. Az igazi cserkéső sohasem adja az urat, az előkelőt és nem nézi le bajtársát csak azért, mert az szegényebb, mint ő. Viszont a szegény fiú nem viseltetik kaján irigységgel gazdagabb társa iránt és nem tartja feltétlenül gonosznak csak azért, mert jómódú.

A lovagias cserkéső olyanoknak ítéli társait, amelyeneknek találja őket, de semmi esetre sem mond róluk elhamarkodott ítéletet. Ha azt tapasztalja, hogy ennek vagy annak a társának hiányos műveltsége folytán rossz modora van, nem gúnnyal, hanem szeretettel és jó példával igyekszik neveletlen társát javítani és csiszolni.

Kimet, a derék fiatal cserkésőt, az indiánok „az összes emberek kis barátjának” nevezték el; minden cserkésőnek azon kell lennie, hogy ilyen dísznévre tegyen szert.

5. A cserkéső mindenkivel szemben udvarias, főleg azonban a nőekkel, gyermekekkel, öregekkel és tehetetlenekkel legyen az. Udvariasságáért és segítségéért ne várjon semmi jutalmat. Egy „köszönöm” és az a tudat, hogy kötelességét, megtette, a legszebb jutalma.

6. A cserkéső szereti az állatokat és növényeket. Ne kínozza, és ne gyötörje az állatokat ok nélkül, és ne pusztítsa a fákat és virágokat szeszélyből. Amint már említettük, állatot legfeljebb önvédelemből és szükségből öljön.

7. A cserkéső minden ellenszegülés nélkül engedelmeskedik előjáróinak, tehát hadnagyának, szakaszvezetőjének és káplárjának. Még ha olyan parancsot kap is, mely nincs teljesen ínyére, azt is szó nélkül kell teljesítenie, mert ez kötelessége. Utólag megteheti a maga ellenvetéseit, előbb azonban haladéktalanul véghez kell vinnie a parancsot; kivéve, ha az szembeszökően ésszerűtlen, aminek azonban a cserkészők között nem szabad előfordulnia. Ezt megköveteli a fegyelem, ami nélkül semmiféle közösség rend fenn nem állhat.

8. A cserkéső legyen állandóan *vidám és jókedvű*. Ha egy parancsot kap, azt azonnal és a legnagyobb készséggel teljesítse, nem pedig csak ímmel-ámmal, zsörtölődve. Nem morog és dohog, ha valami nincs kedvére; nem sír, ha valami fáradságot okoz neki; de nem is káromkodik, ha valami nem sikerül. Ha pl. lekésik a vonatról, vagy a lábára hág, nem csap emiatt lármát, nem is veszekedik, nem is veszekedik, hanem mosolyog hozzá, vagy rágyújt egy nótára – és minden bosszúsága elmúlik. A cserkéső különben is mindig és mindenhez vidám képet vágjon. Különösen fontos ez veszély idején, amikor az ő jókedve benső nyugalmanak és lelke jelenlétének a kifejezője és a környezetére is megnyugtatólag hat.

Ha füttyörészve és mosolyogva nézünk szembe a veszedelmekkel, ezáltal sok-sok pánikot akadályozunk meg.

9. Végül a cserkésző legyen *takarékos*. Minden fillért, amit megtakaríthat, tegye a postatakarékba. Ezzel egyrészt a függetlenségét biztosítja magának, azaz soha más emberre nem szorul, attól semmit el nem fogad; másrészt abban a helyzetben lesz, hogy a valóban szegényeket istápolhatja, s őket tehetségéhez képest gyámolítja.

MÁSODIK RÉSZ

ELSŐ FEJEZET

I. A megfigyelés tehetsége

A jó megfigyelés és a belőle levont helyes következtetés nem csak a tudományban, de a mindennapi életben is rendkívül fontos. De hogy mily felületesen és hiányosan figyeljük meg a szemünk látára végbemenő eseményeket, mennyire nem látjuk a közelünkben levő tárgyakat és dolgokat, arról fényesen meggyőződhetünk a bírósági tárgyalásoknál, amikor is a tanúk a kihallgatásnál a legellentmondóbb vallomásokot teszik.

Pedig az ember nagy megfigyelő tehetséggel születik bizonyoság rá az, hogy gyermekkorunkban kitűnően megfigyeljük környezetünket, pl. tanítónkat. Később azután ez a tehetségünk valahogy elnyomorodik, - a gyakorlás hiánya miatt. Gyermekkorunkban ugyanis éppen az első benyomásaink a legélénkebbek, ezek figyelmünket teljesen lefoglalják; idővel azonban a megszokás és ismétlődés folytán érdeklődésünk is megcsappan. Minél többet látunk, tapasztalunk és tanulunk, annál inkább halványul és tompul az eredetileg friss érzékelő és megfigyelő tehetségünk és beáll a közöny.

Ha azonban a pedagógusok ezt a tehetséget nem hanyagolnák el, sőt céltudatosan fejlesztnék, akkor a gyermek a helyes következtetésre is ránevelődne. Mert hiszen a következtetés nem is más, mint az észlelések és megfigyelések logikai összekapcsolása abból a célból, hogy egy új ítélethez és igazsághoz jussunk. Ha megfigyeléseink hiányosak és rosszak, rosszak és helytelenek a belőlük levont következtetések is.

Baden-Powell végtelenül nagy érdemet szerzett magának az által, hogy cserkésznevelő rendszerébe fölvette a jövő nemzedéknek ilyen irányú kiképzését is. Pedig, amint látni fogjuk, eszközei nagyon egyszerűek és talán éppen azért célravezetőek is.

1. Egyes nyomok megfigyelése

A „nyom” szót a cserkészek a legtágabb értelemben használják. Ezzel a szóval ugyanis nemcsak a lábnyomot, letördelt ágakat, letaposott fűvet, ételmaradékot, vércsöppeket, egyes hajszájakat és szőröket jelölnek, hanem általában mindent, amiből valamely ki nem derített kérdésnek a megoldására útbaigazítást nyerhetnek.

(Schmidtson Waltherné, a híres vadász, amikor 1907-ben, Kasmírban utazott, néhány bennszülött indutól követve egy párduc nyomában járt, amely egy bakot megölt és elhurcolt. A bestia egy kopár, sziklás fennsíkon menekült el, amelyen semmi nyoma sem maradt a lábainak. A nyomozó bennszülött azért a szikla szélén haladt, amíg egy éles sarokhoz nem ért. Itt azután megnyálazta az ujját és azzal végighúzott a szikla élén, amikor is néhány szál szőr ráragadt. Ebből azután megállapította, hogy a párduc e helyen mászott le a szikláról, és hogy a bakot még magával cipelte. Ez a néhány szál szőr volt tehát a „nyom”.)

A kiképzett cserkész szeme soha sem pihen, hanem minden irányban jár, úgy, hogy semmit sem hagy észrevétlenül. Baden-Powell egyszer egy ilyen cserkészővel sétálgatott a londoni Hyde Parkban (olyanféle az, mint a budapesti Városliget). Egyszerre csak a cserkésző megszólal: „Az a ló kissé sántikál”, - pedig a közelükben ló sem volt. Később azután a generális is megpillantotta a lovat, amely tényleg kissé sántikált. De ugyanekkor a cserkésző a földről szedett fel egy gombot, ami azt bizonyította, hogy nemcsak távolban, hanem a közvetlen közelében lévő dolgokat sem hagyta figyelmen kívül. Ha a cserkésző egy idegen városban jár-kél, jól megjegyzi magának az utat, amerre halad; figyel a feltűnőbb épületekre, az elágazó mellékutcákra és főleg az üzletek kirakataira, címtábláira; emellett azonban nem mellőzi el a figyelmét a mellette elhaladó kocsik és emberek sem. Az emberekre azonban nem szabad bámulnia, úgy kell őket szemügyre venni, hogy azok arról tudomást se szerezzenek. Mert, ahogy Hindmarsh Róbert esetében láttuk, csak a szembe nem ötlő megfigyelésből van hasznunk.

Minden városi cserkészőnek tudnia kell, hol van a legközelebbi gyógyszertár (vagy drogéria), rendőrállomás, kórház, telefon, mentő és tűzjelző állomás.

A megfigyelés gyakorlására Baden-Powell különböző játékokat eszelt ki. A sok közül itt csak egyet említünk meg, és pedig „Kim játékát”. Tegyel az asztalra (vagy egy csészébe) 20-30 különböző tárgyat; teszem azt két-három féle gombot, ceruzát, dugót, kavicsot, diót, fényképet stb. stb. és takard, le ezeket egy kendővel. A tanulók mindegyike azután egy percig megszemlélheti ezeket a tárgyakat, és erre ismét letakarjuk őket. Aki a legtöbb tárgynak leghívebb leírását tudja adni az emlékezetből, az a győztes. Baden-Powell ezt a játékot nagyon ajánlja és Cook kapitány, Ausztrália felfedezője, gyerekkorában így tanult meg gyorsan és jól látni és megfigyelni.

2. Az emberek megfigyelése

Baden-Powell különös gondjába ajánlja az angol ifjúságnak azt, hogy minden embert kivétel nélkül, akivel találkoznak; méltassák figyelmükre. Hiszen általánosan ismeretes, hogy az angolok e tekintetben igenis rászorulnak az oktatásra; mert náluk az az előkelőséghez tartozik, nem törődni embertársakkal.

Azért Baden-Powell azt ajánlja cserkészőinek, hogy ha a közúti villamos vasúton, vagy a nagy vasúton utaznak, figyeljék meg útitársaikat alaposan; tehát ügyeljenek öltözükhöz, beszédmodorukra, tájszólásukra, arcukra, mozdulataikra, úgy hogy utólag mindegyiket apróra le tudják írni. Igyekezzenek továbbá az ő külsejükből és viselkedésükből arra is következtetni, hogy vajon szegények, vagy gazdagok-e, hogy milyen társadalmi osztályhoz tartoznak, egészségesek vagy betegek-e, tehát nem szorulnak-e segílyre. Mindez azonban úgy történjék, hogy az illetők ne is sejtsek, hogy őket valaki megfigyeli, mert ez nemcsak terhükre esnék nekik, de azt is eredményezné, hogy az illetők teljesen begombolkoznának és így nem is lehetne őket megfigyelni. Ne felejtsük el sohasem Róbert cselét!

Hogy a kereskedőre, iparosra, papra, tanítóra, ügyvédre, bíróra, orvosra, de általában minden emberre nézve mily fontos ez a feltűnés nélküli megfigyelés, azt bizonyítani is fölösleges.

Az ember jellemére és mivoltára még abból is lehet következtetni, hogy miként hordja a kalapját. Így a jószívű ember kissé oldalvást, a nagyzó erősen oldalvást, a könnyelmű hátra csapva a tarkóban, míg a korrekt a mag helyén hordja a kalapját.

De még a járásából is megítélhetjük az ember jellemét, mivoltát. Így a lármás, hencegő kis ember hányja-veti hajait és amellet kicsiket lép; az ideges gyorsan, lökészerűleg halad előre, míg a naplopó lustán cammog, ellenben a cserkésző ruganyos, gyors és csendes léptekkel jár.

3. Gyakorlati megfigyelő képesség

Egy híres kriminalista leírja művében, hogy lehet az emberek jellemét egy kis gyakorlattal már a ruházatukból megállapítani. Különösen a cipőből lehet sokra következtetni. Baden-Powell egyszer egy idősebb hölgygel sétált és előttük haladt egy kisasszony. „De szeretném tudni, ki az a hölgy itt előttünk!” mondta Baden-Powell kísézőnője. „En pedig inkább azt szeretném tudni, hogy kinél szolgál a kisasszony”, mondta erre a generális. A kisasszony ugyanis kifogástalanul volt öltözve, éppen csak a cipője nem volt egészen hölgyhöz illő. Baden-Powell meg éppen erre alapította megfigyelését. És tényleg, a kisasszony nemsokára megállott egy palota előtt és nem a fő, hanem a mellék-, vagyis a cselédek bejáratán fordult be a házba. Most már az után könnyű volt meggyőződni róla, hogy Baden Powell sejtelmé igaz volt.

Egy más alkalommal Baden-Powell egy detektívvel beszélgetett egy úr felől, aki éppen az imént távozott a társaságukból. A generális azt mondta, hogy az az úr valószínűleg szenvedélyes halász, de a detektívnek fogalma sem volt róla, hogy miért. A generális, ugyanis mint tengerész kezdte meg pályáját, és mint ilyen ismerte a halászok szokását, hogy t. i. horgaikat vagy a sapkájukra, vagy pedig kabátjuk bal ujjába szokták tűzni használat után. Ha pedig szükségük van rá, akkor leveszik onnan, de mindannyiszor néhány szálát kiszakítanak a szövetből is; annak az úrnak a kabátján pedig ilyen apró kiszakadt fonalsomók voltak és ezekből következtetett a generális nagyon helyesen arra hogy az az úr halászni szokott.

Nagyon mulatságos és szórakoztató megfigyelési gyakorlatot végzünk, ha a vasúti kocsikban az utazóknak csak a lábára nézünk, és cipőjükről következtetünk arra, hogy az illetők fiatalok, öregek, sze-

gények vagy jómodorúak-e és csak az után tekintünk az arcukba, hogy meggyőződünk, vajon helyesen következtettünk-e.

Sose felejtsük el, azonban, hogy vannak gazdag zsgoraiak, kiknek a legrosszabb cipő sem eléggé rossz, vagy tudósok, kik a külsőségekre mit sem adnak, másrészt meg szerencsefiak, adósságcsinálók és szédelőgők, kik viszonyaikon felül öltözködnek.

4. A szabad természetben való megfigyelés

Természetes, hogy a szabad természetben, más, körülményekre kell figyelniünk, mint a városban. A szabadban pl. egy-egy domb, torony, különös alakú fa vagy szikla legyen az irányadónk, melynek segítségével a helyes utat megjegyezzük magunknak, hogy el ne tévedjünk. Itt is pontosan ügyeljünk minden apróságra, teszem azt az ösvényekre, mellékutakra, a madarak gyors menekülésére stb.-re. Ha pl. jó messzeségben porfelhőt látunk szélcsendben, ebből joggal arra következtethetünk, hogy azon az úton emberek vagy állatok jönnek-mennek, amely körülmény háború vagy veszedelem idején nagyon fontos lehet.

Egyáltalában semmit sem szabad kicsinyelnünk, hogy azt figyelmünkre méltassuk; egy gomb, gyújtószal, szivar-vég, madártoll vagy levél, mind fontos lehet alkalomadtán.

A cserkésző ne csak előre, hanem hátra is nézzen. Ha az ember gyakran, hátra tekint, talán egy tolvajt, vagy egy ellenséges kémet pillant meg. Cooper a világhírű „Bőrharisnya”-jában nagyszerűen írja le egy indián cserkésző, megfigyelő tehetségét, akinek szeme azonban nemcsak elöl, hanem hátul is volt.

5. Éjjeli cserkészés

A cserkészőnek azonban nemcsak nappal, hanem éjjel is nyitva kell tartania a szemét, sőt ilyenkor főleg a fülét és az orrát. Az éjszaka csendjében messzebb hallatszik a hang, mint a nappal zajában. Ha a fülünket a földhöz, vagy egy bothoz értetjük, vagy ami még jobb: egy földön fekvő dobhoz, akkor a lódobogást és az emberi léptek zaját nagy távolságból is meghalljuk. Más módszer szerint, nyissuk ki zsebkésünknek mind a két pengéjét, szúrjuk le az egyiket a földbe, a másikat meg fogjuk fogunk közé és akkor a távoli hangokat egész tisztán kivehetjük. A koponya csontjai ugyanis a hangot sokszorosán megerősödve vezetik halló érzékünkhöz, amiről könnyen meggyőződhetünk, ha egy hangvillát fogunkhoz teszünk. Ha köröskörül csend van, akkor a leghalkabb emberi hangot is meghalljuk ilyenképpen.

II. A következtető, vagyis kombináló tehetség

Nem elegendő azonban a különböző jeleket és nyomokat csak észrevenni, hanem a jó cserkészőnek értenie kell ahhoz is, hogy a megfigyeléseiből következtetni is tudjon. Aki ehhez ért, annak van kombináló tehetsége. Baden-Powell erre vonatkozólag a következő kalandját meséli el: „Egy napon egy bennszülöttel a Matopo domboknál vadásztam a nagy pusztában. Hirtelenül egészen friss nyomra bukkantunk. Az irányt könnyű volt felismerni, mert a még friss, nedves, fűnyalábok mind egy oldalon feküdtek. Követtük a nyomot és nemsokára egy homokos helyre értünk, ahol a lábnyomok alapján megállapítottuk, hogy itt több asszony (kicsi láb, hegyes cipő, rövid lépés) és gyermekek (kicsi láb, kerek cipő, valamivel hosszabb lépés), lassan haladtak, de nem szaladtak. A csapás a körülbelül 8 kilométernyire fekvő dombokhoz vezetett, ahol a mi számításunk szerint az ellenség lesben állott.

A csapástól körülbelül 10 lépésnyire egyetlen egy levél feküdt. Messze földön pedig egyetlen egy fa sem volt látható, de mi tudtuk, hogy egy 12 km-nyire fekvő faluban, ahonnan a csapás eredt, ez a fajta fa előfordul. Így azután valószínűnek tartottuk, hogy az asszonyok onnan mentek a dombok felé és a levelet magukkal hozták: Még nedves volt és olyan sörnek a szagát árasztotta, mint amilyent a bennszülöttek szoktak főzni. A feltűnően rövid lépések pedig amellet tanúskodtak, hogy az asszonyok valami terhet cipeltek. A vidék szokása alapján ugyanis arra lehetett következtetni, hogy az asszonyok fejükön vitték a söröskorsókat, melyeket lombból készült dugókkal dugaszoltak el.

Egy tehát ezen levelek közül leaset. Mi azonban azt tíz lépésnyire az úttól találtuk, amiből azt következtettük, hogy akkor szél fújhatott. Jelenleg, 7 órakor reggel, szélcsend uralkodik, ellenben két órával ezelőtt erős szél dühöngött. Ezen megfigyelések alapján a következő következtetéshez jutottunk:

Egy 12 km-nyire fekvő faluból asszonyok és gyerekek éjnek idején az ellenségnek a dombokon levő les- helyére sört cipeltek és ezen közben már oda is értek. És tovább fonva a levezetés fonálát, megállapítottuk: minthogy a bennszülöttek söre néhány óra alatt megsavanyodik, az emberek bizonyára azonnal hozzáláttak elfogyasztásához, aminek az lett az eredménye, hogy figyelmük alább szállt, minthogy az italtól elálmosodtak. Mi, tehát a nyomot követve, azonnal a dombokhoz lovagoltunk, kikémlítettük a hadállást és háborítatlanul megint vissza is vonulhattunk”.

Íme, ez az eset is bizonyítja, hogy sokszor egy csekélység, mint ezúttal egy szélhordta levél, a következtetéseknek egész láncolatához vezethet.

Hopkins P. beszéli az ő „Világmunka” című művében, hogy a detektívek sokszor jelentéktelen nyomok és jelek alapján nyomoztak ki bűntetteket. Egy ízben egy meggyilkolt embernek a hullája mellett egy idegen kabátot találtak, amelyből egyáltalán nem lehetett a gyilkos kilétére következtetni. A kabátot zsákba tették és egy bottal alaposan kiporolták: A kihullott port összeszedték és nagyító üvegekkel alaposan megvizsgálták. Úgy találták, hogy nagyjából fűrészporból áll, amiből arra következtettek, hogy a tulajdonosa vagy favágó, vagy asztalos, vagy pedig ács volt. A port újólag, erősebb nagyítóval, mikroszkóppal, vizsgálták meg és akkor egészen apró gelátine- és enyvpárányokat találtak benne. Ez pedig arra vallott, hogy a tulajdonos valószínűleg asztalos volt, mert favágók és ácsok nem igen dolgoznak enyvvvel. A rendőrség most már ezen a nyomon haladva, hozzáfoghatott a bűntettes kinyomozásához.

Conan Doyle a maga híres Sherlock Holmes detektív regényeit az edinburgi dr. Bell esetei alapján költötte. Ez a híres orvos egyszer előadást tartott a klinikán az orvosi kezelésről. Behoztak egy embert, akin azt akarta demonstrálni, miként kell egy sebesült embert gyógykezeltetni. Mikor a páciens besántikált a terembe, dr. Bell odafordult egy hallgatójához ezzel a kérdéssel:

„Mi baja van ennek az embernek?”

„Nem tudom” - felelte a diák, „még nem kérdeztem ki!”

„Ez nem is szükséges, hisz maga is láthatja, hogy jobb térdén sebesült meg, mert jobb lábára sántikál, és pedig megégette magát, mert nadrágja a térdnél meg van pörkölt. Ma hétfő van, tegnap szép idő volt, szombaton esett és sár volt - ennek az embernek nadrágja egészen sáros, tehát szombat este esett el.”

Akkor oda fordult a pácienshez: „Maga szombat este megkapta a heti bérét, azzal a korcsmába ment és berúgott, azután megpróbálta odahaza a kandallónál nadrágját megszáritani, miközben beleesett a tűzbe és megégette a térdét, nemde?”

„Igenis, doktor úr!” - mondta az ember egészen megdöbbenve.

Íme, egy pár példa arra, hogy hogyan lehet egészen jelentéktelen jelekből az események összefüggésére következtetni. Ez azonban olyan tudomány, amelyet nem lehet könyvből elsajátítani, hanem csakis gyakorlatból; sőt talán abból sem egészen, mert erre születni kell.

Álljon itt még egy példa az ügyes következtetésre, melynek Baden-Powell személyes tanúja volt egy bírósági tárgyalásnál. Egy embert a hitelezője bepörölt, hogy nem akarja régi tartozását megfizetni. A vádlott azzal védekezett, hogy nincs állása, és hogy nem tud kenyér-keresethez jutni. A bíró a következőt kérdezte: „Hát akkor mire kell magának a ceruza a jobb füle mögött?” A vádlott erre bevallotta, hogy feleségének segít az üzletben, amely hozott annyit a konyhára, hogy régi adósságait is törleszthette volna.

III. A természet megfigyelése

1. Általános utasítás

Nagy városokban a fiatal cserkészőknek buzgón kell látogatniuk az állat- és botanikus-kerteket, meg a múzeumokat, mert ott sokat tanulhatnak.

A vidéken persze nincsenek állatkertek és múzeumok, de azért a cserkészőknek itt több alkalomuk van a természetet minden nyilvánulásában megfigyelni. A falusi gyerek számtalanszor láthatja, hogy itatják, etetik, tisztítják és nyergelik a lovat, hogy fejkik a tehenet stb.

De a cserkészők ne csak a házi állatokat, hanem az erdei és mezei vadon élő állatok életmódját és szokásait is figyeljék meg, lehetőleg úgy, hogy észrevétlenül hozzájuk lopódzanak, hogy annál zavaraltanabbul tanulmányozhassák a megfigyelendő állatokat.

Éppen ez a lopódzás, csúszás-mászás és sompolygás a nehéz, amit nemcsak a jó vadásznak, de a jó cserkészőnek is gyakorolnia kell.

Hadikémek és vadászok különösen két dologra ügyelnek nagyon, ha azt akarják, hogy észrevétlenül maradjanak. Az első, amire ügyelniük kell, az, hogy hátterük (fák, bokrok, sziklák, házak, stb.) hasonló színű legyen, mint amilyen az övéké; a második pedig az, hogy mindaddig, míg ellenség, vagy a vad abba az irányba néz, ahol ők éppen tartózkodnak, mozdulatlanul maradjanak. Ha világos szürke, csukaszínű a ruhánk, nem szabad sötét bokrok elé állanunk, hanem sziklák mellé kell lapulnunk. Ellenben sötét ruhában bátran maradhatunk fák, bokrok árnyékában. Ha valami magaslaton, dombon, hegyen kémkedünk, arra kell ügyelnünk, nehogy körvonalaink az égből kiemelkedjenek; a kezdők különösen erről feledkeznek meg. Éjjel éppen ezen okból lehetőleg a völgyekben tartózkodjunk, mert így könnyebben megfigyelhetjük ellenségünket, aki a csillagos égtől annál jobban elüt.

Baden-Powell meséli, hogy egyszer éjjel bokrok árnyékában úgy elrejtőzött, hogy egy ellenséges kém két lépésnyire sem vette észre; amikor hátat fordított neki, rejtekéből kiugorhatott és így átkarolhatta a kémét.

Magától értetődik, hogy lehetőleg csendesen kell lépkednünk, ha azt akarjuk, hogy észrevétlenül maradjunk, különösen éjnek idején. Az ember közönséges lépte messzire hallhatók; a jó cserkészőnek meg kell szoknia, hogy csendesen, zajtalanul járjon, amit úgy érhetünk el, ha sohasem lépünk a sarkunkra, hanem mindig a talpunkra. Ezt, persze gyakorolnunk kell éjjel-nappal, odahaza és a szabadban: akkor teljesen szokásunkká válik. Az ilyenfajta járás nem fárasztja ki az embert oly hamar, kitartóbbá tesz a gyaloglásban és járásunk ruganyossá, elegánssá válik, ami természetes is, mert ha így lépkedünk, hátgerincünk nem rázódik meg annyira, mint az otromba sarkon való járásnál.

A cserkészőnek ezenkívül az ellenség, vagy vad meglesésénél ügyelnie kell a szél irányára is, vagyis mindig arról az oldalról lopódzék a vadhoz, amerre illetve ahová a szél fúj, még ha gyenge is a fuvalom. A szél irányát pedig nem nehéz megállapítani: megvizezzük egyik ujjunkat és azután feltartjuk a fejünk fölé; amely oldalról leghűvösebbnek érezzük azt, onnan fúj a szél.

2. Az állatok

A cserkészők és kémek mindenütt a világon az állathangokat szokták utánozni, ha egymásnak titkos ismertető jelt akarnak adni. Különösen éjjel, sűrű ködben, vagy bozóton, erdőségben van erre szükségük. De ennek hasznát veszik akkor is, ha egyes állatokat akarnak magukhoz csalogatni.

Először a könnyebb állati hangokat kell utánoznunk, pl. a kutyaugatást és vonítást, a macskanyávogást, majd a kakas kukorékolását, a tyúk kodácsolását, a galamb bűgását, rigó- és seregély-kiáltását, a varjú káromását.

Indiában vannak cigánytörzsek, melyek sakálhúst esznek. A sakál tudvalevőleg a leggyanakvóbb állat, mégis a cigányok kitűnően utánozzák a hangját. Bármikor törbe csalják, és azután elejtik.

Long William meséli „A vadon állatai” című művében, hogy hogyan tréfált meg egyszer egy orrszarvút. Amidőn Long egy napon egy kanyonban halászgatott, hallotta, hogy a közeli erdőben mint bőg egy rinocérosz bika. Long erre hamar partra szállott, egy fáról egy darab kérget háncsolt le, abból tölcséralakú kürtöt formált és ezzel a szerszámmal próbálta a bika hangját utánozni. A siker bámulatos, de egyszersmind rettenetes volt: az orrszarvú törtetve jött a bozóton keresztül, halálra keresve a boszszantóját. Még a vízbe is belevetette magát, hogy ellenfelét elérje, úgy hogy Long csak nehezen tudott elmenekülni a dühöngő fenevad elől.

Különben Boden-Powell a maga cserkészőit nem akarja vérengző vadászokká nevelni, amidőn azt ajánlja nekik, hogy ezekben az ügyességekben gyakorolják magukat. Azért mindig az állatok megleséséről és megfigyeléséről beszél és nem egyszersmind azok elejtéséről is, mert szerinte a valódi vadászatnál is ez a főélvezet és gyönyör, nem pedig maga az ölés és mészárlás.

A szabad természetben való tartózkodás a vadászat fő gyönyörűsége. A vad nyomát követni, azt meglesni és megfigyelni, ez izgatja a valódi vadászt, no meg az a gondolat, hogy néha ő lesz az üldözött, ha t. i. a maga állatjára akadt.

A cserkészőnek sem szabad soha ok nélkül vadat ölnie hanem, amint már említettük, inkább a fotografáló géppel vegye célba azt és készítsen róla érdekes felvételeket. Tegyen úgy, mint Baden-Powell generális öccse, aki huzamosabb ideig élt Afrika vadonjaiban, ahol elefántokat, orrszarvúakat és más fenevadakat meglesett és azokat lefotografálta. Egy ízben egész közel lopódzott egy hatalmas elefánthoz és már a gépét is beállította, midőn bennszülött szolgálja hirtelenül elkiáltja magát: „Vigyázz” és azzal el is szaladt. Baden-Powell erre felkapta a fejét, hát látja, hogy az elefánt egyenesen neki tart. Még csak annyi ideje volt, hogy a gép gombját megnyomja és azután ő is eliramodott, ott hagyva az apparátusát. Az elefánt felborította a gépet, de látván, hogy az ártatlan jószág, ott hagyta bántatlanul és ő is eltűnt a bozótban.

Az állatokat minden esetre úgy ismerjük ki legjobban, ha mi magunk neveljük föl és szelídítjük őket. Minden cserkészőnek kellene egy állatot tartania, akár egy pony lovat, vagy egy kutyát, kanári madarat, sőt ha mást nem, hát egy eleven lepkét. Ez az ápolgatás és gondoskodás azután mindegyikben kifejlesztené a szunnyadó állatszeretetet. Aki pedig az állatot szereti, az védelmére is kel a megkínzott párának.

Az állatokat kedvelő cserkésző nem tűri, hogy a lovakat ok nélkül ostorozzák. Hányszor látjuk azt, hogy a lovakat erejükön felül terhelik meg, és ha a szegény állat nem képes a terhes kocsit húzni, addig ütök-verik, míg összeroskad. Hát télvíz idején, hányszor hagyják a lovakat – különösen a fiakkerlovakat - dideregni, pedig csak egy pokrócot kellene rájuk teríteni és megkímélnék a szegény állatot ettől a kintól.

Minden londoni omnibuszkocsiban ez a felírás olvasható: „Ne állíttassátok meg a kocsit hegynek fölfelé, mert az meg erőlteti a lovakat!” Az állatvédők egyesülete ragasztatta ki ezt a felírást, amelyet ezekkel a megható szavakkal írtak alá: „Azok nevében szólunk, akik maguk nem beszélhetnek.”

Sajnos, nemcsak a lovakat, de más állatokat is sokszor kegyetlenül meggyötörnek. Így pl. a madarakat nagyon szűk kalitkába zárják, nem gondolván arra, hogy a madárnak első sorban levegőre, világosságra és sok tere van szüksége. Ugyancsak nagy kegyetlenség az arany halacskákat annyira kitenni a nap sugarainak, hogy azok se találhassanak egy kis árnyékot. Hát a macskákkal hogy bántunk nálunk, állítólag azért, mert a macska ravasz állat! Pedig a házi macska nagyon is ragaszkodó és hasznos teremtes, a maga módja szerint, épen csak jobban emlékszik a bántalmakra, mint a kutya. Angliában és Olaszországban, ahol a macska nem oly gyűlölt és üldözött állat, mint nálunk, épen oly becsbe tartják, mint a kutyát.

Annyi azonban bizonyos, hogy az összes állatok közül az ember legjobb barátja a kutya. Hűsége és ragaszkodása páratlan. Azért is minden cserkésző tegyen szert ilyen hűséges társra, mert sok hasznát veszi kalandozásai és cserkészetei közben.

3. A madarak

Mark Twain, a híres amerikai humorista ezt írja egyik művében: „Vannak emberek, akik köteteket írtak össze a madarokról, ezeket annyira szeretik, hogy sem fáradságot, sem éhséget nem átallanak, hogy egy új fajtát felfedezzenek és, hogy végül az elfogott állatkát - megöljék.

Az ilyen fickókat hívják madarászoknak – ornithologusoknak.

Bennem is megvolt a hajlam az ornithológiához, mert én a madarakat, mint Istennek valamenyi teremtményét, szívembe zártam. Így azután egy napon elindultam, hogy én is ornithológus legyek. Egy fának a korhadt ágán ült egy madárka, amely gyönyörűen énekelt hátravetett fejcskével és tátott szájjal, de még mielőtt arra eszméltem volna, hogy mit csinállok, fogtam a puskát és elsütöttem. A madárka azonnal megszűnt énekelni, s mint egy ócska rongy, úgy esett le a fáról, én pedig odarohantam, hogy felvegyem, de akkor már halva volt. Kis teste még meleg volt, feje lelógott, mintha nyakszirtje eltörött volna, szemét fehér bőrke takarta és a feje oldaláról patakzott a vér - és tudja Isten, szemembe könny szökött, úgy hogy semmit sem láthattam. Azóta soha többé nem öltem ártatlan állatot.”

Valamennyi cserkésző legyen jó madárismerő, de elégedjék meg azzal, hogy meglesse őket és szokásaikat, életmódjukat kiismerje. E közben azután rájön arra, hogy hol és miként rakják fészkeiket. A jó cserkésző tehát nem tesz úgy, mint ahogy a gonosz gyerekek szoktak, nem szedi ki a madarak tojásait, hanem inkább, abban fogja gyönyörűségét találni, hogy meglesi, hogyan költik ki azokat, hogyan etetik fiókáikat, és hogyan tanítják, őket repülni. Így azután lassanként valamennyi madárfajtát, a tolláról,

énekéről és repüléséről ismer meg, sőt azt is fogja tudni, hogy hol tartózkodnak a különböző évszakokban egyes fajták, mivel táplálkoznak, hogyan vedlenek, mily fészket raknak és milyenek a tojásaik.

Ezzel azután valódi természetrajzi ismeretekre tesz szert.

4. Halászat

A jó cserkészőnek értenie kell a halfogáshoz is, hogy szükség esetén megszerezze magának a táplálékát. A gyámoltalan ember éhen halhat egy halban dús víznek a partján, de a cserkészővel ilyen meg nem eshetik.

A halászat különben is kitűnő gyakorló iskola a cserkészőre nézve. Különösen a mesterséges léggel való halászat, amilyennel a pisztrángot fogják, nagy ügyességet tételez fel. Hogy sikerrel halászhassunk, ismernünk kell a halak szokásait, tudnunk kell azt, mily időben és a napnak mely szakában lehet őket legkönnyebben fogni, milyen vízben tartózkodnak legszívesebben az egyes fajták és milyen csalétekre mennek legkönnyebben lépre. Mert aki ezt mind nem tudja, az napokat tölthet a víz partján és még sem fog semmit.

De nem elég mindezt tudni, mert a halászáshoz más is kell, és pedig első sorban végtelen türelem. Mert hányszor csomósodik és gubancolódik össze a zsinór. Ilyenkor azután nem szabad bosszankodnunk és mérgelednünk, mert azzal nem érünk el semmit, hanem szép csendesen ki kell szabadítanunk a horgunkat vagy kioldanunk a csomót, nehogy türelmetlenségünkben elszakítsuk a zsinórt, vagy eltörjük a halászbótot.

De a hálóval való halászat sem megy egészen simán. Már a hálónak az elkészítése is bizonyos ügyességet tételez fel, no meg nagy adag türelmet. Mert ha a hálóval el is készülünk, akkor vesszük észre, hogy itt-ott a szemek nagyon is nagyok, úgy hogy azokon a halak könnyen kibújhatnak. Kezdhetjük újra a kötést!

Mindezek a bosszúságok azonban ne vegyék el a kedvünket, sőt ha ezeket kiállottuk, annál nagyobb élvezetet nyújt azután maga a halászat. Mily nagy az örömünk, ha a magunk készítette horoggal vagy hálóval az első halat kifogtuk. Tartsunk azonban itt is mértéket, csak annyi halat fogjunk ki, amennyire szükségünk van, hogy éhségünket csillapítsuk. Úgy ügyeljünk arra is, hogy a kifogott halnak meg legyen a kívánt mértéke, és a fejletleneket vessük vissza a vízbe, hadd nőjenek még!

5. Hüllők és rovarok

A cserkészőnek azonban ismernie kell a hüllőket és rovarokat is, különösen tudnia kell, hogy az utálatos csúszó-mászók általában nagyon hasznos állatok, hogy tehát a békákat, kígyókat, kivéve a vipérát nemcsak kegyetlenség, de esztelenség is bántani. A vipérát könnyű felismerni, mert a fején V alakú jegy van, a hátán meg zezzugos sötét vonal húzódik, ellenben a hozzá hasonló siklóknak keskenyebb és kisebb a feje, a hátán nem vonal, hanem két sor fekete folt van.

Ha véletlenül megtörténik, hogy egy vipera megmar minket, akkor legjobb a sebből a vért azonnal kiszívni, vagy pedig a sebet zsebkendővel vagy spárgával (zsinórral) szorosan lekötni, nehogy a méreg testünkben tovább terjedjen. A sebet azután izzó vassal, vagy erős karbolsavval, vagy hypermagannal kell kiegészíteni.

A cserkészőnek érdeklődnie kell a rovarok iránt is különösen a méhek és hangyák méltók erre a figyelemre. E két állatfajnak társadalmi berendezése mintaszerű és az emberek is okulhatnak belőle. Társadalmat, államot csak úgy lehet alkotni, ha az egyes lemond a maga jogairól a köz javára. Azért a cserkészők, ha erdei bolyongásaik közben egy hangyabolyra bukkannak, állapodjanak meg mellette egy kis időre és figyeljék meg ezeket az apró állatkákat bámulatos ösztöneikkel és tehetségükkel; az itt töltött idő, nem elveszett idő.

A szúnyogoktól azonban óvakodjék minden cserkésző, mert ezek terjesztik a maláriát és a sárga lázt. Azt is tudnia kell minden cserkészőnek, hogy ezek a veszedelmes állatok mocsarakban és álló vizekben tenyésznek, tehát ne jusson eszébe senkinek sem ilyen helyen sátort ütni.

Amelyik cserkésző lepkét és bogarat gyűjt, az igyekezzék ezeket az állatokat fölösleges kínoktól megkímélni. Ne legyen tehát olyan kegyetlen, hogy eleven lepkét, vagy bogarat gombostűre szúrjon, ha-

nem előbb ölje meg az illető állatot, és csak azután szúrja fel. A gyógyszerárakban és drogériákban néhány krajcárért kapunk, erre alkalmas mérget.

6. A növények

A cserkésző nemcsak hazájának állatvilágát, hanem flóráját, vagyis növényeit is ismeri, mert sokszor kell valamely vidékről szó vagy írásbeli jelentést kell tenni, ilyenkor pontosan megjelölni, hogy milyen erdőben járt. Nem elég csak annyit mondani, hogy fenyő-vagy lomb- erdőn ment-e keresztül, hanem azt is szabatosan meg kell határozni, hogy milyen volt az a fenyves: luc-, veres- vagy erdei fenyők alkották. Ha lomberdőben járt, nézze meg jól, vajon tölgy, szil, éger, bükk, jávor, stb fából állott az.

A veresfenyőből pompás hídpilléreket lehet vágni, fűzfából a víz közelségére lehet következtetni a magas tölgyfákról a kémek messzire elláthatnak, a jegenyefák vagy egyéb különös növésű fák iránypontul szolgálhatnak; mindezekre a cserkészőnek ügyelnie kell és jelentésében ezekről is említést kell tennie.

A cserkészőnek tehát elsősorban hazájának a fáit kell ismernie, amely ismeretre nagyon könnyen tehet szert: egyszerűen egy levélgyűjteményt készít magának sétái alkalmával, és addig hasonlítja, össze a különböző alakú leveleket, amíg egész biztossággal meg tudja őket egymástól különböztetni. E célra nagyon alkalmas a leveleknek a körvonalait és erezetét le is rajzolni. Később azután nemcsak a levelekről, de még a növésükről és a kérgükről is megtudja különböztetni a fákat, amire különösen kora tavasszal, ősszel és télen van szüksége, amikor a fáknak még nincs lombjuk.

Idővel azután figyelmünket a bokrokra és egyéb növényekre is kiterjesztjük, és különösen azokra ügyelünk amelyek gyümölcse ehető. A mi erdeink is tele vannak málnával, szamócával, sokféle áfonyával, kökénnyel, galagonyával és főleg mindenféle ehető gombával, amiknek a cserkésző szükség esetén nagy hasznát veheti. Különösen a gombák nagyon tápláló eledelt nyújtanak, de persze csak az merjen velük élni, aki a mérget az ehetőől pontosan meg tudja különböztetni.

Hogy a cserkészőnek a kultúrnövényeket is illik ismernie, az magától értetődik, mégis hány érettségizett ember van széles Magyarországon, aki a búzát az árpától nem tudja megkülönböztetni, különösen amíg nincs kalászbán. A cserkészőnek nem szabad ilyen tudatlannak lennie, mert rá nézve ez nemcsak szégyen, de esetleg végzetes kár is.

MÁSODIK FEJEZET

A tábori élet

I. Az utász-szolgálat

Az utászok oly katonák, akik a hadsereg előtt járnak és neki erdőn-mezőn, hegyen-völgyön, patakokon és folyókon át utat törnek és építenek.

Hogy milyen fontos az ő munkájuk, erre nézve Baden-Powell a következőket írja: „Mikor Afrika nyugati partvidékén gyarmati szolgálatban állottam, egy nagy csapat bennszülött utászkatonát vezényeltem. Nemcsak az volt a kötelességünk, hogy az ellenséget állandóan szemmel tartjuk, az ő intézkedéseit ellenőrizzük, de amellet, mint ahogy igazi utászokhoz illett, gondoskodnunk, kellett arról is, hogy a főhaderegnek az előnyomulását mindenképen megkönnyítsük. Ez annál is szükségesebb volt, mert utunk csak egy, keskeny ösvény volt, amely sűrű nádason és iszapos mocsarakon át húzódott. Így tehát mi törtünk bajtársainknak utat és így mint igazi úttörők, egyúttal kémek és útmutatók is voltunk. Idő folyamán az előrevonuló hadsereg számára körülbelül 200 cölöphidat vertünk kisebb és nagyobb folyókon át. Midőn utászaimat első ízben vezényeltem ki e fontos munkához, csakhamar észrevettem, hogy csapatom 1000 embere közül a legtöbbször fogalma sincs róla, hogyan kell a baltával bálni és a fákat ledönteni; csak hatvanan közülük tudtak csomót kötni és ezek sem valami jól. Embereimet tehát a hídépítésnél, ahol rudakat és póznákat kell összekötözni, kezdetben fel sem használhattam”.

A cserkészőnek tehát értenie kellene ahhoz, hogy kell csomót (göböt vagy bogot) kötni. Ez látványlag nagyon könnyű mesterség, de valóságban nem az. Pedig nem egy emberélet függött már egy-egy jól megkötött bogtól.

Az a csomó van jól megkötve, amely a legsúlyosabb megterhelést is kibírja, anélkül, hogy kioldódna; amellet azonban könnyen ki lehessen oldani, ha arra szükség van. Ellenben a rossz göb kioldódik, éppen amikor hasznát akarnák venni, és mégis annyira össze van gubancolva, hogy ki sem bírjuk bontani.

(E helyen néhány bogmintát kellene képben bemutatnunk, amilyenek megkötéséhez minden jóra való cserkészőnek értenie kell, - sajnos azonban, hogy nyomdai akadályok miatt e szándékunkról le kellett mondanunk.)

1. Kunyhó és sátor építés

Minden cserkészőnek el kell készülnie arra, hogy az éjszakát kint a szabadban valami hevenyészett sátor, vagy csak tető alatt töltsse. Ennek tehát első feltétele az, hogy, mindegyikük értsen is az ilyen tető, sátor, kunyhó összetételéhez.

Egy néhány rúdból és gallyból hamarjában lehet valami tetőfélét összeütni, ha t. i. a rudakat úgy rakjuk párhuzamosan egymás fölé, mint a háztetőkön szokás és a gallyakat alulról fonjuk a rudakra, mint ahogy a cserepeket rakják a háztetőre. Két ily tető egymás mellé állítva már meglehetősen sátort alkot. Arra persze ügyelnünk kell, hogy a sátor hátsó fala a szél ellen legyen állítva. Tüzet a sátor bejáratáról kell rakni, nehogy a füst behatoljon ideiglenes hajlékunkba. Hogy az esővíz be ne folyhasson a sátrunkba, egy kis árkot ásunk köröskörül, amelynek földjét a sátor falához hányjuk. Ha pedig a sátor közepén ágyat vetünk, gondoskodjunk róla, hogy a fejünk magasabban feküdjék, mint testünk többi része, de azért lejtőn sem szabad feküdnünk, mert különben folyton lefelé csúsznánk. Arra is ügyeljünk hogy fekvő helyünk egészen sima legyen, csak a csípőnk alatt legyen egy kis mélyedés, mert annál kényelmesebben fogunk nyugodni. Lefekvés előtt vessük le cipőnket és gomboljuk ki a gallérunkat, nehogy a vérkeringést bármi is gátolja.

A legegyszerűbb sátor úgy készül, hogy vesszünk két villás ágat, azt a földbe szúrjuk, azután a két villára egy hosszabb rudat fektetünk; erre két oldalról néhány kisebb rudat vagy botot helyezünk, melyekre azután rőzsét, lombot, füvet vagy szalmát rakunk. Még egyszerűbb, de kisebb kuckót lehet úgy összetakolni, hogy négy rudat neki támasztunk valami fának és azt odakötjük; erre azután néhány lombos ágat az egészet beborítjuk.

Megesik azonban, hogy némely vidéken nem találunk rudakat és ágakat, akkor úgy segítünk magunkon, mint Dél-Afrika bennszülöttei, akik nádszálakat szurkálnak sűrűn egymás mellé félkör alakban a földre és így legalább egy kis védőfalat kapnak a hűvös éjjeli szél ellen. Különben a mi juhászaink és pásztoraink is csinálnak ehhez hasonlót, amit szárnyéknak hívnak; a csőszeink meg kukoricaszárból alkotnak maguknak tűrhető kunyhót, amiket a magyar cserkészők bátran mintául vehetnek, nem kell nekünk az indiánoktól, zuluktól, hottentottáktól tanulnunk. Megjegyzendő, hogy a cserkészők hosszabb kirándulásnál vihetnek magukkal sátorponyvákat és hozzávaló vázakat, amikből azután bárhol néhány perc alatt pampás éjjeli tanyát verhetnek.

2. Fák ledöntése

A cserkésző úgy, tudjon a baltával (fokossal) bánni, hogy legalább kisebb fákat bírjon ledönteni. Ennélfogva a főszabály az, hogy először arról az oldalról vágjuk meg a fát, amerre annak dőlnie kell, az után az ellenkező oldalról, de valamivel feljebb, vágjuk meg azt, míg a fa letörik és ledől. Egy kis gyakorlattal hamar elsajátíthatjuk ezt.

3. Hídépítés

Sokféle módja van annak, hogyan építsünk hamarjában valami szakadék, vagy folyó felett hidat. Ha valami keskeny, de mély szakadékon kell átkelnünk, akkor legjobb, ha egy-két fát fektetünk le egymás mellé a mélység felett, ez lesz a palló, vagy a bürü; azután feszítsünk ki melléje, valamivel magasabbra egy kötelet, ez legyen t. i. a korlát, Ázsiában a bennszülöttek sok helyt három kötelet feszítenek ki a folyók felett hídnak, amelyek minden lépésnyire V alakban vannak botokkal egymáshoz erősítve. Az alsó kötél szolgál gyalogjáróul, a másik kettő pedig korlátul.

Ha azonban szélesebb folyón kell átkelnünk, akkor azt tutajon is megtehetjük. Erre a célra a tutaj alsó végét odakötjük a parton álló fák egyikéhez, felső végét meg ellökjük a parttól, mire a víz sodra magával ragadja a tutajt és a másik part felé hajtja, nekünk éppen csak arra kell ügyelnünk, hogy a kötelet lassanként az úszó alkotmány után engedjük. Természetesen csak olyan tutajt használhatunk fel saját céljainkra, amit magunk ácsoltunk, tehát ehhez is kell értenünk, sőt a jóra való cserkésző még csónakot is tud készíteni, amint azt Baden-Powell a maga embereitől meg is követeli. Előbb azonban kioktatja őket erre, amiről nekünk, sajnos, le kell mondanunk, mert az ilyen elméleti oktatás csakis jó illusztráció mellett lehetséges, képeket pedig nyomdai akadályok miatt nem közölhetünk.

4. Testünk méretei

Minden cserkészőnek ismernie kell testének a méreteit, hiszen nincs mindig nála centiméter és körző. Az alábbiakban közöljük a közép nagyságú embernek átlagos méreteit.

A mutató ujj végső ízének hossza, vagy a hüvelyknek szélessége 2 cm. Az arasz hossza a hüvelyktől a kis ujj végéig 21 cm. A távolság a csuklóktól a könyökig (megfelel a láb hosszúságának is) 25 cm. A könyöktől a középső ujj végéig 44 cm. A térdkalács közepétől a földre 50 cm. Ha karjainkat kinyújtjuk, akkor a két mutató ujjunk közti távolság megfelel körülbelül testünk hosszának. Szívünk percenként 70-et ver, két szívverés közti idő közt nem egészen egy másodperc. Lépésünk hossza körülbelül 80 cm, vagyis körülbelül 125 lépéssel 100 méternyi utat teszünk meg. A gyors és futó lépés persze valamivel rövidebb.

Ha jól kilépünk, akkor 100 méternyi utat egy perc alatt teszünk meg; ha kisebb terhet viszünk, akkor egy óra alatt 5 km-nyi utat tehetünk meg.

Különben csak az a cserkésző lehet jó utász, aki valami mesterséghez is ért. Azért, akinek alkalma van egy iparostól, teszem azt asztalostól, ácstól, kőművestől, lakatostól valamit tanulni, el ne mulassza azt. Egy ideális cserkészőnek magának kellene a ruháját és cipőjét megfoldsolni, sőt el is készíteni. Azért sóhajt fel Baden-Powell egy helyen: „Megesett, hogy magamnak kellett a cipőmet mindenféle anyagból összetoldoznom-foltoznom; ilyenkor bizony nagyon sajnáltam, hogy gyerekkoromban nem inaskodtam egy kissé valami cipésznél”.

II. Kényelem a táborban.

Nem kell ám azt hinni, hogy a táborozáskor minden kényelemről le kell mondanunk. A tapasztalt cserkésző minden helyzetben tud magán segíteni és egy-egy jó ötlettel, vagy fogással még a legsivárabb és legkietlenebb vidéken is tűrhető otthont tud magának teremteni.

Előbb már tárgyaltuk azt, hogy cserkészőnek nem szabad attól sem visszariadnia, hogy az éjszakát valami hevenyészett sátorban vagy kunyhóban, töltsse el. Sőt akkor már egy kis utasítást is adtunk neki arra, hogy miként vesse meg az ágát, illetve fekvőhelyét.

Nem lesz azonban fölösleges ezt az utasítást kiegészíteni, mert rá nézve kétségkívül legfontosabb, hogy olyan nyugvóhelyet tudjon magának teremteni, ahol tényleg ki is pihenheti magát.

Ennek pedig első föltétele az, hogy testünk ne a puszta földön feküdjék, különösen esős és hideg időben ne. Azért füvet, szalmát, szénát, lombot halmozzunk minél vastagabb rétegben arra a helyre, ahol fáradt tagjainkat ki akarjuk pihentetni. Ha pedig egyáltalában semmiféle ilyen alomhoz nem juthatunk, akkor legalább egy tányérnyi mélyedést ássunk a földbe ott, ahová a csipőnket fogjuk elhelyezni.

Egy másik nagyon fontos körülmény, amelyre lefekvés előtt ügyelnünk kell az, hogy nyugvóhelyünk meleg legyen. Ez olyan fontos, mint az előbbi, hogy t. i. ágyunk puha legyen. Ha vannak kellő számú pokrócaink, szőnyegeink, könnyű belőlük meleg ágyat teremteni: annyi pokrócot terítünk magunk alá, mint ahánnyal takaródnunk. Ha azonban nincs semmiféle takarónk, akkor a bajon csak úgy segíthetünk, hogy egész éjjel tüzelünk a sátrunkban. Ha a katonák a táborban töltik az éjszakát, akkor úgy fekszenek a tűz körül, hogy lábukkal a tűz felé hevernek, akár csak a kerék küllői. Megtörténik azonban, hogy még a tűz sem véd meg az éjszaka hidege elől és akkor bizony szó sem lehet alvásról és pihenésről. Ilyenkor nagyon ajánlatos újságpapírost tenni a mellény és nadrág alá; mert az a vékonyka papírlap fölér egy vastag téli kabáttal. A papiros t. i. nagyon rossz melegvezető, tehát kitűnő szer a hőmérséklet megőrzésére. Vagy ha lyukas a cipőnk, úgy hogy nedvesség hatol bele, akkor is nagyon tanácsos a cipőt papirossal kibélelni, nehogy megfázzunk. Aki még ezt nem próbálta meg, nem is hiszi milyen pompás védőeszköz a papiros.

Ha azonban hosszabb ideig akarunk a sátrunkban tartózkodni, tehát nemcsak egy éjszakáról van szó, akkor természetesen jobb és kényelmesebb ágyról kell gondoskodnunk. Íme, itt közöljük a módját annak, hogyan készítsünk magunknak pompás tábori ágyat: vágunk négy rudat, kettő 2 méter és kettő 90 cm. hosszút; ezeket téglá alakban a földre tesszük. Azután négy 60 cm. hosszú cölöpöt verünk a téglány négy sarkába és hozzá kötjük a rámát; ezzel azt érjük el, hogy most az ágy ki nem mozdul a helyéből. Erre azután lenyessük egy fenyőfának összes ágait és azokat szép sorjában zsindeleyszerűen egymásra rakjuk, úgy hogy az egyik ág félig fődje a másikat, míg végre az egészet letakarjuk egy lópokróccal és kész a pompás, ruganyos ágy.

Különben, ha állandóbb matracra van szükségünk, azt is készíthetünk magunknak a saját tábori szövőszékünkön, mert fűzfavessző, nád, káka, szalma, fű, páfrány stb. csak akad mindenütt. Tábori gyertyatartót egy darabka drótból csinálhatunk, ha t. i. a drótot dugóhúzó alakban összecsavarjuk és ebbe azután a gyertyát beledugjuk. Még egyszerűbb módja ennek az, hogy egy darabka fát behasítunk és ebbe a villa alakú hasadékba dugjuk a gyertyát.

Szélfogó lámpást pedig úgy csinálunk, hogy akármilyen palacknak a fenekét lerepesztjük, a palackot felfordítva nyakánál fogva a földbe, vagy egy deszkába szúrjuk és azután a gyertyát a palacknyakába dugjuk. A palack fenekét pedig legjobban úgy lehet lerepeszteni, hogy hideg vizet töltünk bele 2-3 cm-nyire, azután izzó parázsba dugjuk az üveget és néhány perc múlva a víz hatásánál le fog pattanni az üveg feneké.

Villát is könnyen csinálhatunk magunknak egy darabka drótból

1. A tábori tűz

Falusi gyereket nem kell arra kioktatni, hogyan kell a szabadban tüzet rakni, mert olyan gyerek alig akad, aki vagy szalonnát ne pörkölt volna, vagy pedig kukoricát vagy krumplit ne sült volna a mezőn. De már a nagyvárosi gyerek nem jártas az ilyenben, az bizony rászorul egy kis útmutatásra. Baden-Powel meg is adja azt. Előbb azonban nagyon a lelkükre köti a cserkészőnek, hogy el ne mulasszanak minden óvintézkedést megtenni, ne hogy vigyázatlanságból erdőt, vagy pedig a mezőt lángba borítsák.

Azért első kötelességünk, azt a helyet, ahová a tüzet rakni akarjuk, mindenféle száraz lombtól, fűtől, rőzsétől megtisztítani. Mert sokszor bizony egy kis szikrától az egész puszta, vagy vetés - erdőről nem is szólva - lángra kap és elég, mérhetetlen kárt okozva. Tehát legyünk óvatosak, ne rakjuk a tüzet az erdő közepén, sem az érett vetés közelében!

Különben tüzet legkönnyebb úgy szítani, ha száraz rőzsét, apró gallyakat egész lazán egy csomóba rakunk; ez alá szalmát, vagy egy darabka papirost teszünk és ezt meggyújtjuk. Amikor már lángol, akkor vastagabb hasábokat rakunk rá, lehetőleg piramis alakban. Ha azután ezek is tüzet fogtak, akkor még vastagabb fadarabokat, sőt egész fatörzseket rakhatunk rá, de mindig piramis alakban. Az ilyen tűznél pompásan lehet melegezni.

Főzéshez másféle tüzet rakunk, és nem is kell hozzá annyi fa. Ilyenkor főleg parázsra van szükség, amihez elég három darab jókora hasáb, amelyek csillag-, vagy küllőalakban feküsznek egymással átellenében. Ezek a hasábok tehát nem égnek egyszerre egész hosszukban, csak épen az a végük ég, amely a tűzben van. Ahogy ez a végük elégett, beljebb toljuk a hasábokat a tűz közepe felé és így folyton friss parazsat kapunk, amelynél ételünket megfőzhetjük, illetve megsüthetjük.

Az ilyen csendes és lassú tűznek még az az előnye is megvan, hogy nem füstöl, ami katonákra nézve fontos körülmény, nehogy az ellenség észrevegye tartózkodási helyüket. Éjszakára pedig az izzó parazsat hamuval takarjuk be, úgy hogy reggel azt csak le kell fűjni róla, egy kis rőzsét rárakni és egy perc alatt megvan a pattogó, lángoló tűzünk.

A pusztákon, alföldökön persze nem lehet mindig fához jutni, de hát ha nincs fa, tüzelhetünk kóróval, vagy legrosszabb esetben trágyával is, az u. n. baligával.

2. Ruhaszárítás

Táborozáskor, vagyis a szabad természetben való tartózkodásnál gyakran megázik az ember. Ilyenkor azonban ne hagyjuk a ruhát testünkön száradni, mert ebből veszedelmes betegségek pl. láz, meghűlés, tüdőgyulladás keletkezhetnek. Ha megázunk, tegyünk úgy, mint Baden-Powell, aki t. i. nedves ruháját a tűzhöz akasztotta száradni, maga pedig, - ha nem volt váltani való száraz ruhája - egy pokrócba takaródzva szintén a tűzhöz kuporodott.

Ha azt akarjuk, hogy átázott ruhánk gyorsan száradjon akkor izzó parázs fölé néhány pálcából és vesszőből méhkasszerű kalitkát készítünk és erre akasztjuk ruhánkat.

Még forró nyári időben is veszedelmes az átizzasztott ruhát testünkön hagyni és abban hűvös árnyékba leülni. Baden-Powell hosszabb meneteléskor mindig egy tartalék inget is vitt magával, és ha az egyik ingét átizzasztotta, akkor fölvette a száraz tartalékinget, a nedveset meg a hátára kötötte, hogy az a legközelebbi pihenőig a nap sugaraitól megszáradjon. Így azután elkerülte azt, hogy hosszú szolgálata alatt egyszer is megbetegedjék, míg bajtársai bizony, akik nem voltak ily óvatosak, valamennyien maláriába és más betegségekbe estek.

3. A rendszeretet

A cserkészők sátraiban és táborában a legnagyobb rendnek kell uralkodnia. Nemcsak azért, mert a hulladékok mindenféle mérges legyeket és bacilusokat tenyésztenek, hanem azért is, hogy az utánuk jövő emberek meg ne botránkozzanak a hátrahagyott rendetlenségen és piszkon. Mert nincs szomorúbb látvány, mint a gyönyörű erdőben elhullajtott ételmaradék, papírcafat, széttört edény, üveg és letaposott gyepek. A jó ízlésű ember megbotránkozással gondol ilyenkor az ottjárt barbárokra és vandálokra. Már pedig a cserkészőknek más az ideáljuk.

A jóra való cserkész tehát rendet tart sátrában és sátra körül, de rendben tartja ruháit, szerszámaikat, játékszerait, szóval összes felszereléseit is! Este a lefekvéskor úgy vetkőzzék, hogy ruháit a sötétben is megtalálhassa, mert csak így siethet embertársainak segítségére, ha esetleg éjjel riadót fújnak árvízkor, tűzvészkor, vagy más veszedelemnél. Szokja meg ezt a rendet és akkor képes lesz egy perc alatt felöltözni.

A cserkésző arra is ügyeljen, hogy ruháiról a gombok, fűzős cipőjéről a zsinór le, ill. el ne szakadjanak. A fűzős cipőt sem kell sokáig kötözgetni, mert ha a zsinórt felülről lefelé fűzzük a cipőbe, akkor az egy húzásra be van fűzve. (Kár, hogy ezt is képben be nem mutathatjuk.)

III. Élelmezés a táborban

1. A főzés

Minden cserkészőnek annyira értenie kell a főzéshez, hogy a maga ebédét el tudja készíteni. Ha van arra való edénye (legjobb erre a célra az alumíniumból, vagy a cinből való), akkor abban megfőzheti a húsát és főzelékét. Megesik azonban, hogy nincs semmi féle főzőedény és akkor a húsát meg kell sütni. Ennek sokféle módja van.

Nálunk, Magyarországon, legismertebb a következő mód: a húst szeletekre vágjuk, megsózzuk és paprikázzuk, azután hegyes pálcákra, fanyársra, fűzzük, és pedig úgy hogy minden szelet hús közé szalonnát és egy karika hagymát is teszünk és ezt a húsfűzért lassú tűznél (legjobb parázs felett) megsütjük. Egy óra alatt készen van az ú.n. cigánypecsnye. (rablólús!)

Sokszor úgy is segíthetünk magunkon, hogy valami bádogszelencének a fenekében egy kis zsírt és hagymát teszünk, azután, a felolvadt zsírban a megsózott, borsolt vagy paprikázott húst és így sütjük meg szerény ebédünket.

Van azonban a hússütésnek még egyszerűbb módja is: t.i. elég ha a húst egy ív nedves papirosban, vagy zöld levelekbe csavarjuk, vagy vékony réteg agyagba burkoljuk és azután izzó parázsba tesszük, ahol szép csendesesen magától megsül. Halat és madarat is ilyenképpen megsüthetünk, sőt ilyenkor a madarat nem is kell előzőleg megkopasztani, ha agyagban sütjük. A madár tollazata ugyanis beleragad az agyagba, mihelyt az a tűz melegében megkeményedik. Ha azután 1-2 óra múlva az agyagot, ill. most már cserepet feltörjük, abból úgy kerül ki a sült, mondjuk galamb, mint a dió a héjából.

De lehet a madarakat másképp is elkészíteni: előbb gondosan kiszigereljük az állatot, majd körülbelül oly nagyságú követ, mint amilyen a madár belseje, a tűzben egészen az izzásig hevítjük és ezt a madárba tesszük; ha azután a madarat a tűz fölött tároljuk, rövid idő alatt készen van a pompás sült. Megjegyzendő, hogy a madarakat azonnal, mihelyt beállt a haláluk, kopasztani.

Baden-Powell még sokféle módját ismerteti a sütésnek, amiket ő és katonái a gyarmatokban a vad népektől eltanultak. De nekünk valóban nincs arra szükségünk, hogy tőle főzni tanuljunk, hiszen a mi pásztoraink, juhászaik és halászaik e tekintetben páratlan mesterek, tanuljunk tehát inkább tőlük. Mert ugyan van-e párja a magyar gulyáshúsnak, pörköltnek és halászlének? Ezeknek az elkészítésének pedig egyéb sem kell, mint egy bogrács, vagy ami még ennél is jobb, egy ú.n. Papin-féle fazék. Ilyennel szereljük fel magukat a magyar fiúk és akkor heteken át kint tanyázhatnak a szabad természetben. Egy kis gyakorlat itt is többet ér, mint a legvilágosabb magyarázat.

Baden-Powell még kenyérsütésre is kioktatja a maga cserkészőit, amire nekik, akik valamikor Afrikában vagy Ázsiában fognak katonáskodni, tényleg szükségük lehet; mi azonban mellőzzük ezt, mert ránk nézve fölösleges. Ugyancsak fölösleges a mi viszonyaink között annak a tudása, hogy hogyan kell egy tehenet, kecskét, vagy juhot megfejni; a mi fiaink aligha fognak olyan helyzetbe kerülni, hogy az éhenhalástól ilyen ügyességekkel meneküljenek meg, hacsak nem lesznek Robinsonok.

2. A tisztaság

Csak az egészséges cserkésző válhatik embertársainak, hasznára, ellenben a beteg a terhére van bajtársainak és családjának. Ha pedig a cserkésző megbetegszik, úgy többnyire a maga hibájából és gondatlanságából lett azzá. Mert vagy nem váltott ruhát, ha megázott, vagy piszok került bele az ételébe, vagy pedig szennyes, fertőzött vizet ivott.

Azért a tisztaság első és fő szabály a tábori életben. Minden étkezés előtt mossuk meg alaposan az evőedényeket és eszközöket. Ennek pedig a legjobb módja, hogy úgy az evőedényeket mint az evőeszközöket forró vízbe mártjuk és levegőn szárítjuk. Ne törölgessük őket holmi piszkos zsebkendővel vagy törlőronggyal.

Említettük már, hogy a legyek mily veszedelmes állatok, mert ezek terjesztik a sokféle betegségek csíráit. Ha ugyanis rászállnak az ételre, lábukról ráragad a mérges anyag és mi azt az étellel együtt lenyeljük. Így támad hirtelenül a tífusz, vérhas és másféle gyomorbetegség. A felforralás által azonban ezek a fertőző anyagok elpusztulnak, azért a főzés kitűnő fertőtlenítő szer. Ha azonban ételünk már

meg vannak főzve, akkor legalább takarjuk le azokat, nehogy a legyek rájuk szállhassanak, vagy a por ellepje őket, mert ez is csak olyan terjesztője a betegségeknek, mint a legyek.

Minthogy pedig legyek ott tenyésznek legjobban, ahol piszok van, azért kell a rendre és tisztaságra oly nagyon ügyelni. Minden felé ételmaradékot és hulladékot égessünk el, vagy pedig egy gödörben ássunk el.

3. A víz

Mindnyájan tudjuk, hogy a víz legfőbb táplálékunk. De csak a tiszta, friss víz az, mert a tisztátalan a legnagyobb méreg. Mindhogypedig minden vízben több kevesebb bacilus van, amelyeket szabad szemmel nem is láthatunk, azért tanácsos azt használat előtt felforralni. Ez t.i. a legjobb módja annak, hogy a vizet fertőtlenítsük.

Persze a forralt víz már nem kellemes ízű, azért az ázsiai népek, különösen a kínaiak már régóta izesítik azt, és pedig teával. Ezt ajánlja Baden-Powell is a cserkészőknek: lássák el magukat teával, amelybe egy kis cukrot tesznek, de a rumot kerüljék. A tea, ha nem édes, jobban oltja a szomjúságot, mint a víz, és amellettnem is ártalmas.

Ha a vizet forraljuk, ne elégedjünk meg azzal, hogy az egyszer-kétszer buzogjon, hanem hagyjuk azt jó tíz percig forrni, mert a mikrobák (ezek apró gombák) nem pusztulnak el oly hamar. Csak a nagy hőség képes őket kiirtani.

Ha tehát a cserkészők menetelés közben valami folyó, patak vagy tó mellettelhaladnak, ne igyának belőle, ha még oly szomjasok is. Másként áll a dolog azonban, ha a hegyek közt hirtelenül egy kristálytisza forrásra bukkannak, ebből azután kedvükre ihatnak, de csak akkor, ha már lehűltek. Mert itt meg más veszedelem fenyegeti őket. A hideg ital nem csak tüdőgyulladást okozhat, de ártalmas annyiban is hogy elrontja a gyomrunkat. Különben is, mielőtt innánk, együnk előtte egy darabka kenyeret. Ennek megemésztésére ugyanis gyomrunk sósavat választ ki, amely az esetleges betegségsírakat elpusztítja. Ha azonban éhgyomorral iszunk vizet, ez onnan hamar belejut a bélbe, ahol azután a vízben lévő apró élőlények könnyen idézhetnek elő betegséget.

Sok vidéken persze egyáltalában nincs forrásvíz, de még kútvíz sem, az emberek tehát folyókból és patakokból isznak vizet. Ilyen helyeken természetesen pusztít a tífusz. Pedig milyen könnyen lehetne ezen segíteni! Nem kell egyebet tenni, mint az illető patakok vagy folyók mentén, körülbelül 3 méternyire tőlük, egy méteres vermet ásni, amelybe azután a patak vize lassanként átszűrődik. Ez a szűrt víz már sokkal tisztább és egészségesebb, mint a folyóbeli.

HARMADIK FEJEZET

A hadi szolgálat

I. Élet a természet ölén

A délafrikai zulu- és svazi-törzsek következő módon avatják fiaikat férfiakká:

Ha a fiú eléri 15-16 életévét, megragadják falujának emberei, egész csupaszra vetkőztetik le, tőtől talpig befestik fehérre, kezébe nyomnak egy dárdát és egy pajzsot, azután kikergetik a faluból, és szívére kötik, hogy ne merjen addig közéjük visszatérni, amíg a festék teljesen le nem kopott róla, mert különben megölik. A legény nekivág a vadonnak, elbújik az emberek elől mindaddig, míg a festék le nem kopott róla, ami rendszeren egy hónapig tart. Száműzetése ideje alatt magának kell önmagáról gondoskodni: neki kell a vadat elejteni, azért kapta a dárdát, neki kell a zsákmányt lenyúzni, neki kell a tüzet csiholnia és élelmét megfőznie. Még a ruháit is neki kell az állatbőrökből megvarrnia. Persze nem élhet kizárólag húsból: az erdő gyümölcsseit és gyökereit is neki kell az erdőben összegyűjtenie, az ehetőket az ehetőktől megkülönböztetnie.

Mily ügyesnek, élelmesnek kell az ilyen száműzött fiúnak lennie, hogy éhen ne vesszen, vagy hogy a vadállatok prédájára ne essék! Ha azonban kiállja a próbát, ha tud a maga lábán élni, magáról gondoskodni, akkor egy hónap múlva visszatérhet falujába, mert most már a törzs örömmel fogadja, és ezentúl nem tekintik gyerekeknek, hanem embernek, harcosnak.

Mily kár, hogy a civilizált népek ifjúsága nem áll ki ilyen érettségi vizsgálatot! Itt azután volna alkalma érettségéről, testi-lelki fejlettségéről tanúbizonytságot tenni. Baden-Powell éppen ezért alapította a Boy Scouts egyesületet, hogy ezzel némiképpen pótolja a nevelés egyoldalúságát. Igazi férfiakat, harcosokat akar cserkészőiből nevelni, akik az élet minden körülményei között meg tudják állni a helyüket, akik tudnak magukon és másokon segíteni, és idegen segítségre nem szorulanak.

Roosevelt, az Egyesült Államok volt elnöke és korunknak kétségkívül egyik legnagyobb embere, szintén nagy kedvelője a vadonnak és a szabad természetben töltött életnek. Még elnöksége idején is, amikor csak hivatalos teendői megengedték, sietett a nagy város zajából és rossz levegőjéből ki a szabadba, és a természet ölén töltött néhány kellemes napot, ahonnan megifjodva és felfrissülve tért vissza a városba. Ő mondja: „Én hiszem és vallom azt, hogy a szabadban való játék kitűnő hatású, és tagadom azt, mintha az durvaságra vezetne. Ha ez mellett egyik vagy másik még is sérül, az nem tesz semmit. A szabad természetben nevelt ember alkalmasabb a létért való rettenetes küzdelemre. Aki játszik, az játszókák ereinek megfeszítésével, aki dolgozik, az dolgozzókák ereinek megfeszítésével. Csak arra ügyeljétek, hogy a sport és a játék tanulmányaitokban ne zavarjon!”

Ezek után lássuk most már, milyen is a cserkészők hadi szolgálata.

1. Felderítő és vándorutak

A cserkészőket egyenként és csoportosan elküldjük hosszabb vagy rövidebb vándorútra, azzal a megbízással, hogy mint valamikor a lovagok, ők is keressék fel a segítségre szoruló embereket és támogassák azokat. Az utat gyalogszerrel vagy kerékpáron, hócipőben vagy korcsolyával tehetik meg. Az elinduló cserkészőknek meghagyjuk, hogy az éjjeleket lehetőleg ne hóban töltsék, hanem jó időben a szabad ég alatt, rossz időben pedig széna vagy szalma kazlakban, esetleg csűrben.

Az ilyen kirándulásra a cserkészők vigyenek magukkal jó térképet (legjobb a katonai térképek), melynek segítségével úgy el tudnak igazodni, hogy nem szorulnak más útmutatóra.

Hogy azonban az ilyen felderítő út haszonnal is járjon, rendszeren valami határozott céllal kell azt egybekötni. Egy pl. a városból jövő csapatnak meghagyjuk, hogy valami régi várat, vagy csatateret, hegyet vagy folyót tanulmányozzanak ki. Ellenben a falusi cserkészőket valami nagyobb városba küldjük, hogy annak múzeumait, állatkertjét, képtárait stb. tanulmányozzák.

Útközben azonban a fiúknak mindenre kell ügyelniük: szemük állandóan nyitva legyen, amiért is kötelességük az útról naplót vezetni: a szebb dolgokat és jelenségeket lerajzolni, illetve azokról fényképfelvételt csinálni, sőt útközlő térképet is készíteni.

2. Csónakkirándulás

Nagyon ajánlatos az ilyen tanulmányutat csónakon megtenni. Erre azonban csak az vállalkozhatik, aki jól tud úszni, mert bizony a csónak nagyon könnyen felborul és akkor az úzásban járatlan életével fizetheti meg vakmerőségét.

Érdekes csónakkirándulást tett egyszer Baden-Powell két öccsével. Anglia térképén könnyen követhetjük az útját, melyet egy keskeny, összehajtható vitorlavászonból készült csónakban tett meg. Londonból indultak el, és a Themse folyón fölfelé eveztek, amíg csak lehetett, tehát majdnem a Themse forrásáig. Itt azután felszedték a csónakot és azt egészen az Avon folyóig vitték, amelynek forrása közel esik a Themsehez, csak hogy az Avon nyugatra folyik, míg a Themse keletre. Az Avon folyón aztán lefelé eveztek, elhaladtak Bath és Bristol alatt, majd befordultak a Severnbe és innen a Wye folyón felfelé, Wales tartományba jutottak. A három utas e kirándulásra vitt magával egy sátort, főző edényeket és élelmiszereket, úgy hogy az egész idő alatt vendégfogadóba nem kellett szállniuk. Azt mondja Baden-Powell, hogy ennél szebb és olcsóbb utat képzelni sem lehet és nekünk nincs okunk szavaiban kételkedni.

3. A vízi sportok

Minden cserkészőnek föltétlenül kell úszni tudnia, mert vagy a saját életét kell úzással mentenie, vagy pedig kerülhet olyan helyzetbe, hogy vízbefúló embertársát kell kimentenie. De meg az úzás oly kitűnő testgyakorlat, hogy ahhoz fogható alig van több.

De értenie kell a cserkészőnek az evezéshez is. Tudjon tehát bánni az egy és kétkarú evezővel és a kormányrúddal; tudjon a csónakkal kikötni és pedig akár egy nagyobb hajónál, akár a hajóhídnál, akár pedig a természetes partnál. De tudjon ám a hajókötéllal is bánni, hogyan kell azt partra, vagy más csónakba dobni, vagy a feléje dobottat ügyesen elkapni. Mert aki ehhez ért, az ahhoz is fog érteni, hogyan kell a vízbefulladásnak a mentőkötelet odavetni. Sőt tökéletes cserkésző megtanulja azt is, hogyan lehet deszkákból, cölöpökből, üres hordókból tutajt építeni, mert esetleg erre is lehet szüksége. Végül pedig minden cserkésző tudjon halászni mert ez is a vízi sportokhoz tartozik. Erről már feljebb is volt szó.

4. A turisztika

A hegymászás egyike a legjobb és legolcsóbb sportoknak, ami most már bizonyításra sem szorul. Csak hogy nagy testi erőt, kitartást, bátorságot és ügyességet tételez fel. A legnagyobb veszedelem a turistára nézve abból származhatik, ha elveszti az útirányt. Pedig ez a leggyakorlottabbal is megeshetik, amikor is csak a nap, vagy az iránytű vezetheti a helyes nyomra.

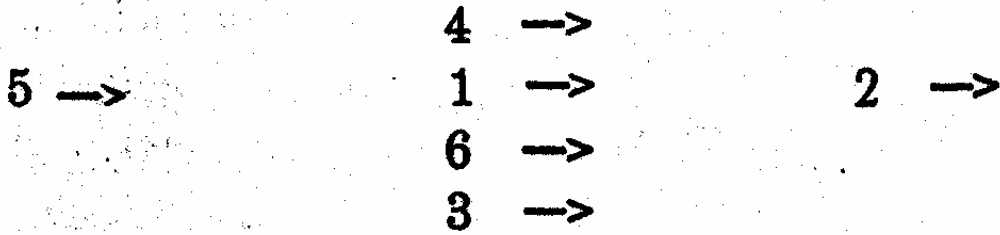
De még nagyobb veszedelem fenyegeti a turistákat, ha sűrű ködbe kerülnek, mert ilyenkor még a vezetők is eltévednek. Baden-Powell tábornokkal is megtörtént ez, amint maga meséli: „Tavaly esett meg velem, hogy egy hegyi lakóval, aki pedig alaposan ismerte azt a vidéket, sűrű ködbe jutottunk. Minthogy föl tételeztem róla, hogy jól ismeri ki magát, rábízta magam az ő kalauzolására. Miután egy darabig mentünk, észrevettem, hogy a szél irányt változtatott: elindulásunkkor balról fúj, most pedig jobbról. Vezetőmet ez azonban legkevésébbet sem hozta ki sodrából, hanem csak ment előre. Rövid idő múlva a szél hátulról fúj. Azt kellett tehát föltételeznem, hogy vagy a szél, vagy a hegység, vagy mi körbe megyünk. Sejtelmem nem csalt meg, mert sem a szél, sem a hegység nem fordult meg. Mi magunk azonban gyönyörű körben futottunk és ugyan arra a helyre tértünk vissza, ahonnan egy órával azelőtt elindultunk”.

Ha a cserkészők a nagy hegyekbe tesznek kirándulást, akkor vigyenek kötelet, és arra fűzzék magukat, ahogy azt a hegyi lakók teszik, hogy ezáltal a lezuhanás veszélyét kikerülhessék. Ha t. i. egyikük megcsúszik és a szakadékba esik, a többiek a kötéll segítségével kihúzzák veszedelemes helyzetéből.

A megkötözés pedig úgy történik, hogy a kötelet a hegymászők derekukra kötik és pedig öt méter távolságra egymástól, a bog a bal oldalukon legyen. A kötélnak erősen meg kell feszülnie menet közben; ha most valamelyikük elcsúszik, a többiek egész súlyukkal nekidőlnek a hegynek mindaddig, míg az illető megint talpra áll.

5. Őrjáratok

Ha a cserkészők Őrjáratra mennek, nem szabad sűrű és zárt sorokban haladniuk, hanem szétszórt u. n. rajvonalba. Egy hat cserkészőből álló szakasz körülbelül így oszoljon meg:

Tehát a szakasz sárkányformát alkot, és középen van az Őrjárat vezetője, a szakaszvezető (1 ->). Ha az Őrjárat nyílt téren halad, akkor sietnie kell, nehogy az ellenség észrevegye őket. De ha fedett helyre értek, ott lassabban is mehetnek. Az elöl haladó cserkésző (2 ->), nehogy társai szemé elöl tévesszék, fűcsomókkal, vagy eltört gallyakkal jelzi az útját. Ezen a nyomon haladva ő is visszatalálhat a szakaszához. Más módja az útjelzésnek az, hogy a fádba bevágást teszünk, (de ez nem tanácsos), vagy a homokba jeleket vésünk, vagy, ahogy a hottentották teszik: apró kavicsalmokat rakunk az út hosszában.

6. Éjjeli felderítő utak

A cserkészőknek éjjel is csak úgy kell tudniuk eligazodni, mint nappal. Csakhogy az ilyen éjszakai Őrjáratokhoz gyakorlat kell, mert éjjel minden távolság sokkal nagyobbak látszik, de még az iránypontok sem igen láthatók, miért is könnyen eltévedhetünk. Éjjel nem is annyira a szemünkre, mint inkább a többi érzékünkre kell magunkat bízunk, tehát a fülünkre és az orrunkra. Baden-Powell saját tapasztalataiból állítja, hogy az ellenséget gyakran szagló érzékével kémlelte ki. Azért fontos minden cserkészőre nézve, hogy ne dohányozzék, mert a füst eltompítja szagló érzéket. Éjnek idején az Őrjárat zárt sorokban halad; sőt erdőben, bozótban a cserkészők egymás botját megfogva valóságos láncot képeznek. Amelyik kém egyedül megy, az is nagy hasznát veszi a botjának a sötétségben, mert azzal előre kitapogatja az útját. Ha a cserkésző Őrjárat szétszórtan halad előre, az egyes tagok úgy tartják fenn egymás közt az érintkezést, hogy egy bizonyos állatnak a hangját hallatják időről-időre, és pedig annak az állatnak a hangját, melyet az illető szakasz jelképeül választott. Az állati hang nem kelti fel oly könnyen az ellenség gyanúját.

Természetesen, minden cserkészőnek ismernie kell a csillagok járását, hogy szerintük is tudjon eligazodni.

7. Időjárás

A cserkészőknek érteniük kell az időjáráshoz is. Hiszen ennek nagy hasznát vehetik a kirándulásoknál. Ezért ismerniük kell a barométert, de nem árt, ha a sok százados tapasztalaton nyugvó népies időjárást is ismerik. Ilyenek pl.: Ha este vörös az égálja, ebből jó időre lehet következtetni; ellenben a reggeli vörös égálja nem jó jel. Ha az égálja napnyugtakor vörössárga, ez szelet jelent; ha halványsárga, akkor esőt várhatunk. A kora reggeli köd és harmat jó időre enged következtetni. Eső előtt és után a levegő tiszta és átlátszó, úgy hogy ilyenkor messzire el lehet látni. Rövid és vöröses hajnalhasadás jó időnek a jele. A hosszú ideig tartó virradat, amely akkor keletkezik, ha a nap már fölkeltekor felhők mögé bújik, szelet jósol. Apró, u. n. „bárány”-felhők jó időt, hosszúkás, csipkézett felhők (stratus) szelet ígérnek; ellenben sűrű, sötét felhők vihart.

II. Tájékozás

Cooper elbeszéléseiből tudjuk, hogy az indiánok a legügyesebb kémeket, aki a teljesen idegen vidéken is kiismerte magát és el tudott igazodni, „útmutatónak” nevezték. Ez a cím az ő szemükben a legnagyobb kitüntetés, ami embert érhet. Azóta az európaiak is rájöttek arra, hogy nem is oly csekély dolog a sivatagban, vagy a vadonban a helyes utat megtalálni; mert számtalan sok fehérbőrű ember csak

azért pusztult el a gyarmatokban, mert eltévedt és nem tudott visszatérni a maga embereihez. A kezdő, aki hirtelenül azt veszi észre, hogy az erdőben, vagy sivatagban eltévedt, rendesen elveszti a fejet és elkezd észnélkül rohanni. Pedig sokkal okosabban tenne, ha megtartaná hidegvérét, és ugyanazon az úton, amerre jött, visszatérne. Ha pedig a saját nyomait is elvesztette volna, akkor maradjon ott, ahol van, rakjon tüzet, és pedig olyat, hogy minél nagyobb legyen a füstje és várja be nyugodtan, míg társai őt megtalálják. Különbösen is a tapasztalt cserkésző sohasem indul el hosszabb útra kompasz nélkül, azonkívül az elinduláskor megállapítja a szél irányát, úgy hogy a mágnesűvel a szél irányából és a nap, vagy a csillagok állásából mindig meg tudja állapítani a helyes utat. Azonkívül folyton figyeli az útjába akadó feltűnő fákat, dombokat, sziklákat, tornyokat, szélmalomokat, útkanyarulatokat, hogy visszatértekor, ne kelljen sokáig keresnie az utat.

Épp úgy tájékozódik az idegen városban is. Mihelyt leszáll a vonatról, még az állomáson megfigyeli a nap állását, a füst irányát. Azután elindul a város felé, folyton figyelve a feltűnőbb házakat, templomokat, gyárkérményeket, utcaneveket, boltfeliratokat. Így azután bejárhatja az egész várost, és mégis minden idegen útmutatás nélkül visszakerül az állomásra. Aki a cserkészők szakaszát vezeti, az különösen ügyeljen mindenre, amiből később a helyes útra találhasson; éppen azért a vezetőnek nem is szabad társaival fecsegni, neki egész figyelmét az útra kell összpontosítania; azért kerülje mindazt, ami figyelmét elterelhetné. Szolgálatközben a cserkészők szófukarok legyenek.

1. Távolság és magasságbecslés

Távolságokat és magasságokat szabad szemmel megbecsülni nem könnyű dolog, de minden cserkészőnek meg kell ezt tanulnia. Hiszen csak gyakorlat kell hozzá. Kezdjük azzal, hogy megfigyeljük, mily hosszú utat tettünk meg 10, 20, 30, perc, majd egy óra alatt. Ha ezt a gyakorlatot az országúton végezzük, folyton megfigyelhetjük járásunk gyorsaságát és a megtett út hosszát, hiszen zsebünkben az óra, és az országút mentén kilométerjelzők vannak. Minden cserkészőnek pontosan kell tudnia, hány lépést tesz meg 100 m-nyi úton. Ha ezt tudja, akkor az után maga ad fel magának sétaközben feladatokat a távolságmérés begyakorlására. Pl. fölveti magában a kérdést, ugyan mennyire messze lehet tőlem ez vagy az a fa (ház, híd, stb)? Azután rögtön megmérheti a távolságot és megállapíthatja, jól vagy rosszul becsülte-e meg szabad szemmel az illető út hosszát.

Nagyobb távolságot 2-3 részre osztunk, és azután előbb a legközelebbit becsüljük meg, és ennek a számát megszorozzuk kétfelével ill. hárommal és megkapjuk az egész összeget, idővel azután megtanuljuk azt is, hogy könnyen tévedhetünk az ilyen becsléseknél, ha a következő körülményeket nem vesszük tekintetbe. Rövidebbre becsüljük a távolságot, ha tiszta a levegő; ha az illető tárgy nagyon megvan világítva; vízfelületen és hómezőkön át; hegynek lefele és felfelé. Ellenben túl nagyra becsüljük a távolságot, alkonyatkor, vagy ha a tárgy árnyékban áll; egy völgyön át, amelybe betekinthetünk; ha a háttér ugyan olyan színű mint az ill. tárgy; ha a megfigyelő térdel vagy fekszik; ködön vagy forró levegőn át vizsgálódva és végül szemben a nappal.

Azt a fizikából tudjuk, hogy a hang egy másodperc alatt 330 m-nyi utat tesz meg, úgy hogy ennek a segítségével is meg tudjuk mérni a távolságot. Ha pl. a távolban ágyút, vagy puskát látunk elsütni, akkor számoljuk a másodperceket, míg a hang eléri fülünket, és azután a másodpercek számát meg kell szorozni 330-al. Ily módon állapíthatjuk meg a zivatar távolságát is, ha t. i. a villámlás és dörgés közti időt megszámloljuk és ezt a számot 330-al megszorozzuk. Ilyképen azt is megmondhatjuk, vajon a fergeteg hozzánk közeledik, vagy pedig távolodik-e tőlünk.

De nem csak a távolságok, hanem a magasságok becslésében is könnyen begyakorolhatjuk magunkat. Kezdjük kisebb tárgyakkal: először szabad szemmel megmérjük pl. milyen magas ez vagy az a kerítés, milyen mély ez vagy az az árok, azután szemmértékünket ellenőrizzük méterrel. Majd magasabb tárgyakon kísérletezünk, teszem azt fákon, házakon, tornyokon, végül dombokon és hegyeken. Mindezt persze könyvből nem lehet megtanulni, hanem csakis gyakorlathoz.

Így gyakoroljuk be magunkat súlyok megbecsülésénél is, kezdve egy levéllel, könyvvel, tovább haladva egy zsák búzáig, burgonyáig. Épp így lehet az ember alakjából is a súlyára következtetni.

Az sem fölösleges szemgyakorlat, ha egy tekintetre meg tudjuk mondani, hogy hány ember, állat vagy tárgy van egy csoportban, ill. rakáson. De ezt az ügyességet is csak gyakorlat útján lehet elsajátítani.

2. Tájékozódás az északi sarkpont szerint

A cserkészőnek úgy kell ismernie az iránytű (compass) beosztását és az égi tájakat, akár egy tengerésznek. Az eddigiekből is mindenki meggyőződhetett róla, mily fontos az minden cserkészőre nézve. Bárhol is legyen a cserkésző, egy pillanat alatt meg tudja mondani az iránytű segítségével, hogy merre van az északi sarkpont. Ha azonban nem áll a rendelkezésére mágnesű, akkor a nap, vagy a hold és a csillagok állásából is könnyen megállapíthatjuk az északi sarkpont helyét.

Reggel pont hat órakor a nap épen keleten áll, 9 órakor délkeleten, deli 12 órakor délen; 3 órakor délután délnyugaton és 6 órakor este nyugaton. Télen a nap már 6 óra előtt lenyugszik, mielőtt meg a nyugati pontot elérte volna.

Épp ilyen könnyűszerrel állapíthatjuk meg nappal a déli sarkpontot. Zsebóránkat a tenyerünkre tesszük, hogy a nap rásüthessen. Azután addig forgatjuk az órát, míg az óramutató (tehát a kisebbik) egész pontosan a napirányában fekszik. Erre azután, anélkül hogy az órát helyéből kimozdítanánk, egy ceruzát fektetünk le az óralap közepére, és pedig úgy, hogy az épen az óramutató és a XII. szám közepére essék. A ceruza helyzete most pontosan mutatja az észak déli irányt.

3. Tájékozódás a csillagok segítségével

Ha a csillagos égboltozatra tekintünk, úgy látjuk, mintha a csillagok fejünk felett körben forognának, pedig a valóságban a föld forog tengelye körül. Van sok csillagzat, melynek alakja emberhez vagy állathoz hasonlít, miért is eszerint nevezték el őket.

A Nagy Medve, vagy a Göncölszékér, feltűnő alakjánál fogva könnyen feltalálható. Ezt a csillagzatot feltétlenül minden cserkészőnek ismernie kell, mert ennek segítségével könnyen megállapíthatja az észak irányát. Ha t.i. a székér két utolsó csillagját képzeletben összekötjük és ezt a vonalat ötszörösen meghosszabbítjuk, eljutunk az északi sarkcsillaghoz. A sarkcsillag egyszersmind az utolsó csillag a kis-medve farkában. Azt már mondtuk, hogy a csillagok látszólag keringenek a fejünk felett éppen csak a sarkcsillag áll mozdulatlanul az égboltozat legészakibb pontján. Nem hiába hasonlították a csillagos égboltot egy ernyőhöz, amelynek rúdja helyén áll a sarkcsillag. Csináltak is egyszer egy ilyen ernyőt, amelyen rajta voltak az összes csillagok. Ha ezt az ernyőt forgatni kezdték, az összes csillagok keringtek, csak a sarkcsillag a középben maradt egy helyben.

Nagyon szép és feltűnő csillagzat az Orion is. Hasonlít egy emberhez, aki övet és kardot visel. Épen a három övet alkotó csillagról könnyen felismerhetjük az Oriont. Az alatta oldalvást lévő másik három csillag alkotta a kardot. Két-két csillag az öv felett és alatt képezi a karokat és lábakat, míg a fejét három csillag csoportja formálja. Az Orion azért oly fontos csillagzat, mert segítségével könnyen megállapíthatjuk úgy az északi, mint a déli sarkpontot. Azonkívül azért is fontos az Orion, mert úgy az északi, mint a déli földtekén látható, míg a Nagy Medve csak az északon, a „Dél keresztje” pedig csak a déli féltekén. Ha tehát az Orion segítségével akarjuk az észak-déli irányt megállapítani, egyebet sem kell tennünk, mint botunkat úgy tartani, hogy vele az Orion övének középső csillagját a fej középső csillagával összekössük és megkaptuk pontosan az észak-déli irányt. Ezt a vonalat t. i. képzeletben meg kell hosszabbítani, és ha a harmadik nagy csillaghoz jutunk, megkapjuk a sarkcsillagot. Ellenben, ha azt a vonalat, melyet a botunk jelez, dél felé hosszabbítjuk meg, úgy előbb eljutunk az Orion kardjának a végső csillagához, azután egy csillagcsoporthoz, melynek körülbelül L alakja van, és ha még ugyanolyan darabon haladunk dél felé, elértük a déli sarkot, melyet azonban sajnos semmiféle csillag nem jelöl. Azért mondhatjuk, hogy az Orionnak három kardcsillagja északra és délre mutat.

Dél-Afrikában, Dél-Amerikában, és Ausztráliában csak a „Dél keresztje” látható, a Göncölszékér azonban nem. Minthogy pedig a „Dél keresztje” segítségével épp olyan könnyen lehet megállapítani a déli sarkot, mint a Göncölszékérrel az északi sarkot, éppoly jó szolgálatot tesz a hajósoknak a déli féltekén, mint emez az északon.

III. A hadi tudósításról

Háborúban a titkos üzeneteknek a közvetítése rendkívüli fontossággal bír, amiért is ezt csak nagyon ügyes és elszánt emberekre lehet bízni.

Megszorult emberek már a legrégebbi időben is tudtak módját ejteni, hogy távoli barátainak titokban valamiként küldjenek üzenetet. Érdekes példa erre a perzsa Histiaeus esete, aki 2000 évvel ezelőtt zseniális módon küldött titkos üzenetet az apósának. Histiaeust ugyanis bátyja, Darius perzsa király, szigorú őrizet alá vette Susa városában. Histiaeus mégis kifogott a bátyján: leghívebb rabszolgájának kopaszra nyíratta a haját és azután a fejbőrére maró szerekkel ráírta az üzenetet. Mikor néhány hét múlva a rabszolga haja megint kinőtt, elküldte őt Miletosba az apósához, Aristagorashoz, azzal a kéréssel, hogy a küldöncnek nyírassa le a haját és nézze meg a fejét. Aristagoras úgy cselekedett és akkor tisztán olvashatta ott e sorokat: „Histiaeus üzeni Aristagorasnak, Lázítsd fel Jóniát”. Ez üzenetnek súlyos következményei voltak: ez okozta ugyanis a jónok felkelését, amelyből azután a nagy horderejű perzsa háború keletkezett.

Baden-Powell a maga tapasztalataiból is érdekes példákat mond el erre nézve: „Mielőtt Mafeking ostroma megkezdődött volna, egy ismeretlen, de megbízható transvaali ember arról értesített titokban, hogy a búrok milyen előkészületeket tesznek az ostromra: hány emberrel, lóval és ágyúval intézik majd a támadást. Mindezek a fontos adatok egy darabka papírra voltak írva, mely egy pirula nagyságú galacsinná volt összegöngyölítve. A galacsin pedig egy sétatobot üregében fektet, ahová viasszal tömték bele. Ezt a botot az illető ember egy bennszülöttnak adta át azzal a meghagyással, hogy azt vigye be Mafekingbe és adja át nekem ajándékba. Midőn a néger a botot azzal az üzenettel adta át, hogy azt egy fehér ember küldi nekem ajándékba, mindjárt sejtettem, hogy a botban valami el lesz dugva. Utána néztem a dolognak, és hamarjában felfedeztem a fontos iratot.”

„Más alkalommal egy barátomtól levelet kaptam, mely hindosztáni nyelven, de angol betűkkel volt írva. Ha ezt a levelet az ellenség elfogta volna, semmi hasznát sem vette volna, mert még nem érti, én azonban könnyen megértettem.” „Ha mi Mafeking ostroma alatt a búrok sorain át akartunk leveleket csempészni, átadtuk azokat a bennszülötteknek, akik azután velük az ellenség előőrséin át kilopózkodtak. A búrok rendszeren figyelmükre sem méltatták őket, mert azt hitték, hogy ők is az ő bennszülött csapatokhoz tartoznak. A leveleket nagyon vékony papírra írtuk és oly kicsi volt a terjedelmük, hogy belőlük féltucatot is könnyen lehetett kis golyóvá gyúrni, amelyet még azonfelül staniol papírba csavartunk. A bennszülött azután ezeket a galacsinokat zsinórra fűzte, és a nyakába akasztotta. Ha azután az a vesztély fenyegette, hogy a búrok kezébe kerül, a golyókat a földre ejtette, ahol azok alig voltak megkülönböztethetők a kavicsoktól. A néger azonban jól megjegyezte magának a helyet, ahol a papírgalacsinokat elejtette, nyugodtan ment a búrokhoz, akik a legalaposabb megmotoszás után sem találhattak nála semmit. Ha azután egy-két nap múlva tiszta volt a levegő, felkereste azt a helyet, ahol a galacsinok el voltak szórva, felszedte őket és csendesen tovább állott.”

A jeladások

Smith John kapitány, egyike Amerika első gyarmatosítóinak, már háromszáz évvel ezelőtt megpróbálta, hogy fényjelekkel egész szavakat és mondatokat nagy távolságra közvetítsen. Akkor volt az, mikor a német és a magyar hadakkal a török ellen vonult. Ő t. i. azt tartotta, hogy neki mint kereszténynek a pogányok ellen illik harcolnia.

Ez a Smith kitalált egy módot, melynek segítségével éjnek idején égő fáklyákkal bizonyos jeleket tudott adni, amelyekkel néhány szót ki lehetett fejezni. Ezeket a jeleket a német és magyar tisztek tőle eltanulták és midőn később ezek a tisztek és csapataik a töröktől körülzárattak, érintkezésbe bocsátkoztak Smith-tel, aki segítségükre jött és őket szorult helyzetükből ki is szabadította.

A jeladásnak a legegyszerűbb módja az, midőn nappal füsttel, éjjel pedig tűzzel különböző jeleket adunk távolban levő bajtársainknak. (Mi ezeket azonban mellőzzük.)

Az amerikai polgárháborúban történt, hogy Lowry kapitány arról akarta értesíteni a főhadseréget, hogy az ellenség éjjel váratlanul rájuk akar ütni. A sereget a maga csapatával el nem érthette, mert ennek útját állta egy nagy, megáradt folyó, azonkívül meg folytonosan, zuhogott az eső. Hirtelenül egy jó ötlete támadt. A közelben állott a vágányokon egy régi lokomotív, abba belegyújtott és mikor már elég gőz fejlődött, felugrott a gépre és elkezdett rövid meg hosszú füttyjeleket adni a Morse ábécé szerint. Bajtársai a folyó túlsó oldalán csakhamar megértették és egy trombitával feleltek neki. Erre azután a gőzfüttyel megtáviratozta társainak, miről van szó és ilyenképpen 20000 embert megmentett a nagy veszedelemtől.

Minden cserkészőnek ismernie kellene a Morse-ábécét vagyis a táviratozást, mert ennek nemcsak mint távíró tiszt vehetne hasznát, hanem a haditudósítás terén is, mert a modern harcászatban csakúgy, mint a tengerészetnél is a Morse jelekkel szoktak nagy távolságra érintkezni. Maga Baden-Powell beszéli, hogy mily hasznát vette egyszer a búrháborúban ebbeli ismereteinek.

„Egy ízben az én hadosztályommal el akartam vonulni egy búrsereg mentén, mely egy hegyszoroszt tartott megszállva. Amikor észrevettük, hogy az ellenség sokkal erősebb, semhogy kísérletünk erőszakkal sikerülhessen, lemondunk szándékunkról. Míg nagy tüzeket raktunk, hogy, az ellenség azt higgye, hogy mi még vele szemben állunk, azalatt gyors éjjeli menetben megkerültük a hegyet és reggel a gyanútlan búrok háta mögé kerültünk. Ott egy távíródrótra bukkantunk, amely nyilván a búrok 80 km-nyire fekvő fatáborába vezetett. Leszálltunk a lóról, bekapcsoltunk egy darabka drótot az ellenség vezetékebe, és kezdtük az ő távirataikat olvasni. Ily módon nagyszerű hírekhez jutottunk, de ha nem értettem volna a Morse ábécéhez, lehetetlen lett volna ez a váratlan siker.

De lehet jeleket tükrökkel, lámpákkal és zászlókkal is adni, és pedig ugyancsak a távíró ábécéjének felhasználásával, mindezekről azonban bővebben nem szólhatunk, mert ezt sem időnk, sem terünk nem engedi; Baden-Powell azonban a maga cserkészőit ebben is kioktatja.

NEGYEDIK FEJEZET

I. Az egyéni egészségtan alapelvei

1. Hogyan teszünk szert akaraterőre?

A cserkészők nevelése tökéletlen maradna, ha az egészségtan nem tartoznék tantárgyaik közé. Be van ugyanis bizonyítva, hogy az angolok a búr háborúban felannyi emberéletet veszítettek volna, ha a tisztek és közkatonák az egészségtan alapszabályait ismerték volna.

De nemcsak katonáéknál, hanem más pályákon is az emberek nagyrésze azért lesz idő előtt beteges munkaképtelenné, mert nem tanulta meg annak idején, hogyan kell testét és egészségét ápolni és gondozni.

A következő fejezet azt fogja röviden tárgyalni, hogyan kell a cserkészőkben azt a gondolatot megérlelni és meggyőződéssé fejleszteni, hogy testi erejük és egészségük elsősorban tőlük függ, vagyis őket személyesen felelősökké kell tenni egészségükért, mert, mint látni fogjuk, egészségünk főleg akarattunktól függ. Ezért beszélhetünk egyéni egészségtanról, amely egyúttal kitűnő iskolája az akaraterő fejlesztésének is.

Hogy az akarat szoros összefüggésben van az egészséggel, ezt a következő eset is bizonyítja: Egy cserkésző súlyos betegen feküdt a kórházban. Félig magánkívül hallotta meg ahogy az orvos a bennszülött ápolót kioktatta, hogy a beteget csak úgy lehet életben tartani, ha folytonos dörzsölés által a vérét állandó mozgásba és keringésbe hozza, az illetőnek ugyanis kolerája volt. De alighogy az orvos eltávozott, a lelketlen ápoló már is abbahagyta a dörzsölést, ahelyett lekuporodott az ágy mellé és kényelmesen pöfékelt a pipájából. Az ápolónak ez a viselkedése annyira felbosszantotta a beteget, hogy most már minden áron egészséges akart lenni, már csak azért is, hogy a hanyag ápolón bosszút álljon. És tényleg: pusztán ez az erős akarat elhatározás megint talpra állította.

2. Hogy leszünk erősek és egészségesek?

Akkor lesz az ember erős és egészséges, ha a vérét tisztán, szívét erőben, emésztőszerveit szabályozott tevékenységben tartja.

Ezt pedig bizonyos testi gyakorlatok és egészségi szokások által éri el. Csakhogy a testi gyakorlatokat sokan nagyon esztelenül űzik, mert azt hiszik, hogy azoknak más céljuk nincs, mint erős izomzatot fejleszteni.

Pedig hát azon kell lennünk, hogy ezen gyakorlatokkal az egész szervezetet megerősítsük. Már pedig ezt, csak úgy érjük el, ha a vért, testünknek a fő táplálékát egyenletesen szétosztjuk az összes testrészek között, vagyis ha a szívét szabályos munkához szoktatjuk, anélkül hogy azt túlságosan megerősítenénk. Az egészség gondozásának ez a főtitka, minden gyakorlatot tehát ebből a szempontból kell végeznünk.

Az egészségtan alapszabályait tehát a következőkben lehet összefoglalni:

1. Erősítsd a *szívedet*, hogy az a vért egyenletesen hajtsa minden testrészhez és így a csontokat, izmokat és idegeket egyaránt táplálja, és friss erővel lássa el.

2. Erősítsd a *tüdődöt*, hogy az a vért friss oxigénnel lássa el. Tágítsd a mellkasodat, hogy a friss levegő a tüdő legkisebb erecskéjébe is elhatolhasson, nehogy ott fertőző anyagok leülepedhessenek.

3. Ápold a *bőrödöt*, hogy az a vesével és tüdővel együtt a vér salakját a testből kitakaríthassa. Erre való a mindennapi fürdés, vagy legalább teljes lemosás; de jegyezd meg magadnak, hogy a hideg fürdő után mozognod kell, nehogy meghűljél.

4. Erősítsd a *gyomrod*at, mely a vért friss táplálékkal látja el. Ezt pedig úgy éred el, ha jó étvággal eszel, de a gyomrod meg nem terheled; inkább egyél többször napjában kisebb mennyiségben, mint ritkábban, de sokat egyszerre. Az ételt jól rágd meg. Telt gyomorral ne tornázzál soha. Ügyelj arra, hogy minden nap legyen rendes időben széked. Ezért tanácsos sok gyümölcsöt enni, különösen este; reggel pedig friss (de nem hideg!) vizet inni. Ajánlatos a forró víz, vagy tea is, különösen este.

5. Minden testrész *izmaid* gyakorold egyaránt, hogy a vér mindegyiket egyformán érje és erősítse.

Íme, látjuk tehát, hogy ezek az egészségügyi alapszabályok nem az izmok fejlesztésére, hanem első sorban a *vér tisztántartására és élénk keringésére* irányulnak. Vértünk pedig akkor marad egészséges, ha egyszerűen és elegendő képen táplálkozunk főleg zöld főzelékkel és gyümölccsel; ha mindennap kellő testi mozgást és gyakorlatot végzünk; ha sokat vagyunk friss levegőn és a napon; ha testünket és ruházatunkat tisztán tartjuk és ha testünket és szellemünket a kellő időben pihentetjük.

A japánok kicsiny testalkatúak, de azért erősek és egészségesek, amiről fényes tanúbizonyságot tettek az utolsó diadalmas orosz-japán háborúban. Katonáik alig voltak betegek és a sebesültek is rendszerint nagyon hamar felgyógyultak, mert bőrük tiszta, vérük egészség volt. E tekintetben valamennyi európai népnél mintaképei lehetnek. A japánok különös gondot fordítanak a tisztaságra, és napjába többször is megfürödnek. Táplálékuk a lehető legegyszerűbb: rizs és gyümölcs, abból is egyszerre keveset esznek. Sok vizet isznak, de a szeszes italokat kerülik. Állandóan jókedvűek és nem gyötrik magukat szomorú gondolatokkal. Éjjel-nappal friss levegőn tartózkodnak. Szeretik a testgyakorlatokat, ezek közül főleg a „dzsiu-dzsitszu”-t, a birkózás egy nemét. Ez az ő nemzeti sportjuk. Ezáltal az összes izmuk és belső szervek fejlesztetnek. A fiúk úgy szeretik ezt a sportot, hogy iskola után is maguk gyakorolják azt. Ehhez nem kell semmiféle tornaeszköz, és Baden-Powell véleménye szerint még az is az előnye, hogy ha általa az izmok egyszer megerősödtek, ennek a hatása meg akkor is megmarad, ha a sportot nem is űzik többé, míg más sportokkal ez nem így van.

Kamimura admirális pedig, azért ajánlja ezt a sportot minden ifjúnak, mert nemcsak hogy a testi erőt és ügyességet fejleszti, de mert lélekjelenlétre is nevel.

De még azért is oly kitűnő ez a sport, mert a leggyengébb embert is arra képesíti, hogy a legerősebb emberrel szemben megvédje magát. A japán apró rendőrök játszva bánnak el a garázdálkodó hórihorgas és bikaerejű európai matrózokkal, ha arra szükség van.

3. Az orr

Hogy a cserkészőknek mily szüksége van jó szagló érzékre, arról már eddig is többször volt szó. Minden ember használja az orrát arra, amire a természet rendelte: t. i. a lélegzetvételre. Tehát ne a szájunkon, hanem az orrunkon át vegyünk lélegzetet, mert ez is nagyban járul hozzá az orr nyálkahártyájában végződő idegvégek erősítéséhez, amely idegvégek a szaglóérzékletet alkotják.

Ötven évvel ezelőtt a Mr. Catlin egy könyvet írt, amelyben elmondja hogy az amerikai indiánok mennyire ügyeltek arra, hogy gyermekeik csakis az orron át lélegezzenek; annyira mentek ebben, hogy éjszakára felkötötték a gyermekek állát, nehogy alvás közben ki nyíljon a szájuk és azon vegyenek lélegzetet.

Hogy miért olyan fontos ez? Hát azért, mert ha az orron át lélegzünk, akkor sokmillió mikroba, mely a levegőben és a porban van, nem juthat be közvetlenül a szájunkba, és innen a torokba és a tüdőbe, hanem megreked az orrban, ill. annak nyálkahártyájában, és a levegő szinte szűrve kerül a tüdőbe. Télen meg az az előnye van ennek, hogy a levegő az orrban kissé megmelegszik és ilyen langyos állapotban kerül a légzőszervekbe, ami által sok meghűléstől óvjuk meg magunkat.

Sok ember, de különösen gyermek, nem kap levegőt az orron át, ami nem csak a szagló, hanem a halló szerveknek is ártalmára van, mert ebből nem csak nagyot hallás, de sükettség is származhatik. Az ilyen bajnak minél előbb elejét kell venni, és késedelem nélkül valami orrspecialistához kell fordulni. A cserkészőre nézve azonban más előnye is van annak, ha az orron át lélegzik, mert még a legmegerőltettebb gyakorlat közben sem szomjazik meg olyan gyorsan, mint ha tátott szájon át venne lélegzetet. Ha t. i. a szájban lévő nyálkahártya közvetlenül érintkezik a levegővel, hamar kiszárad, pedig éppen ez okozza főleg a szomjúságot.

Végül pedig, aki hozzászokik ahhoz, hogy csak az orron át vegyen lélegzetet, az soha sem horityog alvásközben, ami nem csekély jelentőségű körülmény a leendő katonára és hadikémre.

4. A fül

A fül minden embernek legbecsesebb szervei közé tartozik; természetes tehát, hogy a cserkészőknek is kitűnő hallással kell bírnia. Ezt a szervünket is ápolunk, gondozunk és tisztán kell tartanunk. Óvakodjunk azonban attól, hogy fülünket erőszakos módon tisztítsuk, mert a fül kényes jószág, könnyű

nyen megsérül, különösen a dobhártyája, és szinte gyógyíthatatlan. Ne vágjunk tehát a fülünkben holmi hajtűvel vagy egyéb kemény tárggyal és ne is tömjük azt tele vattával, mert az veszedelmes, de meg fölösleges is. Mossuk meg minden reggel tiszta vízzel és szappannal a fülünket, akkor nem fognak benne túlságos fülolajlerakódások képződni. Különben, bizonyos mennyiségű fülolajra szükség van hal-lószervünknek már csak a rovarok miatt is.

5. A szem

Legbecesebb érzékszervünk azonban a szem, amit bizonyítanunk sem kell. Hogy a cserkészőre nézve is milyen fontos ez, azt az eddigiekből is láthattuk. A cserkészőnek az első tekintetre mindent meg kell látnia, úgy a közelben, mint a távolban. Ezt persze gyakorolni kell, különösen ahhoz kell a szemet szoktatnia, hogy a távolba lásson jól, mint a tengerészek és vadászok. A fődolog mindenesetre az, hogy szemünket már gyermekkorunkban kíméljük, ne olvassunk és írjunk tehát rossz világításnál, tesszem azt szürkületkor vagy fekvve; ha pedig jó a világítás, ügyeljünk arra, hogy a fény csak azt a lapot, írást érje, amellyel éppen foglalkozunk, de a szemüket ne. Legjobb tehát háttal ülni a lámpának, mert ha szembe ülünk a fénnel, ez nagyon megerőlteti a látó érzékünket.

Éppen a szemnek a megerőltetése okozza azt a sok bajt (pl. rövidlátást), amely a kultúra haladásával rohamosan terjed, és bár sokszor nem is a szemünk fáj hanem a fejünk, mégis ez az első jele annak hogy a szemünket megerőltettük. Akinek tehát hivatása olyan, hogy sokat kell az íróasztal mellett dolgoznia, az igyekezzen legalább sétáinál ellensúlyozásul a messzeségbe nézni, mert ezáltal a szeme erősödik, és nem is lesz oly hamar rövidlátó.

De a rövidlátásnál még nagyobb baj az ún. színvakság, amikor t. i. az ember nem tudja a színeket megkülönböztetni, és a zöld színt pirosnak és viszont nézi. A színvak ember persze sok hivatásra alkalmatlan, az ilyen pl. nem lehet sem vasutas, sem tengerész, de jó cserkésző sem válik belőle.

Pedig a színvakság, ha nem harapódzott el túlságosan, gyógyítható. Ha t. i. az illető különböző színű papírszeletkéket nézeget sűrűn és azoknak színét egy jószemű ember ellenőrzése mellett megállapítja, akkor a szeme lassanként észreveszi a színbeli különbségeket és hozzászokik az árnyalatokhoz is.

6. A fogak

A cserkésző ápolja a fogát is, mert a gondozatlan fog hamar elromlik, már pedig rossz fogú ifjú nem lehet jó cserkésző. A cserkésző ugyanis sokszor kemény húst és kétszersültet kénytelen enni, amit csak jó foggal lehet megrágni, ill. megemészteni. Mert a jól megrágott étel már félig meg van emésztve.

Szokjuk meg tehát azt, hogy fogunkat napjában kétszer alaposan megmossuk, és pedig fogkefével és fogporral, kívül és belül. A fogmosáshoz ne használjunk hideg vizet, mert ez árt a zománcnak. Azonkívül tanácsos minden étkezés után szánkat kiöblíteni, amire ugyancsak alkalmasabb a langyos víz, mint a hideg.

II. Az egészséges életmód

Tartsd testedet tisztán - ne dohányozzál - kerüld a szeszes italokat - kelj fel korán - ne haragudjál - légy mindig vidám!

1. Tartsd testedet tisztán

Hogy az angolok a búr háborúban, az oroszok meg a japán háborúban annyi embert veszítettek különféle betegségek folytán, annak ma már tudjuk az okát. Először is az angolok és oroszok nem ügyeltek annyira az ivóvíz tisztaságára, mint ellenfeleik; másodsor: úgy az angolok, mint az oroszok rengeteg sok alkoholt és húst szoktak fogyasztani amit sem a búrok, sem a japánok nem tettek; végül pedig az oroszok nem tisztálkodtak oly alaposan mint japánok.

A japánok ugyanis még a háború ideje alatt és naponta fürödtek, amit egy-egy ütközet előtt még külön is megtettek; azonkívül sűrűn váltottak tiszta fehérneműt úgy, hogy ha meg is sebesültek, sebeikbe ritkán került piszok, amiért is azok rövid idő múlva behegedtek.

Hogy a tisztaság a gyógyászat terén milyen fontos, arról mi is naponként meggyőződhetünk: ha ujjunkat megvágjuk, vagy megkarcoljuk és kezünk tiszta, akkor a seb rövid időn belül begyógyul; ellenben, ha a kezünkön ejtett sebet megfertőzzük, abból mindig kelés és gennyesedés is származik.

Aki a bőrét tisztítja, az egyúttal vérét is tisztítja. A japánok azt tartják, hogy minden testgyakorlat csak fél annyit ér, ha utána közvetlenül meg nem fürdünk. És ebben igazuk van, mert a bőr pórusai az izzadsággal együtt a már elhasznált, a testre ártalmas anyagokat is kiválasztják. Ha azonban a pórusok rászáradt izzadsággal vagy piszokkal vannak betömve, akkor ezek az ártalmas anyagok ismét felszívódnak a testbe és a testgyakorlat nagyrészt kárba veszett. Manapság ezt már mind több és több sportot űző ember tudja, azért is minden gyakorlat után azonnal meg szoktak fürödni. Hogy pedig ez a jó szokás már annyira elterjedt, ezt a dán Müller J. P.-nek köszönheti a világ, akinek híres műve „Az én módszerem”, ma már minden művelt nyelvre le van fordítva, és száz meg százezer példányban kelt el.

Müller rendszerének az a főelve, hogy minden nap reggel 20 percig tornázzunk, és közben fürödjünk meg. Mert szerinte az előzetes testgyakorlat által a vér egész testünkben szétárad, és azt fölmelegíti, erre azután meg kell fürödnünk, és pedig hideg vízben. Ha azután jól ledörzsöltük magunkat újra hozzáfoghatunk a gyakorlatokhoz, nehogy a gyors lehűlés folytán megfázzunk.

Hideg fürdők és utánuk testgyakorlatok megedzik a testet a meghűlésekkel szemben. Lehetnek a fürdők melegék is, de utánuk okvetlenül hideg leöntést is kell alkalmaznunk. A fürdőt megelőző és követő tornát pótolja a bőrnek a dörzsölése, és pedig szappanos kézzel, a hidegfürdő azonban csak nagyon rövid ideig tartson. Egyáltalában a hideg fürdőkkel nagyon óvatosan kellene eljárni, pl. az például határozottan ártalmas, amit a mi ifjaink szoktak tenni az uszodában, hogy nedves testtel órák hosszáig ott hevernek a parton. Ez idegességet és vérszegénységet szokott előidézni. Elemben a még a fürdő előtt a napon sütkérezni, vagyis napfürdőt venni nagyon is ajánlatos.

Telt gyomorral nem szabad fürödni, még kevésbé úszni. Ha a cserkésző nincs abban a helyzetben, hogy minden nap megfürödjék, akkor legalább mossa le egész testét vizes törölközővel: ezt már mindenki megteheti.

A cserkésző azonban nem csak testének, hanem ruhájának, különösen fehérneműjének tisztaságára fordítson kiváló gondot. Nincs nevetségesebb látvány, mint ha valaki szép sőt elegáns felső ruhában jár, fehérneműje azonban piszkos. De vérünket nem csak külső, hanem belső eszközökkel is tisztán kell tartanunk. Ennek pedig az a módja, hogy tüdönket állandóan friss levegővel lássuk el, hogy egyszerűen elegendőképpen táplálkozzunk, és hogy minden nap rendes időben legyen székünk. Minden étkezés előtt mossuk meg a kezünket.

2. A dohányzás

A jóra való cserkészőnek nem szabad dohányoznia. Nem csak azért nem, mert a szülei és tanárai tiltják ezt, hanem mert nagyon jól tudja hogy a dohányzás végtelenül árt a szívének, ennek a legfontosabb szervnek a fejlődő testben. A szív látja el az izmokat, csontokat és idegeket vérrel, és ha ebben a munkájában akadályozva van, úgy a serdülő test nem fejlődhet ki egészségesen. De a cserkésző azt is tudja, hogy a dohányzás ártalmára van a látó- és szaglószerveknek is, amely szervek nélkül nem képes nemes hivatásának megfelelni. Ma már az orvosi tudomány kétségtelenül kimutatta, hogy a dohány, főleg nikotin tartalmánál fogva, mindenkinek ártalmas, miért is nagyon sok tudós, de a kiváló vadászok, katonák és sportot űző emberek is teljesen felhagytak vele, és azóta sokkal frissebbeknek és egészségesebbnek érzik magukat. De nem csak az egészségnek árt a dohányzás, van ám annak más hátrány is; hogy egyebet ne említsünk: általa a szó szoros értelmében milliók mennek a füstbe, midőn egyszer az amerikai nábobot, Kingsleyt, aki nagyszerű alapítványával tette nevét örök emlékezetűvé, kérdezték, hogy miért nem dohányzik azt felelte: „Én azért nem dohányzom mert úgy képzelem ha egy szivart elszívok azzal egy kenyérnek az értékét égetem el.”

Japánban a dohányzás a 20. életévig törvényesen tilos. Szülők e tekintetben felelősek a gyermekeikért és a tilalom áthágásáért bírságot fizetnek.

A dohányzásnál az az érdekes, hogy eddig még egyetlen emberfia sem dohányzott azért, mert az neki ízllett volna, amikor t.i. első ízben megkóstolta, hanem mert manapság minden gyerek azt hiszi, hogy ez hozzátartozik a férfiasághoz, vagyis hogy ez avatja férfivá.

Nos, a cserkészők nagyon jól tudják, hogy nem ettől függ a férfiaság, hanem igenis attól, hogy erős, egészséges testünk legyen, amely mindenféle fáradságot és munkát kibír, és amellyel képesek vagyunk bármikor embertársainkat a bajból kisegíteni.

Sokkal több férfiaság kell ahhoz, hogy az általános rossz szokással szembeszálljunk, és ne dohányozzunk, minthogy csupa utánzásból ráadjuk magunkat erre a nagyon is kétséges élvezetre.

3. Az ivás és az iszákosság

Egy pap, aki London legszegényebb negyedében lelkészkedett, megállapította, hogy ahol nyomort és szegénységet talált, ott ezer eset közül talán csak háromban nem az iszákosság volt a nyomorúságnak az oka.

Baden-Powellhez egyszer egy kiszolgált katona, aki vele végigharcolta a dél afrikai háborút, azzal állított be, hogy nem tud sehol munkát és állást találni, mert katonaviselt ember. A generálisnak mindjárt gyanús volt ez a kijelentés, mert tapasztalatból tudta, hogy mennyire szeretik éppen a kiszolgált katonákat mindenféle alkalmazni. Mégis beszédbe ereszkedett az emberrel és akkor látta, milyen az orra és szeme, és érezte a kellemetlen szagot, amely szájából kiáradt, mert csak úgy dőlt belőle a pálinka és dohány bűze. És ekkor Baden-Powellnek több magyarázatra már nem volt szüksége, mert tudta, hogy egy szerencsétlen iszákossal van dolga.

Mennyi bajnak és szerencsétlenségnek az okozója a szesz, az alkohol! Statisztikailag ki van mutatva, hogy a börtönök és kórházak lakóinak legnagyobb része a szesznek túlságos élvezete folytán került oda. Az emberek erkölcsi és anyagi romlását legnagyobb mértékben az alkohol idézi elő.

Az iszákos ember fogalmai a becsületről, kötelességről és tisztességről megváltoznak. Az alkoholisták nem törődnek a családjukkal, szüleikkel, gyermekeikkel; nem végzik a munkájukat; tiltott módon is szereznek pénzt, csakhogy szenvedélyüket kielégítsék. Fokról-fokra süllyednek mélyebben, míg végre vagy a börtönben, vagy a kórházban fejezik be rettenetes életüket. A bajt még növeli az, hogy az alkoholista szülők gyermekei rendszeren öröklik az iszákosság iránti hajlamot és más betegségeket, mint amilyenek a különféle ideg és elmebajok, az epilepszia stb., amiből kitűnik, hogy az iszákosság nemcsak az egyes embernek, hanem az egész emberiségnek testi-lelki egészségét és boldogságát a legnagyobb mértékben aláássa és tönkreteszi, miért is mindnyájunk szent kötelessége ellene védekezni.

Hogy azonban fogalmunk legyen róla, mily nagy a szeszfogyasztás a világon, arról fényes tanúbizonyosságot szolgáltat a következő néhány számadat: 1906-ban a világ bortermése kerekaszámban 150 millió hektoliter volt, amiből Magyarországon 3,7 millió termett; ugyan ez évben 290 millió hektoliter sört főztek az egész világon, hazánkban 1,7 millió hektolitert. Németországban szesz italokért évenként 2 milliárd és 800 millió márkát adnak ki; Angliában pedig 3 milliárdnál is többet. És a szesz italok termelése és fogyasztása évről-évre nő!

Régebben az a nézet volt elterjedve, hogy a szesz italok az embert erősítik és táplálják, sőt a köznépnél még ma is ez a vélemény az uralkodó; az orvosi tudomány azonban ma már kétségtelenül megállapította; hogy ez a nézet téves és helytelen, mert éppen ellenkezőleg: a szesz az emberi szervezetnek a legnagyobb mérge. A szesz romboló hatásának fő élettani oka abban áll, hogy az alkohol az emberi test sejtjeinek a működését rontja meg, sőt egyes sejteket el is pusztítja. Legelőbb a legfinomabb, vagyis az idegsejteket támadja meg, majd lassanként az egész idegrendszerben, a szívben, májban, vesében, tüdőben és gyomorban idéz elő rendellenességeket, aminek azután az az eredménye, hogy a szesztől megtámadott test mindinkább elveszti a betegségekkel szemben való ellenálló képességét. Mindebből tehát az következik, hogy a szesz nem táplál, nem erősít, hanem öl és gyilkol.

Mindezt az igazi turisták, regattisták, kerékpározók, szóval a sportot űzők nagyon jól tudják és azért nem is élnek az alkohollal. Hiszen a szesz csak pillanatra erősít, valójában pedig gyengít, és alkalmatlanná tesz úgy a testi, mint a lelki kitartó munkára. Azért a valódi cserkésző is kerüli az italt, mert tudja, hogy ez őt akadályozza nemes hivatása teljesítésében.

Különben is a cserkésző tartózkodjék még a víznek túlságos élvezetétől is; mert ez is csak megtölti a gyomrot, felhígítja a gyomornedveket és megakadályozza az emésztést. De még a sok ital megnehezíti a szív munkáját is, és csak izzadást okoz, ami megint csak hátrányára van a sportoló cserkészőnek.

Egyáltalában szokjuk meg azt, hogy tornázás, játék, gyaloglás és általában sportolás közben lehetőleg kevés italt vegyünk magunkhoz. Ha pedig megszomjazunk, akkor vagy cukorkával, vagy citromlével, vagy pedig teával és feketekávéval csillapítsuk szomjunkt, csak szeszes itallal és vízzel ne.

4. A korai fölkelésről

Hányszor halljuk ezt a régi közmondást: „Ki korán kel, aranyat lel”, és mégsem követjük, talán éppen azért, mert nagyon sokszor halljuk. Pedig, ha van közmondás, amely aranyigazságot tartalmaz, akkor ez az.

Az emberiség nagy alakjai, a kiváló uralkodók, tudósok, írók, hadvezérek, majdnem valamennyien korán kelő emberek voltak. De még a középszerű emberek közül is azok, akik 1-2 órával előbb hagyják el az ágyat, mint többi embertársaik, többre viszik az életben, nagyobb sikereket érnek el csupán csak azért, mert jobban használják ki a rövidre szabott emberi életet.

Mert csináljunk csak egy kis számadást, aki csak 1 órával is előbb kel fel naponként, mint a többiek, az már egy hónapban is 30 órával tovább élt, mint ők; egy évben pedig már 15 napra rúg ez a különbség; ha pedig 60 éven átfolytatjuk ezt, az eredmény 2 1/2 év lesz; vagyis ennyivel élt tovább az illető korán kelő ember. Az alvás, mint nem tudatos élet t. i. nem jöhet számításba.

A cserkészőnek is tehát hozzá kell szoknia a korai felkeléshez. Neki már csak azért is előbb kell kibújni az ágyból, hogy alaposan megmosakodjék, és pedig tetőtől talpig, közben meg a Mülller-féle rendszer szerint tornázzék is, ami bizony majdnem egy órájába fog kerülni. Azután meg lásson hozzá a munkájához, ha iskolás napja van, készüljön a leckéiből, ha meg szabad napja van, akkor tegyen kirándulást a szabad természetbe, vagy pedig sportoljon másként, de a gyönyörű reggeli órákat, különösen nyáron, ne töltsse a zárt elromlott szobai levegőben.

Minden cserkészőnek azt kellene vallania, amit Welgton, I. Napóleon legyőzője vallott, hogy t. i. „Ha itt az ideje, hogy az ágyban megforduljak, akkor elérkezett az idő is, hogy fölkeljek.”

5. A nevetésről és jókedvről

Aki nem tud nevetni, az nem is egészséges. Azért nevessünk, amikor és ahol csak, lehet, mert a javára válik az egészségünknek. Persze, akkor nevetni, amikor jó dolgunk van, az nem nagymesterség. De tessék akkor is nevetni, amikor valami kellemetlenség, vagy baj ért, mert ehhez már nagy életfilozófia és szerencsés temperamentum kell.

Pedig csak rajtunk áll, hogy ez a nagy életfilozófiát megszerezzük! Legyünk állandóan jókedvűek és optimisták, vagyis sohse veszítsük el a reményt, hogy jelenlegi siralmas helyzetünk még jóra fordulhat, és akkor bátran szembe nézhetünk az élet viszontagságaival. Csak az optimista tud az életnek igazán örülni, csak ő tud az élet kritikusan helyzetét könnyen átsiklani. Ellenben a pesszimista, aki sem Istenben, sem magában nem bíz, aki mindent rossznak és hiábavalónak tart e világon, nemcsak a maga életét nem tudja élvezni, de még a környezetét is megmérgezi. Az ilyen ember könnyen haragszik és rosszul emészt, amiért is idő előtt pusztul el.

A cserkészőnek csak optimisztikus életfilozófiája legyen, csak erre igyekezzék. Ha valami baj éri, ne veszítse el a reményét, és ne essék kétségbe. Még a betegágyban is derült és nyugodt legyen, ami nagyban hozzájárul mielőbbi felgyógyulásához. Ha kirándulásai és táborozása közben valami nem úgy megy, mint ahogy ő kívánja, azért még ne legyen idegesen rosszkedvű, hanem bosszúságát nyelje el és gyűjtson rá egy nótára. A vidám pajtás azután jókedvre hangolja társait is, ők is elkezdenék énekelni, majd nevetni és nemsokára elfelejtik a kellemetlen és váratlan meglepetést. Mert a nevetés és jókedv ragadós ám. Azért nevessünk minél többet és legyünk állandóan vidámak!

III. A betegségek leküzdése

1. Elsősegély a táborban

Baden-Powell meséli, hogy Kasmirban, Észak-Indiában, egy napon több bennszülött egy fiatal embert hozott hozzá saroglyában. A bennszülöttek nagy sírás és jajgatás közt beszéltek, hogy a fiatal-

ember egy szikláról zuhant le, miközben eltörte a hátgerincét és most a halálán van. Baden-Powell megvizsgálta a beteget és csakhamar megállapította, hogy annak semmi komolyabb baja nincs, csak a vállát ficamította ki. Azért a generális levetette az egyik cipőjét, szemben a beteggel leült a földre, sarkát beillesztette a beteg hóna alá, azután megragadta a kificamított karját és teljes erejéből elkezdte húzni. És íme a felsőkar kalácsa egyet roppant, és hallhatólag megint beilleszkedett az ízületbe. A szerencsétlen bennszülött e műtét alatt a fájdalomtól elájult úgy, hogy társai már azt hitték, hogy Baden-Powell meghalt. De néhány perc múlva az indus magához tért, és csodák csodája! Nemhogy meghalt volna, de semmi baja sem volt, karját is egészen jól tudta mozgatni.

Persze, az indusok nagy hálálkodások közt tértek vissza övéikhez, és nemsokára elterjedt a híre e csodás operációnak, és a nép azt hitte, hogy a derék generális valami csodadoktor. Jöttek is az emberek ezerszámra hozzá és neki két napig kora reggeltől késő estig egyéb dolga sem volt, mint a messze földről odasereglett betegeket elutasítani. Hiszen ő nem volt orvos, nem tudott a mindenféle betegségben szenvedőkön segíteni. Sok betegnél felismerte a bajt, és tőle telhetőleg enyhítette is azt. Ha pl. egyik-másik sebe nem akart begyógyulni, tudta, hogy azt csak a belekerült piszok, fertőző anyagok akadályozzák; ilyeneken segíthetett még, ha a seb nem volt üszkös. Mások betegsége meg onnan származott, hogy sátraikat mocsarak közelében ütötték fel és a sok ott tenyésző szúnyog meg egyéb rovar okozta az ő maláriájukat, mocsárlázukat. Voltak olyan betegek, akik tisztátlan víz folytán vérhasban szenvedtek. Ezeket természetesen egyszerre nem segíthetett, de legalább megmagyarázta nekik, hogy mi okozza a betegségüket, és hogy mit tegyenek a jövőben a baj elkerülése végett. Tanácsainak annyi fogatja volt, hogy a bennszülöttek ezen túl jobban ügyeltek a testük tisztaságára, hogy a mocsarakat lecsapolták, és hogy kutakat ástak, és csak kútvizet ittak. De ez is elég volt, mert a vidék egészségi viszonyai szemlélató mást javultak.

Hálásak is voltak. Ezért a bennszülöttek Baden-Powell iránt, és mindenben kezeügyére jártak. Belátták, hogy a fehérbőrű emberek nemcsak uralkodni és zsarolni tudnak, de segíteni is a szegény, műveletlen embereken. Pedig mily keveset tudott Baden-Powell az orvosi tudományból, és ez a kevés is mily áldáshozó volt. Azért tartja Baden-Powell szükségesnek, hogy az ő cserkészői is az orvosi ismereteknek legalább az elemeivel ismerkedjenek meg, mert ezzel nemcsak maguknak, de embertársaiknak is hasznára válhatnak.

2. A betegségek csirái és az ellenük való küzdelem

Ma már tudjuk, hogy a legtöbb betegségnek előidézői az u. n. baktériumok, azaz a szabad szemmel nem látható apró gombák, amelyeket alakjuk szerint bacilusoknak nevezünk, ha pálcikák, és kokkuszosoknak ha gömb alakúak. Vannak azon kívül olyan betegségek, amelyeket rendkívüli kicsiny állatok, az ú. n. protozsaák - ósállatkák idéznek elő.

Ezek a baktériumok mindenütt találhatók, de legnagyobb számban mégis a szemétdombokon, az emésztőgödörökben, a porban és piszokban lelhetők fel. Innen azután eljutnak az ivóvízbe, az utcák porába, vagy legyek közvetítésével az ételekbe, és az emberek vagy az étellel és itallal nyelik le őket, vagy pedig a levegővel szívják magukba.

Ha azután ezek az apró lények bejutottak az emberi testbe, ott rohamosan elszaporodnak és az embert beteggé, teszik. Akinek azonban egészséges a gyomra és tiszta a vére, az megküzd ezekkel a látáhatatlan ellenségekkel, mert a gyomor nedvei és a vér elpusztítják a behatolt csirákat. Azért fontos minden emberre nézve, hogy egészséges gyomra és jó vére legyen, amihez csak észszerű életmóddal juthatunk.

Mindebből pedig az következik, hogy ha a betegségek csirái ellen védekezni akarunk, első sorban irtóháborút kell indítanunk mindenféle piszok és szemét ellen, mert a *tisztaság a legnagyobb ellensége a baktériumoknak*. Azért minden cserkésző igyekezzék úgy a testét, mint a ruházatát és lakását a legnagyobb rendben és tisztaságban tartani.

Második nagy ellensége a baktériumoknak a nap, amely a maga sugaraival és hőségével szintén irtja és pusztítja ezeket a rettenetes gombákat. Ezért kell minél többet a napon lennünk, ezért nem szabad olyan helyen laknunk, ahová a nap sugarai be nem hatolhatnak. A nap sugarai azonban nemcsak pusztítói a baktériumoknak, hanem termelői a mi vérünknek is, hiszen csak rá kell néznünk a naptól barnított emberekre, látjuk mennyire duzzadnak, ezek az egészségtől.

Azért olyan kedveltek és elterjedtek manapság a napfürdők, mert rájöttünk arra, hogy ez a legjobb módja vérünk felfrissítésének. Arra azonban ügyelnünk kell, hogy a nap sugarai fejünket és tarkónkat ne éri közvetlenül, mert ez ártalmas. A cserkészöket nagy karimájú kalapjuk védi meg a nap sugarai ellen.

Ami pedig a tisztaságot illeti, azt már ismételten mondtuk, hogy minden étkezés előtt alaposan kell a kezünket megmosnunk, nehogy valami piszok kerüljön az ételünkbe. Főleg a körmöket kell tisztán tartanunk, mert a piszok itt szeret nagyobb mennyiségben összegyűlni; azért is tanácsos a körmöket minél rövidebbre vágni. Itt kell azon kívül azt is felemlítenünk, hogy újabban arra is rájött az orvosi tudomány, hogy a betegségek egyik főterjesztője az emberi köpet. A köpés ugyanis megszárad, belekerül a porba és ezzel együtt a levegőbe, amit azután az emberek magukba szívnak. Ezért látjuk mostanság mindenféle középületben és vasúti kocsiban ezt a felírást: „A padlóra köpni tilos!” Nem fölösleges figyelmeztetés ez, mert az emberek nagy része még most sem tudja, mennyire vét a társadalom ellen, ha nem zsebkendőjébe, vagy a köpőládába, hanem akárhová: a járdára és a padlóra köp. Angliában az ilyen embert első ízben 40 koronára, második ízben már 100 koronára büntetik. Bizony nálunk is nagy szükség volna ilyen szigorú rendszabályra. Különösen Dél-magyarországon, ahol annyi tüdővész ember van. Ez a betegség ugyanis főleg ilyenképpen terjed.

Ha a cserkész mindezeket megszívleli, tudni fogja, mi kötelessége a társadalommal szemben. Nemcsak a maga egészségére fog ügyelni, hanem ahol csak teheti, felvilágosítja mindezekről tudatlan embertársait és ilyenképpen is, igyekszik nekik használni. Végül nem tudjuk eléggé hangoztatni, hogy a cserkészők töltsenek minél több időt, kinn a szabad levegőn és a napon; háljanak minél többször a szabad ég alatt, vagy legalább is nyitott ablaknál; ne a szájukon, hanem az orrukon vegyenek lélegzetet; szeressék a tisztaságot mindenek fölött!

3. A táplálkozás

Nagyon sok betegség a helytelen és mértéketlen táplálkozásból származik. A cserkészőnek azért tudnia kell, hogyan táplálkozzék, mert különben nem lesz képes nemes céljait elérni.

Főszabályul tekintse azt az elvet, hogy sosem szabad a gyomrunkat annyira túlterhelni, hogy kötelességeinknek ne tudjunk azonnal megfelelni.

A bőséges táplálkozás kövérséget okoz, ami a cserkészőt minden munkájában erősen hátráltatja. Aki a kövérségre hajlik, annak különösen sokat kell sportolnia és tornáznia, hogy ezt mindenképpen megakadályozza. Természetesen itt is óvakodni kell a túlzástól, mert ez meg a szívre hat kedvezőtlenül.

Ne legyünk válogatósak az ételekben, együnk meg mindent, ami az asztalra kerül, még ha az nincs is ínyünkre. De ne együnk sok húst, hanem inkább minél több tejet és növénytáplálékot, tehát kenyeret, zöldséget, főzeléket, gyümölcsöt és tésztát. Egyáltalában nagyon ajánlatos az egyházi böjtöket betartani, mert ezt egészségi okokból maga az orvosi tudomány is javallja. Lám a japánok szinte kizárólag növényi táplálékkal élnek, azért egészség és kitartás dolgában valamennyi húsevő népet felülmúlják.

Baden-Powell beszéli, hogy Guinea lakói majdnem kizárólag banánnal táplálkoznak, azért mégis egészségesek és munkabírók. Ellenben a kultúrnépek mind, főleg az angolok, túlságosan sok húst fogyasztanak, ami azután idegességet, érelmeszesedést és köszvényt idéz elő, hogy más bajokról ne is szójunk.

Óvakodjunk a túlságosan fűszerezett ételektől, mert a fűszerek általában nem táplálók, nehezen emészthetők, csak fölösleges módon izgatják a gyomort. A magyar konyha pedig szereti a fűszert, különösen a paprikát és hagymát, nem csoda tehát, hogy annyi magyar ember kénytelen évenként Karlsbadot fölkeresni.

Ha a cserkésző ilyen módon fog táplálkozni, akkor gyomra mindig rendben lesz és a legfárasztóbb szolgálatot vagy testgyakorlatot könnyű szerrel fogja végezhetni. A cserkésző sohase felejtse el, hogy ő is kerülhet még olyan helyzetbe, mint amilyenben Baden-Powell első cserkészői voltak, a mafekingi fiúk. Mert bizony, amikor az ostrom idején az élelmiszerek mind szűkebb és szűkebb adagokra apadtak mindjárt észre lehetett venni, kik a kényesek és válogatósak és kik a mértékletesek és igénytelenek ételben, italban. Az előbbieket elgyengültek és megbetegedtek, tehát semmi hasznukat nem lehetett venni a küzdelem nehéz munkájában, míg az utóbbiak meg sem érezték a kis koplalást és a legnagyobb kitartást, tanúsították hazájuk védelmében.

Mindezzel azonban nem azt akartuk mondani, hogy cserkészők gyakorolják magukat az éhezésben és koplalásban, mert ezt tőlük, a növésben levőktől, senki sem kívánhatja józan fővel.

4. A ruházkodás

A cserkésző lehetőleg flanel vagy gyapot alsóruhát viseljen, mert az ilyen fehérneműn keresztül könnyen párolog el mindennemű nedvesség és izzadság. Ellenben a vászoning és alsónadrág nem alkalmas viselet, a vászon ugyanis könnyen magába szív minden nedvességet, és nehezen szárad. Ha tehát a cserkésző megázik, vagy megizzad, olyan rajta a vászonruha, mint a vizes borogatás, ami nagyon kellemetlen, de még veszedelmes is, mert mihelyt ilyen nedves ruhában leülünk, azonnal megfázunk.

De még ennél is nagyobb gondja legyen a cserkészőnek a megfelelő harisnyára és cipőre, vagyis lábának a ruházatára. Mert a cserkészőnek erre igen nagy szüksége van. Nincs szomorúbb látvány, mint mikor az erős, tagbaszakadt ifjú lábai felmondják a szolgálatot csak azért, mert tyúkszemei vannak, vagy, mert a cipő feltörte a lábát.

A cserkésző cipője legyen oly kényelmes, hogy benne a járástól megduzzadt láb könnyen elférhessen; bőre ne legyen kemény, mert ez feltöri a lábát; de ne is legyen túlságosan puha, mert ezzel meg nem lehet a hegyek és sziklák között járni, minthogy mindjárt kiszakad. Formája lehetőleg olyan legyen, mint amilyen a lábé, tehát legyen angol szabású, és ne francia. A sportoláshoz különben legalkalmasabb a fűzős vagy a félcipő, tehát a magyar bakancs, mert ebben lehet legjobban fárasztó, hosszabb utakat megtenni, minthogy erősíti a lábunkat a bokában.

A harisnya lehetőleg olyan legyen, hogy könnyen felszívhassa az izzadságot. Az izzadságtól ugyanis bőrünk megnedvesedik, ezáltal megpuhul, amikor is a legkisebb nyomástól feltörik, kihólyagosodik és kisebesedik. Lábunk tehát még a legnagyobb testi mozgásban is száraz maradjon.

Akinek érzékeny a lába, vagy könnyen izzad, a különös gondot fordítson rá. A minden nap 1-2-szer vegyen langyos lábfürdőt; a vízbe tegyen egy kevés timsót vagy konyhasót. A fürdő után lábát dörzsölje be sóborszesszel, utána meg kenje meg faggyúval vagy vazelinnal, vagy ha ez sem használ: vasenollal vagy borsavas vaselinnal; ugyancsak ezzel kenje be a harisnyát is belülről. Ha a cipőnk megázott, annak a bőrét is valami zsírral kell bekenni, mert különben megkeményedik és feltöri a lábunkat.

Hogy milyen legyen a cserkésző többi öltözéke, arról már másutt volt szó.

(E helyen kellene tárgyalnunk a különféle testgyakorlatokat, amiket a cserkészőknek végezniük kell; de minthogy ezek magyarázata ábra nélkül bajos, de meg ezek nagyjából olyanok, mint amilyeneket a mi ifjaink is szoktak a tornaórák alatt végezni, mellőzzük e kérdést.)

ÖTÖDIK FEJEZET

A lovagiasság

1. A lovagok szabályai

A középkori lovagok a következő szabályok szerint éltek:

„Légy mindig készen, fegyverzetben, kivéve, amikor nyugalomra hajtod le fejedet.

Segíts a szegényeknek és olyanoknak, akik maguk nem védekezhetnek.

Ne okozz másoknak kárt vagy bántódást.

Hazád védelmére légy mindenkor elkészülve.

Mindenben, amit cselekszel, szerezzél becsületet és jó hírnevet.

Ígéreteidet sose szegjed meg.

Hazád becsületéért életed latbavetésével szállj síkra.

Becsüld többre, a tisztességes halált a gyalázatos életnél.

Aki lovag akar lenni, annak, mint apródnak kell ahhoz szoknia, hogy másoknak jót tegyen és a legfáradtságosabb és légalsóbbrendű, munkákat is kitartással és ügyesen végrehajtsa”.

Ezek a főszabályok, amelyek szerint a régi lovagok éltek, és amelyek alapján a cserkészzők regulái készültek. A lovag, vagy a cserkésző mindenkor „gentleman” legyen. Sokan azt hiszik, hogy csak az igazi „gentleman”, akinek sok pénze van. Pedig a pénz még senkit sem tett lovaggá, avagy gentleman-né. Mert az a gentleman, aki a lovagiasság szabályait tiszteletben tartja és azok szerint él.

A londoni rendőr, pl. igazi gentleman, mert katonás fegyelemhez van szokva királyához hű, udvarias, bátor, mindig barátságos és asszonyokkal, meg gyerekekkel szemben szolgálatra kész.

Így magyarázza Baden-Powell a „gentleman” szó fogalmát, melyet magyarul alig lehet jól visszaadni, mert sem az „úriember”, sem a „nemes ember”, kifejezések nem jelentik ugyanazt.

Lássuk most már, hogy hogyan, tanítja, Baden-Powell a maga cserkészőit lovagiasságra és okoljunk belőle.

2. Az adakozásról

Baden-Powell így szól a maga cserkészőihez: „Vannak emberek, akik halomra gyűjtik a pénzt, hogy azt soha többé ki ne adják. Hiszen szép dolog a takarékoság, de éppen olyan szép dolog a bőkezűség és áldozatkészség is, ahol arra szükség van. Ott adni; ahol arra szükség van, ez is a takarékoság céljához tartozik. Hogy könyörületes szívűek legyünk, ahhoz nem szükséges gazdagnak lennünk. A lovagok is többnyire szegények voltak. Sokan közülük sisakjuk tetején olyan lovat viseltek ércből, amelyen két lovas is ült, annak jeléül, hogy ők maguk is oly szegények, hogy csak ketten tudnak egy lovat eltartani.”

Adakozni nem könnyű, mert van ám sok büszke és önérzetes szegény, aki nyomorságát eltitkolja. Az adakozás mesterségét is gyakorolni kell tehát. Éppen az önérzetes, de szégyenlős szegénységet kell kipuhatolni tudni, mert könnyebb ám adni, mint elfogadni. Sokszor egy tekintet vagy egy mozdulat, az ügyesen kifoltozott ruha és a letaposott sarok többet mondanak és árulnak el, mint a legbeszédesebb szegénységi bizonyítvány. A jósszemű és nemesszívű ember ilyen apró jelekből tud következtetni, és azután habozás nélkül segít. De milyen finom tapintat kell a szegénység felismeréséhez, éppen olyan kell az adomány átnyújtásához is. Ne legyen az adakozás, hanem inkább osztozkodás.

Mіндеzt a legkönnyebben gyermekkorunkban sajátíthatjuk el, az iskolában, a pajtások között. Az a gyermek, aki képes önzését legyőzni és fél almáját játszótársának adni, az csakhamar megtanul pajtásának a szeméből olvasni, és az egész almát neki fogja adni. Lám, ez egy példa az osztozkodásra: az elfogadó önérzetét nem sértettük meg és a feltoluló irigységet nem engedjük szóhoz jutni, mert csirájában fojtottuk el.

A cserkészőnek még több alkalma van ilyen testvéries osztozkodásra, hiszen neki sátrát, szerzőségeit, ruhaneműjét, sőt gyakran az utolsó falatját is el kell feleznie bajtársaival, mert a legközelebbi al-

kalomkor ő kerülhet olyan helyzetbe, hogy társai segítségére szorul. A cserkészkedés tehát ebből a szempontból is kitűnő iskola: humánus érzelmeket nevel az ifjakban.

Arról azonban szintén meg kell emlékeznünk, hogy újabban nagyon sokszor támadják különösen a szocialisták úgy a koldulást, mint a divatos jótékonytságot. Azt állítják ugyanis, hogy az az emberi méltóságot mélyen sérti, ha a gazdagok a szegényeket könyöradományokkal lekenyerezik. Az ő ideáljuk t. i. az, hogy ne legyen az emberek között vagyoni különbség, ne legyenek gazdagok és szegények és akkor nem lesz szükség holmi jótékony egyesületekre, nem lesz szükség alamizsnaosztokodásra és az ilyenek elfogadására. Erre csak azt mondhatjuk, amit Hilty, a svájci filozófus mondott: „A szociálpolitikusoknak teljesen igazuk van abban, amit a koldulás és a jótékonykodás ellen felhoznak, és bár egész északnyugati Európa közvéleménye is helyesli az ő elveiket, a gyakorlatban ezekkel az elvekkkel még a leggazdagabb országokban sem sikerült a nyomort megszüntetni és a szegénységet kiirtani. Amiről ők ábrándoznak, az a jövő zenéje, egyelőre azonban a szegény emberek baján másként nem tudunk segíteni.

Annak a kérdésnek az eldöntése sem tartozik ránk, vajon a koldus méltó-e adományunkra, vagy nem. Ha egyszer hozzánk fordult és nem szegyellt koldulni, bizony nyomorult ember az, akit tehetségünkhöz képest támogatnunk kell.”

3. Önzetlenség és önfeláldozás

Baden-Powell a maga cserkészőinek Smith John kapitányt állítja oda követendő például, mint az önzetlenség mintaképét. Szórol-szóra így jellem őt: „Smith János kapitány, aki háromszáz évvel ezelőtt hazájának óriási szolgálatokat tett az amerikai Virginia tartományban, nehezen kezelhető ember volt, akivel nem volt jó egy tálból cseresznyét enni. Bejárta az egész világot, száz meg száz küzdelemben vett részt - (ez volt az, aki nálunk is a török ellen harcolt, és aki először próbált fényjelekkel a körülzárt osztrák-magyar sereggel érintkezni) - és egész teste viselte ennek a nyomait. De amellet kitűnő és nemes szíve volt. Jobb cserkészőt és útmutatót; olyan értelemben, ahogy Cooper használja ezt a szót, nálánál nem találhattok. Egyike kedvenc kijelentéseinek ez volt: „Az ember nem a maga kedvéért születik, hanem másokért, hogy velük jót tegyen.” És ő ezen elvéhez híven élt is, mert nálánál nem volt önzetlenebb ember a világon.

Ez az angol cserkésző és útmutató, akiről Baden-Powell dicsérőleg nyilatkozik, volt az, aki az angol uralmat Virginiában megerősítette és Észak-Amerikát az európai kultúra számára megnyitotta. Anglia hálás kegyelettel őrzi emlékét e kiváló embernek.

Nekünk magyaroknak azonban igazán nem kell a szomszédba mennünk, hogy onnan az önzetlenség és az önfeláldozás példáit kölcsönkérjük. A mi történelmünk hemzseg az önzetlen és önfeláldozó hősoktól: Nagy Lajos élete kockáztatásával mentett ki egy fuldokló közvitézt a megáradt folyóból; Kemény Simon Hunyadi Jánossal öltözetet cserélt, hogy a törökök dühét magára irányítsa; Dugonics Titusz a mélységbe, veti magát az őt átkaroló törökkel együtt, csak hogy a szorongatott várat a törökök be ne vegyék. Hát a Dobók, Losonczyak, Szondiak és Zrínyiek olyan ritkák a mi történelmünkben? Valóban: e tekintetben kiálljuk a versenyt bármely néppel; erre büszkén hivatkozhatunk.

Ellenben Baden-Powell az önfeláldozásról szólván, csak ilyen példára tud hivatkozni: „I. Richárd király, hazájának első lovagja, elhagyta országát, családját és mindazt, amit szeretett és a Szentföldre ment, hogy a keresztény vallás ellenségei ellen harcoljon. E miatt majdnem a birodalmát veszítette el, mert néhány évig volt távol hazájától és ezalatt az öccse igyekezett magának a trónt megszerezni. Hazafelé tartva, az osztrák herceg fogságába került és tizenkét hónapig kellett a börtönben sínylődni. Itt bukkant rá az ő lantosa, Blondel, aki abban a szent meggyőződésben, hogy az ura valahol fogva ül, elindult keresésére és bejárta érte egész Európát. A várak alatt elhaladva, a király kedvenc dalait énekelgette, míg végre az egyiknél választ kapott. Megtalálta tehát azt, akit keresett és gondoskodhatott kizsabadításáról.” Később, amidőn az újabb korból veszi példáit, már szebb esetekkel szolgál cserkészőinek az önfeláldozás dicsőítésére. Csak egy esetet akarunk a sok közül felemlíteni: „Nem régebbe egy 18 éves fiatalember, névleg Currie, egy kis leányt látott Clydebank közelében a vasúti sínpáron játszadozni, amidőn arra épen egy vonat közeledett. Amennyire sánta lába megengedte, igyekezett a kis leány segítségére sietni, de célját nem érthette el, mert a vonat mindkettőjüket elgázolta. De Currie bátor kísérlete

örök mintaképe marad a lovagiasságnak, mert saját élete feláldozásával akart egy másik emberi életet megmenteni. Cserkészők, kövessétek az ő példáját!”

Az önfeláldozásnak ritka szép példáját örökítette meg Goethe a „Johanna Sebus” című gyönyörű költeményében, melyet a mi iskoláinkban is olvasnak a tanulók. A szép és jó Janka, vagy Zsuzsika, ahogy a költő nevezi: 1809. évi január 13-án, a Rajna zajlásánál a nagy töltés átszakadásánál pusztult el a hullámokban, amidőn másokat akart a veszedelemből kimenteni. A költő méltó tárgyat dolgozott fel e szép versében, de ez a költemény is ugyancsak méltó emléke a derék Sebus Jankának.

4. Jóság

„Jóság és szelídség nagy erények” mondja egy spanyol közmondás; és egy másik így szól: „Segítség mindenkinek, és ne nézd, hogy kinek; azaz; légy jóságos és kegyes mindenkivel szemben, legyen az gazdag, vagy szegény, magasrendű, avagy alacsonysorsú”.

A lovagok tevékenységében éppen az a nagyszerű és jellemző, hogy ők embertársaikkal szemben mindenkor jóságosak és kegyesek voltak. Emellett nem is gondoltak jutalomra csak Istennek tetsző dolgot akartak művelni. A cserkészők is így cselekedjenek: tegyék a jót magáért a jóért, még mielőtt ütne haláluk órája. Ne halasszák ezt későbbre, mert senki sem tudhatja, mikor szólítatják el.

A cserkészők törvényei között is van egy, amely azt követeli tőlük, hogy minden nap tegyenek valami jót. Nem kell annak valami világgraszoló cselekedetnek lenni, lehet az bármily csekélység. „Tegyetek valami jót minden nap - mondja Baden-Powell, és ezt ne mulasszátok el soha, életetek végéig! Gondoljatok a nyakkendőötökre kötött csomóra és cserkésző jelvényekre - ezek figyelmeztessenek benneteket arra, hogy minden napra jusson egy jótett. És ne csak barátaitokkal szemben legyetek jóságosak, hanem idegenekkel, sőt ellenségeitekkel is!”

Amidőn a generális így oktatta a maga kis katonáit, vajon nem jut-e eszünkbe Jézus, aki szintén arra tanított mindnyájunkat, hogy szeressük felebarátainkat, és tegyünk jót az ellenségeinkkel is?

5. Udvariasság

„A lovagok, ha köztük udvariasságról volt szó, szerették a következő históriát Julius Caesarról elbeszélni: A nagy hadvezért egyszer egy szegény földműves hívta meg magához vacsorára. A házigazda kedveskedni akarván vendégének, ecetes befőttel kínálta meg. J. Caesar halálmegvetéssel fogyasztotta el a feltálat csemegét, amely sehogy sem ízlett neki; sőt a száját is kimarta.”

Ha egy spanyolnál az út után tudakozódunk, az illedelmesen a kalapjához nyúl, meghajtja magát és azt mondja, hogy végtelen öröme szolgálni, ha nekünk az utat megmutathatja. És velünk jön mindaddig, amíg fönnáll a veszélye, hogy eltévedhetünk. Jutalmat pedig azért a szolgálatáért semmi szín alatt el nem fogad.

A francia ugyancsak a kalapjához nyúl, ha egy idegent megszólít, sőt még ha a rendőrnél az út után tudakozódik is.

Ha a hollandi halászok végig mennek egy utcán, tagbaszakadt alakjukkal egész szélességében elfoglalják az utat. Ha azonban egy idegennel találkoznak, illedelmesen félreállnak az útból, és barátságosan mosolyogva köszöntik az idegent. Egy hölgy meséli, hogy midőn Nyugat-Kanada egy városában járt, hirtelenül egy csapat vadkinézésű Cowboy-jal (tehénpásztorral) találta magát szemben, akiktől nagyon megijedt. Midőn azonban a puszták e vad fiai egészen hozzáértek, illemtudóan utat csináltak neki, és a legnagyobb udvariassággal üdvözölték őt.

Baden-Powell ezek után Julius Caesart, a spanyolokat, a franciákat és a vad Cowboyokat állítja oda a maga cserkészőinek követendő például udvariasság tekintetében.

6. Lovagiasság hölgyekkel szemben

Ha a cserkésző egy hölgyet vagy egy gyermeket kísér, akkor ő menjen a hölgynek vagy gyermeknek a jobb oldalán, hogy jobb karját szabadon használhassa védelem védelmére. (Tehát eltérően a mi szokásunktól.)

De ez a szabály csak általánosságban érvényes, mert a helyzet változával természetesen a kísérő cserkészőnek a helye is változik. Pl. forgalmas utcákban a cserkésző azon az oldalon legyen, ahol a forgalom legnagyobb, tehát a hölgy vagy a gyermek a házak felé haladjon, ellenben a cserkésző az utca felé.

Ha hölgygel vagy gyermekkel találkozunk, magától értetődik, hogy a férfi tér ki nekik, még ha ennek folytán a járdáról is kellene lelépnie, vagy ha vasúti kocsiban ülünk és egy hölgy lép be oda, de már nem talál helyet, valamennyi férfi, aki erre a névre érdemes, átengedi neki a helyét és inkább ő áll. A cserkészőknek e tekintetben is jó példával kell előljárniuk, t. i. a többi utast előzzék meg ez udvariassági tényben. Ezt pedig barátságosan, mosolyogva kell tenniük, nehogy a hölgy azt higgye, hogy terhünkre van ez a szívesség.

Ha az utcán megyünk, nyissuk ki a szemünket jól, vajon egy asszonynak vagy gyermeknek nem lehetünk-e segítségére. Az utcák keresztezésénél, ahol a forgalom a legnagyobb, erre mindig nyílik alkalom. „Néhány nappal ezelőtt alkalmam volt látni, amint egy ifjú, egy hölgynek a kocsiból való kiszállásnál segédkezett. Amikor utána betette a kocsit ajtaját, a hölgy megfordult és pénzt akart neki adni. De a fiatalember sapkájához nyúlt és szólt mosolyogva: „Köszönöm szépen, a pénzt el nem fogadhatom, hiszen amit tettem, azt udvariasságból tettem”, és ezzel eltávozott. Én keztem fogtam vele, mert éreztem, hogy egy született cserkészővel van dolgom.”

„Magától értődik, hogy baleseteknél a férfiak és ifjak azon lesznek, hogy előbb az asszonyok és gyermekek legyenek biztonságban és csak azután fognak a maguk megmentéséről gondoskodni. Midőn 1947-ben Anglia déli partvidékén a „Jebba” és a „Suevic” hajótörést szenvedtek, általánosan feltűnt, hogy az utazó személyzet közül előbb az asszonyokat, gyermekeket és az öregeket hozták biztonságba és csak azután, gondoltak a férfiak megmentésére.

7. A cserkészők csekély fáradsággal sok jót tehetnek

Téli időben, amidőn az utakat jég borítja, kedvenc háziállatunk, a ló, sok veszedelemnek van kitéve, mert még a legjobb patkóval is könnyen elcsúszik, és vagy a lábát törí, vagy egyéb kárt tesz önmagában. Baden-Powell tehát arra kéri a maga cserkészőit, hogy mindegyikük az ő házuk előtt homokot, vagy hamut szórjon az ilyen csúszós helyekre, mert ezáltal a lovakat nagy veszedelemtől mentik meg, a fáradság pedig, amivel ez jár, említésre sem méltó.

De nemcsak állatot, hanem embereket is egy kis jóakarattal nagy bajoktól óvhatunk meg. Mindnyájan tudjuk mily veszedelmet rejt magában az aszfaltjárdán heverő dinnye, vagy narancshéj, gyümölcsmag vagy egyéb ételhulladék. Hiszen sokszor láthatjuk, hogy a járókelők ezekben elcsúsznak és bizony gyakran csak a véletlenül múlik, hogy a lábukat ki nem törik. Idősebb, élemedett emberek azonban még ennél is rosszabbul járnak. Azért Baden-Powell ismételt is a szívükre köti kis katonáinak, hogy ne restelljék az ilyen tárgyakat az útból eltakarítani, és ne felejtsek el, hogy fogadalmuk kötelezi őket arra, hogy minden nap valami jó tettet vigyenek véghez.

És az élet ezer meg ezer körülményei között hányszor nyílik alkalmunk csekély fáradsággal nagy veszedelmeket elhárítani, igazán jót művelni!

8. A becsületérzés

Az önnevelés és tökéletesedés eszközeiül Baden-Powell is csak a *becsületérzést, az engedelmességet és a bátorságot* tudja ajánlani, vagyis a régi lovagok legfőbb erényeit. Lássuk tehát, hogy hogyan oktatja Baden-Powell ezekre a maga cserkészőit; először a becsületérzésről szól ekképpen:

„A valódi lovag a maga becsületét mindennél többre becsülte: az szent volt előtte. És aki manapság lovagiasan akar élni, az sohasem fog valami tisztességbe vágót elkövetni, nem fog hazugságot mondani és csalni. A becsületes ember mindig bizalomra méltó és társai is tisztelni fogják. Neki a becsülete a vezércsillaga mindenben, amit cselekszik. A jóra való hajós kapitány utolsó marad a süllyedő hajón. És vajon miért? Hiszen a hajó csak egy rakás fa és vas, és az ő élete is van olyan becses, mint akármelyik asszonyé és gyereké, akiket megment. Csakhogy neki éppen arra van gondja, hogy előbb valamennyi más embernek az élete legyen biztonságban, és csak azután törődik a magáéval. És miért cselekszik így? Mert a becsülete így kívánja. És éppen így kell a cserkészőnek is a maga becsületét mindenél, még az életénél is többre becsülnie. A tisztesség azonban éppen a becsületérzésnek a kifolyása. A

tisztességes emberre rábízhatjuk pénzünket, vagy egyéb értékes holminkat, és nem kell attól tartanunk, hogy ö azokat elsikkasztja”

„A csalás pedig az a kerülő út, mellyel valamit titokban, meg nem engedett módon akarunk elérni. Ha tehát érzitek, hogy bennetek a csalás vágya ébredezni kezd, legyen az bár csak azért, hogy a játékban nyerjétek, álljatok ellent a kísértésnek! Jusson eszetekbe, hogy az csak játék és hogy nem fogtok belepusztulni, ha azt el is veszítitek. Nem lehet mindig nyerni; inkább játsszatok tovább, de tisztességesen és talán a játék szerencséje is megfordul. S ha így a fejeteket el nem veszítitek és a kísértésnek becsületesen ellenálltok, azt fogjátok tapasztalni, hogy végül mégis csak ti nyertetek, mert megmaradt a becsületetek”

„Arról se feledkezsetek meg, hogy mint jó cserkészők és bajtársak, a játék végeztével a nyertessel azonnal kezet fogjatok és neki szerencsét kívánjatok. Ezt a szabályt a cserkészőknek minden játék és verseny után szigorúan be kell tartaniuk. Az legyen tehát a jelszavatok: inkább becsületesen veszíteni, mint csalárdul nyerni!”

9. Engedelmisség

Ez volt az az erény, amely a lovagokat mindenképp föltt kitüntette, és őket megneemesítette. A lovagok mindenkor odaadó hűséggel viselkedtek királyuk és hazájuk iránt, és örömet haltak meg értök. Így tehát azok is, akik a régi lovagokat követendő mintaképp választották maguknak, engedelmesek és hívek legyenek, és pedig nemcsak a királyukhoz, hanem tisztjeikhez, előljáróikhoz, kenyéradóikhoz, szóval mindenképp, aki följük van rendelve. Kövessék előljáróikat árkon-bokron át, és tekintsék ezt szent kötelességüknek. De éppen ilyen hűséggel ragaszkodjanak barátaikhoz is, és támogassák őket jó és rossz napokban egyaránt.

A kötelességtudásnak mintaképe volt az a római katona, aki őrhelyén maradt még akkor is, amidőn a Vezuv lávája és hamuja Pompejt eltemette. Csontvázán még ma is látható amint egyik kezével befogja az orrát és száját, hogy a megfulladás ellen védekezze. Ezt a bátor rómaít választotta magának nem régiben mintaképp a reigatei latin iskolának egyik kadétja manővereknél. Ott felejtették őt az őrhelyén, amidőn a manővernek már vége szakadt. De, ámbár beállt az éj és nagyon hideg volt, hiszen november vége felé járt az idő, - a derék kadet ott maradt a helyén, míg végre éjfél felé félig megfagyva rábukkantak.

Fegyelemre és engedelmisségre a cserkészőnek és katonának éppen oly szükségük van, mint a bátorságra.

A „Birkenhead” csapatszallító hajó fedélzetén 630 katona 130 tengerész volt családostul. A Jóreménység foka közelében a hajó neki ment a szikláknak és a hullámok kezdték azt szétverni. A katonának azonnal a fedélzeten termettek és sorakoztak. Egyik részük azt a parancsot kapta, hogy a mentőcsónakokat bocsássák vízre és azokba az asszonyokat és gyerekeket helyezték el; másoknak a lovagokat kellett a hajó fenekéről felszállítani, hogy a partra kiúszhassanak. Midőn mindez megtörtént, akkor látták, hogy a még rendelkezésre álló csónakok nem képesek az összes katonákat és tengerészeket befogadni, amiért nekik továbbra is sorban kellett maradniuk. Ekkor a hajó szétroncsolódott és elkezdett merülni. A hajóskapitány azt kiáltotta a katonáknak hogy ugorják át a korlátot és meneküljenek, de a csapatparancsnok, Seaton ezredes, azt mondta: „Nem, mindenki a helyén marad” Ő t. i. tudta, hogy ha annyi katona a csónakokhoz úsznék, és azokba felkapaszkodni igyekeznék, a csónakok asszonyostul és gyerekestül elsüllyednének. Ezért a katonák sorban maradtak és midőn a hajó, elsüllyedt, hurrát kiáltottak és a hajóval együtt a mélységbe szálltak. A 760 ember közül csak 192-t mentettek meg, de ezek is valószínűleg elpusztultak volna, ha a többiek nem ismerték volna a fegyelem és önfeláldozás erényét.

Múlt évben történt, hogy a „Port Jackson” nevű angol iskolahajónak, melyen sok matrónővendék volt, egy gőzös erősen neki ment és kilyukasztotta. De mint a „Birkenhead” elsüllyedésénél, itt sem volt rettegés és ordítózás. Az ifjak szépen sorba állottak, felkötötték mentőövüket, és egész nyugodtan néztek szembe a veszedelemmel. És egyetlen egy emberélet sem pusztult el.”

10. Bátorság

„Sok ember születésétől fogva bátor, aki azonban nem született annak megszerezheti ezt a becses tulajdonságot.

A bátor ember habozás nélkül veti bele magát a veszedelembé, míg a kevésbé bátor habozik. Éppen így van ez a fürdésnél. A gyerekek elmennek a folyóhoz fürödni, levetkőznek és leülnek a partra, és azon gondolkodnak, milyen mély lehet a víz és vajon hideg-e. De van köztük egy, akinek van bátorsága, ez áttör a nyúl szívűek csapatán, beleveti magát a vízbe és néhány másodperc múlva szerencsésen eléri a túlsó partot.

Ebből tehát okuljatok: ha szembe találjátok magatokat valami veszedelemmel, ne álljatok meg előtte és ne mérlegeljétek aggodalmasan annak nagyságát, mert mennél tovább nézitek, annál kevésbé fog az nektek tetszeni; hanem merészeljétek az ugrást, menjetek neki a rémnek és ha már benne vagytok, nem lesz az félig sem olyan borzasztó, mint amilyennek képzeltétek.”

Baden-Powellnek ebben teljesen igaza van; az, amitől félünk, teszem azt a víz, tűz, vadállatok, betegség, fájdalom és a vizsga, rendszeren nem oly borzasztóak, mint amilyenek mi őket képzeltük. És a lélektan tanúsága szerint is a félelemnek és a gyávaságnak legnagyobb részét az élénk fantázia az oka: a mi fantáziánk nagyobbak, rémesebbnek képzeli a veszedelmet, mint amilyen az valóban. Erősítsük testünket, nehogy az egy nagyobb ugrásnál, hegymászásnál vagy bármely szokatlan fáradságnál felmondja a szolgálatot, és fékezzük fantáziánkat, nehogy az a kellemetlenséget tehernek, a gyöngéledést betegségnek, a nehézséget veszedelemnek, a kényelmetlenséget fájdalomnak, a fájdalmat pedig kínnak fesse előttünk.

Azonban a bátortalanság és a gyávaság sok cserkészőnél még más alakban is megnyilatkozik; különösen akkor, ha az illető iskolai kötelességeinek nem tud kellőleg megfelelni. Ezek azok a szerencsétlenek, akiknek életerejét az iskola emészti fel. Ezek azok a mostoha gyerekei a természetnek, akiknek olyant kell tanulniuk, amihez nincs tehetségük, amit nem értenek, akiknek lelkét sem a szülők, sem a tanítók nem ismerik, mert tőlük olyant követelnek, amire ők képtelenek. Ezeknek a bátorságát és életkedvét azután a sok sikertelenség és bukás lassanként elmorzsolja és megsemmisíti. Elvesztik az önbizalmukat, megijednek az élettől, gyakran el is vetik azt maguktól, öngyilkosak lesznek, mert megbuktak a vizsgán. Az ilyenekhez fordul különösen Baden-Powell generális, kérve őket, hogy mielőtt az életet eldobnák maguktól, mert azt a rájuk háruló szegyénytől elviselhetetlennek gondolják, kíséreljék meg máshol az étellel a harcot felvenni, és ami nekik az iskolában nem sikerült, sikerülni fog másutt. És azután így folytatja: „A lovagok olyan emberek voltak, akik sohasem beszéltek a halálról, míg annak az órája nem ütött; ellenben mindig készek voltak kitartani, egészen a végsőig. Ma azonban nagyon elterjedt az a gyengeség, hogy az emberek, mihelyt bajba és szorultságba kerülnek, azonnal hajlandók letenni a fegyvert. Felhagynak a küzdelemmel, mert a siker nem akar jelentkezni mindjárt, a kezdet legkezdetén. Pedig a siker valószínűleg nem maradna el, hacsak valamivel tovább küzdenének. Az igazi férfi azonban legyen rá elkészülve, hogy rögzös pályáján rendkívüli nehézségekkel kell majd megküzdenie, anélkül, hogy fáradozását siker koronázná.”

HATODIK FEJEZET

Életmentés

I. Legyünk mindig készek arra, hogy embertársainkat a halálos veszedelemtől megmentjük!

A középkori lovagi rendek, a templomosoknak, a máltai és johannita lovagoknak, nemcsak az volt a kötelességük, hogy karddal a kezükben a keresztény vallásért küzdjenek, hanem az is hogy a szegényeket és betegeket pártfogásukba vegyék. Azért is a lovagok már 800 évvel ezelőtt kórházakat alapítottak, ahol levette fényes öltözéküket, ápolták a betegeket. A lovagok nem féltek a betegektől, pedig azok többnyire pestisben és bélpoklosságban, ezekben a rettenetes ragályos bajokban szenvedtek. A johannitáknak és máltai lovagoknak még most is vannak kórházai, különösen Dél-Afrikában, vagyis olyan területen, amelyet a kultúra csak most kezd meghódítani. De nemcsak a lovagoknak, hanem minden földrajzi kutatóknak, mérnöknek, misszionáriusnak és cserkészőnek, akik a kultúrától elmaradt vidékeken működnek, érteniük kell a betegápoláshoz és ahhoz, hogy kell baleseteknél a szerencsétlenül jártakat az első orvosi segélyben részesíteni. Hiszen őt magát is minden pillanatban utolérheti valami baj, vagy a kíséretéből betegszik meg valaki, milyen szégyen az azután ránézve, ha szemeláttára pusztul el egy értékes emberi élet csak azért, mert a közelben nem volt orvos.

Hogy mily nagy hasznát veheti mindenki az ilyen ismereteknek, arra nézve egy pár érdekes esetet mond el Baden-Powell. A generális öccse egy barátjával Ausztrália vadonjait kutatta át. Egy ízben ez utóbbi egy palackból akarta a dugót kihúzni és e célból térde közé szorította az üveget. Eközben a palack eltört és az egyik üvegszilánk oly mélyen hatolt be a combjába, hogy a főütőeret elvágta. Baden-Powell azonnal tisztában volt vele, hogy barátja, pár perc alatt elvérezhet, tehát nem volt veszteni való ideje. Hamar fölkapott egy követ, azt becsavarta a zsebkezdőjébe, rátette a vérző sebre, és pedig úgy, hogy a kő erősen ráfeküdt az elmetezett ütőerre és azt leszorította, azután a zsebkezdő végeit a lábszárra csavarta és összekötötte. A vérzés azonnal elállt és az ember meg volt mentve. Baden-Powell öccse tudta tehát, mit kell ilyen esetben tennie és azt habozás nélkül meg is tette.

Balesetek és szerencsétlenségek azonban mindenütt és mindenkor történnek, nemcsak a műveletlen világrészekben, hanem a legműveltebb világvárosokban is. Így pl. Londonban egy év alatt utcai szerencsétlenségek folytán 212 ember meghalt és 14000 megsebesült. Azért a budapesti mentőegyesület nem hiába választotta magának ezt a sokatmondó jelszót: „Mindnyájunkat érhet beleset.”

Csak hogy míg a városban aránylag rövid idő alatt szerezhetünk orvosi segélyt, addig a vidéken, falun és erdőmezőn bajos a szerencsétlenség színhelyére azonnal orvost teremteni. Azért akarja Baden-Powell a maga kis katonáit az ilyen ügyességekben is kiképezni.

Az ifjúság ugyanis nagyon hajlandó az olyan embert, aki saját élete kockáztatásával ment meg emberéletet, hősnak tekinteni. És nem is ok nélkül. De ne felejtse el az ifjú, hogy nem elég a hősöket csak csodálni, hanem azokat utánozni is kell. Mert előbb utóbb mindnyájunknak adódik alkalom arra, hogy emberéletet mentünk meg, és így hőskké váljunk.

Az angol cserkészők jelszava azért mondja: „Be prepared!” – „Légy készen!”. De csak az a cserkésző mondhatja el magáról, hogy ő hű a jelszávához, aki tudja is, mit kell tennie a baleseteknél. Mit ér ott a bátorság és az áldozatkészség, ahol nincs hozzávaló tudás? Nem elég csak segíteni akarni, érteni is kell hozzá! Mert nagyon sok ember, aki veszélyeztetett felebarátjának segíteni akart, maga is belepusztult a kísérletbe, mert nem tudta, hogyan fogjon hozzá az életmentéshez. Azért a cserkészők előbb jól fontolják meg, vajon tudnak-e a bajon segíteni, nehogy vakmerőségükkel többet ártsanak, mint amennyit használnak. Nagy a különbség tehát a bátor elszántság és a vakmerőség között.

De nemcsak bátoroknak, elszántságnak és hozzáértőnek kell az életmentőnek lennie, hanem hidegvérűnek is, vagyis olyannak, aki soha, semmi körülmények között sem veszíti el a lélekjelenlétet.

Baden-Powell több érdekes esetet mond el arra nézve, ahol az elszántság és a hidegvérűség mentett meg emberi életet; ilyen pl. az is, amely 1907-ben Londonban történt:

„Egy hölgy a Finsbury park állomásán éppen akkor esett a sínekre, amikor a vonat berobogott. Egy ember, névleg Hardwick Albert, hirtelenül utána ugrott a sínpar közbe. Angliában a sínek sokkal mélyebben fekszenek, mint a peron, - hasra feküdt és ugyan ilyen helyzetbe nyomta a hölgyet is, úgy hogy

a vonat elrobogott felettük, anélkül, hogy bennük kárt tett volna. Amikor a király erről értesült, a bátor embernek az Albert-érmét, az életmentőket megillető rendet adományozta.

Ha színházban, hajón, népünnepélyen, templomban, vagy bárhol másutt, ahol sok ember van együtt pánik tör ki, a jóra való cserkészőt ott sem hagyja el a lélekjelenléte és a hidegvére.

A „pánik” szó görög eredetű. A nagy Pan volt a görögök és rómaiak hite szerint az erdők istene. Ha valakit az erdők sűrűjében utolért a vihar, akkor a fák zúgásában, a szél sivításában a felbőszült istennek a hangját vélte hallani. Az itt kiállott rettegést és izgalmat nevezték „Pan ijedtségének, rémületének.” Manapság e szó alatt a tömegek rémületét értjük, amikor a hirtelen kitörő életösztön minden más érzelmet és gondolatot háttérbe szorít, és a veszélyeztetett emberek mindent legázolva, csak az életük megmentésére törnek.

Bizonyos körülmények között még a legbátrabb és leglovagiasabb embereket is elfogja a pánik, amikor a megrémültek vakon rohannak el a valóságos, vagy csak vélt veszedelem színhelyéről. Így hajó összeütközéseknél az emberek esztelenül belevetik magukat a tengerbe; vagy a tűz lármánál mindannyian a szűk kijárat felé rohannak, és egymást agyongázolják. Emlékezzünk csak a rettenetes ököritői szerencsétlenségre, egyik-másik színházégésre, vagy a szomorú emlékezetű párizsi bazárégésre!

Az igazi cserkésző ilyenkor sem veszi el a fejét, nem rohan a többivel, lába sem ver gyökeret a rémülettől, hanem először meggyőződik róla, van-e tényleg veszedelem, mert sokszor a félénk természetű ember egy kis füst láttára megijed, és ordítóásával okozza az általános pánikot, azután nyugodtan átgondolja a menekülés és mentés lehetséges módjait, és haladéktalanul hozzá lát a munkához.

Említettük már azt a szomorú esetet, amikor a hampsteadi tóban egy asszony sok ember szemeláttára az aránylag sekély vízben megfulladt. Baden-Powell végtelenül restellte ezt és magyarázatául - mert menteni sehogy sem tudta - a pánikot hozta fel, amely hirtelenül átragadt valamennyi otlévó emberre. Mert nemcsak a testi betegségek, hanem a lelkiek, az idegbeliek is ragályosak ám. Baden-Powell azzal vigasztalódik, hogy: „Ha egy Boy Scout (cserkésző) lett volna ott jelen, akkor az egésznek más lefolyása lett volna. Mert az én cserkészőim örömmel ragadják meg az alkalmat, hogy képességeikről és tudásukról bizonytságot tegyenek és nemes hivatásukat teljesítsék.”

Még egy általános balhiedelmet kell eloszlatnunk, mi előtt a részletekre áttérnénk, azt t. i., hogy a gyermekek gyengeségüknél és fiatalságuknál fogva nem képesek az életmentés munkálatainál segíteni. Ez nagy tévedés, amelynek megszüntetésére Baden-Powell számtalan esetet említ, ahol kizárólag gyermekek voltak az életmentők. Így elmondja, hogy 1907-ben 9 ifjú kapta meg az életmentés keresztjét; ezek közül nyolc esetben vízbefülőkat mentettek meg, és az életmentők közül egyik sem haladta meg a 16. évet. Ezeken kívül a 13 éves Adion Cyril és a 17 éves Elliott Newlyn kaptak kitüntetést hasonló érdemekért. Megemlékezik a 9 éves Scanel Dávidról, aki egy gyermeket mentett meg a tűzhalálból és Ábrahám Allbertről, aki ugyancsak életmentésért kapta a legmagasabb kitüntetést, t. i. az Albert rendet.

De nemcsak fiúk, hanem leányok is képesek ilyen hőstettekre, így pl. a 9 éves Chapman Katinka saját élete kockáztatásával mentet meg két kisebb gyermeket az elgázolástól, miközben a megvadult lovak őt magát legázolták, és súlyosan megsebesítették. Meg is kapta ezért az Albert érmét. Ebben a kitüntetésben részesült meg Kay Doris és a hőslélkű Racebottom Anna is.

De talán elég is volt már angol példára hivatkozni, mert hiszen az egész világon akadtak és akadnak bátorlelkű gyerekek, akiket a cserkészők méltán utánozhatnak. Éppen amidőn e sorokat írom (1910. május 18.), hozták a napilapok ezt a szenzációs hírt: „Trónörökös, ki megmenti nagyanyja életét: Oldenburg Miklós herceg, a tízenkét éves oldenburgi trónörökös, pünkösdkor szüleivel és nagyanyjával, Mecklenburg Marie nagyhercegnővel a schwerini tavon csónakázott. A családi kirándulás váratlanul megdöbbenőre fordult. A trónörökös nagyanyja a vízbe esett. Miklós trónörökös hirtelen utána ugrott nagyanyjának és kimentette a végső veszedelemből. A mecklenburg-schwerini nagyherceg a trónörökösnek a mecklenburgi mentő érmet adományozta.”

Egy nappal, később, 1910. május 19-én pedig a következő hírt olvashattuk a lapokban: „Életmentő gimnazisták ki tüntetése. A király Petkovics Miklós és Plávsics Gergely újvidéki gimnáziumi tanulóknak több emberéletnek saját életük veszélyeztetésével véghezvitt megmentése alkalmából tanúsított bátor magatartásuk elismerésül az ezüst érdemkeresztet adományozta.” Minthogy pedig itt két magyar diákról van szó, érdemes lesz a kitüntetésnek az előzményeit is, vagyis az életmentéseket is megismertetni. Újvidéken történt a dolog 1908. június 5-én, délután. Nemes Bella színésznő a szabad Dunában fürdött és közben görcsöket kapott és elmerült. Mikor Pécskay Vilmos színész meglátta a színésznő veszedelmét,

bár úszni nem tudott, mégis mentésére sietett, de a mély vízben természetesen azonnal elmerült. A par-
ton több színész állott, akiknek segélykiáltására Petkovics Miklós és Plávsics Gergely diákok a fuldoklók
mentésére siettek, ami nagy küzdelem árán sikerült is. A bátor életmentők azután szerényen elsiet-
tek, úgy hogy csak napok múlva derült ki, hogy kik voltak a kis hősök. De mindegyik diáknak még egy
hőstette is volt s a királyi kitüntetést tulajdonképpen ezért is kapták. Plávsics Gergely néhány évvel ez-
előtt ugyancsak a Dunából mentette ki Elisch József kertészint. Petkovics Miklós pedig ugyancsak
néhány évvel ezelőtt Matics Dusánt mentette ki a Dunából. Íme tehát nálunk Magyarországon is akad-
nak életmentő gyermekek, kik méltók arra, hogy az uralkodó őket kitüntesse, a cserkészök meg köve-
tendő például maguk élé állítsák.

Ez csak egynéhány példa arra, hogy gyermekek is lehetnek életmentők, tehát az ő kis koruk en-
nek egyáltalában nem akadálya. Ha azonban valamennyi gyermeki hőstettéről meg akarnánk emlékezni,
arra egy külön nagy könyvet kellene szentelnünk.

Mindebből csak az következik, hogy Baden-Powell kitűnő pedagógiai érzéket árult el akkor,
amikor az életmentést cserkészőinek feladatául és ideáljául állította oda.

II. Miként viselkedjünk balesetek alkalmával?

1. A pánikról

Az imént beszéltünk a pánikról, a tömegek megijedéséről. Említettük, hogy mennyi emberhalált
okoztak már a pánikok és azt is mondtuk, hogy ha a jelenlévők közül legalább egy megőrizte volna hi-
degvérét, a szerencsétlenség elkerülhető lett volna.

Mert a pánikoknál az az elsomorító, hogy többnyire csak *képzelt*, és nem valódi veszedelem
okozza őket. Ilyen képzelt veszedelem okozta azt a pánikot is, amely egy new yorki hajón támadt. Egy
ember tréfát akart csinálni, és néhány rákot, melyet az imént fogott, kieresztett zsákjából. Az egyik rák
belecsimpaszkodott egy macskának a farkába, ez meg ijedtében elkezdett futkosni; végre egy csapat
gyermek közé vetette magát, akik valami kirándulásról tértek haza. A gyermekeket egy pillanat alatt ret-
tenetes pánik szállotta meg: mint a birkák szétszaladtak, kezeikkel hadonászva és ordítózva. A pánik
csakhamar a felnőttekre is ráragadt, most már mindenki kiabált és futott, amerre csak látott. Valamen-
nyien a hajó korláthoz igyekeztek, ez pedig nem bírván el a ráneheződő terhet, eltört és nyolc ember a
tengerbe zuhant. És az emberek annyira meg voltak rémülve, hogy senki sem sietett a fulladozóknak se-
gítségére, úgy hogy azok ott veszték a hullámokban.

És hány ilyen pánik támad a templomokban, színházakban, báltermekben és egyébütt, ahol sok
ember van együtt! Pedig; amilyen gyorsan terjed a pánik, éppen olyan hamar el is múlik, éppen csak egy-
két embernek nem szabad a kritikus pillanatban a fejét elveszítenie, hanem a megrémítetteket bátor és
nyugodt viselkedésével lecsillapítania. Így például Barnsley-be a kinematograph-színházban egy gyer-
mekelőadás után valamennyien egy kijárat felé tódultak. A borzasztó tolongásban néhány gyermeket
erősen megnyomtak, akik emiatt rettenetesen elkezdtek kiabálni: erre általános pánik támadt a színház-
ban, amelynek beláthatatlan következményei lettek volna, ha a színház, tulajdonosa hamarjában észhez
nem kap és még néhány képet nem vetít a falra. A gyerekek, akik még a színházban voltak, mind oda-
fordultak, félelmük egy pillanat alatt elmúlt és azután szép csendesen, minden baj nélkül elhagyhatták a
színházat.

Ha színházakban üt ki a pánik, azt legjobb úgy lecsillapítani, ha a színészek tudomást sem vesz-
nek róla és egész nyugodtan tovább játszanak; erre azután a megrémült közönség is észre tér. Vagy arról
is tud a krónika, hogy a templomban kiütött pánikot a prédikáló vagy miséző papnak hidegvére és nyu-
galma oszlatta el.

Mindezekből a cserkészek bőséges okulást meríthetnek arra nézve miként viselkedjenek a hirte-
lenül támadt pánikoknál; a legelső és fő feladatuk az, hogy ők ne veszítsék el az eszüket, a nyugalmaikat.
Azután ha tényleg van baj, igyekezzenek az egyik kijárat felé tóduló közönséget a többi kijárat felé terel-
ni, hiszen most már nincs színház vagy nagyobb templom, amelynek ne volna több ajtaja. Végül pedig,
ahol alkalom adódik a segítségre és életmentésre, ott a cserkészeknek egy pillanatig sem szabad haboz-
niuk és késlekedniük, hanem azonnal lássanak hozzá a munkához, föltéve természetesen, hogy értenek
is hozzá.

2. Mentési eljárások tűzvész esetén

Majd mindennap olvashatunk az újságokban tűzvésszekekről és csodálatosan megmentett ember-életkekről. A cserkészek az ilyen híreket olvassák el érdeklődéssel, mert okulhatnak belőlük. Képzelték el magukat hasonló helyzetekbe és gondolkozzanak azon, vajon miként viselkedtek volna ők ezekben a kritikus pillanatokban. A lélektan tanúsága szerint az ilyen képzeletben való cselekvésnek rendkívüli hatása az ifjú korban jellemünk kialakulására.

De Baden-Powell is elmond egy pár érdekes esetet, amikből a cserkészek példát és bátorságot meríthetnek. Ilyen az Obeney György matróz esete is. Ez egy napon kedélyesen pipázgatva járta be a kikötővárosnak az utcáit, amidőn egyszerre csak azt hallja, hogy tűz van és a következő pillanatban már látja is a közelben a lángban álló házat. Odaszaladt, hát a második emeletről egy asszony azt kiáltja le, hogy hat gyermekével beszorult a lakásba és nem tudnak menekülni, mert a lépcsőház már ég. A matróz szó nélkül felmászott a csatornán (vagy a villámhárítón, azt már ő maga sem tudta megmondani) az első emeletig, ott bezúzott egy ablakot és arra ráállott. Ekkor azt mondta az asszonynak, nyújtsa le neki a gyermekeket, amit az asszony az ő utasítása szerint meg is tett. A matróz egymásután vette át tőle a gyermekeket és adta le a földszinten állóknak. Utoljára magát az asszonyt és egy szomszédnőjét is ilyen módon emelte le. De amikor ezzel is elkészült, akkor már a sok füsttől elvesztette az öntudatát és lezuhant az ablakból. Szerencsére a körülállók erre már el voltak készülve, mert már előzetesen szőnyegetek és matracokat terítettek az ablak alá, úgy hogy a derék matróz esésekor nem tett kárt önmagában.

Hasonló hőstettet vitt véghez 1906. január havában egy gyermekkorházban egy Eardley nevű ápolónő. A kórházban éjnek idején tűz ütött ki, és míg a tűzoltóság a tűzvész színhelyén megjelenhetett volna, a tehetetlen kisdetek bizonyára elhamvadtak volna, ha Eardley testvér meg nem őrzi hidegvérét. Ez a bátor leány úgy, ahogy volt, pongyolában kiszaladt a folyosóra, ahol a tűz kiütött, megnyitotta a vízcsapokat, nekiszegezte a vízugarakat a tűznek, és így legalább feltartotta a tűz terjedését. Az ő bátorsága azután ráragadt a többi ápolónőre, akik ezalatt biztonságba helyezték az apróságokat. Mikor már az utolsó is kint volt az égő házból, akkor menekült onnan Eardley testvér is.

Angliában az ifjúságot külön órákban szokták arra kioktatni, miként viselkedjék tűzeseteknél. Az utasítások röviden a következők: Aki valamely házban tüzet fedez fel az 1. lármazza fel a háznak lakóit; 2. értesítse erről a legközelebbi rendőrt és a legközelebbi tűzjelző állomást; 3. szólítsa fel a szomszédokat, hogy létrákat, szőnyegetek és matracokat teremtsenek elő, hogy szükség esetén az ablakokból kiugráló embereket ezekkel fel lehessen fogni.

Még ott is, ahol a tűzoltóság már belefogott az oltási és mentési munkálatokba, a cserkészek hasznos szolgálatokat tehetnek azzal, hogy a rendőrséggel és katonasággal karöltve elzárják a veszélyeztetett területet. Hiszen a kíváncsi tömeg csak útjában van a tűzoltóságnak, sőt sokszor éppen ilyenkor lopni is szoktak a gonosz emberek, ezeket tehát távol kell tartani a szerencsétlenség színhelyétől. Angliában a fiúk ilyenkor csípőjükkel összefogódnak, fejüket lehajtják, és mind kijebb és kijebb szorítják a tömeget; ezt az eljárást hívják „Scrum”-nek. Nálunk régente a debreceni diákok segédkeztek buzgón a mentési munkálatoknál. Ha a cserkészőnek az égő házba kell behatolnia, hogy onnan eszméletlen embereket hozzon ki, akkor egy vízbe és ecetbe mártott zsebkeendő kössön a szájára és orrára, azután négykézláb, a fejét mélyen lehajtva igyekezzék bejutni a házba. Ezt pedig azért kell így tennie, mert a füst, minthogy könnyű, hamar felszáll, lent van tehát a legkevesebb mérges gáz. Ha pedig tűzön és lángokon keresztül kell behatolnia, akkor öltön magára egy vizes pokrócot, amelyiknek a közepébe egy lyukat hasít, úgy hogy a feje keresztül férjen rajta; ilyenképpen tűzmentes köpönyege lesz, amelyben, egy ideig dolgozhat.

Ha egy gyereket vagy egy felnőttet égni látunk, akkor ne tépjük le róla az égő ruhát, hanem fektessük le az illetőt a földre és borítsuk be szőnyeggel, takaróval, vagy bármivel, amivel a tüzet elfojthatjuk. A legtöbb ember ugyanis, ha ruhája tüzet fogott, rohan mint az őrült, ez természetesen a legoktalanabb, amit tehet, mert ezzel csak a tüzet élesíti. Ilyenkor a víz sem használ, sőt még árt, ha pl. petróleumtól támadt a tűz. Főlösképpen mondanunk, hogy a füsttől elkábult embereket nem szabad a magasba emelni mindaddig, míg az égő házban vagyunk, hanem azokat is fektessük le és így vonsozljuk ki őket, négykézláb mászva a lángtengerből.

3. Mentési eljárás gázmérgezéseknél

Ha zárt helyen mérges gázok fejlődnek és mi azokat belélegezzük, megfulladunk. Ezek a mérges gázok főleg azért veszedelmesek, mert láthatatlanok és szagtalanok, tehát nehezen vehetők észre. Ilyen gázok keletkeznek a szénvasalóknál, a rosszul szelelő kályhákban, pincékben a bor erjedésénél, bányákban, kutakban és különösen gyakran az oly lakásokban, ahol, világítógázzal dolgoznak és világítanak. Gázmérgezésekről sűrűn olvasunk az újságokban, ami tehát kötelességévé teszi a cserkészőknek, hogy az ilyen balesetekre is legyenek elkészülve.

Első kötelességünk ilyenkor az, hogy a gázzal telített helyet jól kiszellőztessük, mert amíg azt meg nem tettük, addig mi magunk sem tehetjük be oda a lábunkat. E célból tehát az ajtót ismételtelen ki és becsapjuk és az ablakot kívülről bezúzzuk, hogy abban a helyiségben erős léghuzatot támasszunk. Csak azután léphetünk be oda, de még mindig csak ecetbe áztatott kendővel a szájunkon, nehogy mi magunk is elkábuljunk. Égő gyertyával azonban ne hatoljunk be ilyen helyre, mert ettől meg a gáz talál felrobbanni. A robbanás ki van zárva az elektrikus zseblámpáknál, amilyent különben is minden cserkészőnek ajánlatos beszerezni, mert sokszor veheti hasznát. Így felfegyverkezve beléphetünk a szerencsétlenség színhelyére és kihozhatjuk onnan az elalélt áldozatokat. Ha még nem késő, mesterséges lélegzéssel menthetjük meg őket az élet számára; hogy miként kell ezt végezni erről később lesz szó.

Csak az a cserkésző, aki kisebb gázmérgezéseknél már működött, gondolhat arra, hogy a nagyobb szerencsétlenségeknél is segédkezzék.

4. A vízbefulladás megmentése

Kiszámíthatatlan azok száma, akik vízben találták halálukat, mert nem tudtak úszni. Éppen azért érthetetlen, hogy az emberek miért nem tanulnak meg úszni, amikor azt oly könnyűszerrel el lehet sajátítani. Arról már többször volt szó, hogy cserkészőknek föltétlenül érteniük kell ehhez a mesterséghez, nemcsak azért, mert az úszás kitűnő testgyakorlat, és mert ennek a birtokában a saját életük biztonságáról gondoskodhatnak, hanem azért is, hogy a bajban lévő embertársaik életét is megmenthessék.

Hogy miként kell vízbefúló embertársaink segítségére sietni, erre nézve kitűnő utasításokat ad Holbein, a kiváló úszóbajnok, aki a La Manche csatornát úszta át, és akinek ebbéli utasításait cserkészők is megszívlelhetik.

Holbein szerint első teendője minden leendő életmentőnek az, hogy tanulja meg, miként kell a csónakból a vízbe ugrani és viszont; miként kell a vízből a csónakba felkapaszkodni. Az előbbire nézve pl. megjegyzi, hogy sohasem szabad a csónak oldaláról a vízbe ugrani, hanem mindig annak a tatjáról, azaz a végéről.

Azután arra oktatja az úszókat, hogyan takarékoskodjanak a vízben az erejükkel, ha az evezőbe, vagy egy deszkába belekapaszkodnak; ilyenkor elég csak a lábbal dolgozni, míg a karok ezalatt pihenhethetnek. Az ügyes úszónak azt is meg kell tanulnia, hogyan öltse magára a mentőövet úszás közben. Az ilyeneket persze mind csak gyakorlatilag tanulhatjuk meg.

Ezek után áttér a mentési eljárásokra. Szerinte még a közepes úszó is képes valakit a vízből kimenteni, ha ismeri annak a módját és a fogásait. Azzal a népies babonával azonban egyszer s mindenkorra le kell számolnunk, mintha a vízbefúló háromszor buknék fel a felszínre, mielőtt végleg elmerülne, mert bizony sokszor megesisik, hogy a szerencsétlen egyszer sem kerül fel többé a felszínre.

Ami pedig magát a mentési eljárást illeti, erre nézve Holbein csak azt az egy tanácsot adja: ne engedjük soha egy pillanatra sem, hogy a fulladozó minket megfoghasson és belénk kapaszkodhassék, mert akkor mi is elmerülhetünk. A siker tehát attól függ, hogy a fulladozó legyen a mi hatalmunkban és nem megfordítva. Mert ha egyszer a fulladozó belénk kapaszkodott, az oly görcsösen ölel át bennünket, hogy mi sem vagyunk képesek többé úszni. Azért az életmentő legyen mindig a vízbefúló mögött, ragadja meg a kabátjánál, hóna alatt, vagy a hájánál fogva, és őt maga előtt taszigálva jusson ki a partra. Ha pedig a fulladozónak sikerült a kezünket megragadni, szabadítsuk azt ki minden áron, akár erőszakkal is, mert különben ő uralkodik felettünk és nem mi felette. Erre nézve Holbein azt ajánlja, hogy alkalmazzuk ilyenkor a japán fogást, vagyis hajlítsuk hátra a hüvelykujját és akkor kénytelen lesz a kezünket elbocsátani. Ha pedig ez sem használ és a vízbefúló halálos félelmének egész erejével rajtunk csüng, akkor Holbein ezt tanácsolja szóról-szóra: „Fojtogasd őt és pedig azonnal! Egyik kezeddal karold át a derekánál, másik

kezdeddel szorítsd az állát, ujjaiddal az orrát, úgy hogy kénytelen legyen szabadon eresztetni!” Különben is sokkal könnyebb az olyan fulladót kimenteni, aki már elalélt, ezzel legalább úgy lehet bánni, mint egy darab fával. Azért szükség esetén be kell várnunk azt a pillanatot, amikor a vízbefúltat elhagyja az ereje, és csak akkor fogjunk mi a mentési művelethez.

Sohase ugorjunk le ruhástól a fulladozó után, hanem, előbb vessük le legalább kabátot és a cipőt, és csak azután lássunk a munkához. A folyóvízben ne ússzunk a fulladó után, hanem előbb a parton szaladjunk le vízmentén jódarabon előre, úgy hogy a víz hozza le élénkbe a kétségbeesetten kapáló-dzót.

Mindezt a cserkészeknek gyakorlatilag kell elsajátítaniuk, és pedig úgy, hogy felváltva játsszák a mentő és a fulladozó szerepét. Az ilyen gyakorlat játéknak is beillik, de szükség esetén nagy áldás származhatik belőle.

Eddig már több életmentésről emlékeztünk meg, de egyet még el akarunk mondani, minthogy megérdemli, hogy szélesebb körökben is elterjedjen, annyira szép és szokatlan. A londoni kikötőben egy fiú beleesett a tengerbe, és pedig a kőpart és a hajó közé. Egy úr, névleg Scullion, utána ugrott, megragadta, de csakhamar észre kellett vennie, hogy a szűk helyen lehetetlen úsznia, sőt a nagy hajótest esetleg agyon is nyomja. E szorongatott helyzetben merész gondolata támadt: a fiúval együtt lebukott a hajó gerince alá és a hajó másik oldalán felbukott a felszínre, folyton maga előtt tartva a gyereket; mikor már szabad volt az útja, könnyű szerrel elúszott egy csónakig, amely mindkettőjüket felvette. Magától értődik, hogy Scullian is megkapta az Albert érmet.

Ha valaki még nem tud úszni, és valami okból mély vízbe kerül, megmenekülhet, ha nem veszti el a lélekjelenlétét. Az illetőnek t. i. következő módon kell viselkednie: 1. Fejedet hajtsd minél hátrább, úgy, hogy orrod és szájad a víz színe felett legyen. 2. Szívjad tele tüdődet levegővel, mert a levegővel telt tüdő képes az ember testét a víz színén tartani. Ne kiabálj tehát ilyenkor, mert ez által a levegő kiszorul a tüdőből. 3. Tartsd karjaidat a víz alatt.

Sokszor a vízbefulladás nem is kell úszással kimenteni, elég, ha neki egy kötelet, evezőt, rudat és más ilyenfélét odadobunk, amibe az illető belefogódzhatik. Ugyancsak így kell azokat kimenteni, akik alatt a jég szakad be. Mert hiszen a gyenge jég a mentő alatt is beszakadna, így tehát hasztalanul tenné ki magát az életveszedelemnek.

5. A megvadult lovak megfékezéséről

Városokban, de falvakban is, nem tartozik a ritka látványosságok közé, hogy megbokrosodott lovak eszeveszetten száguldanak az utcákon, az arra menőket halálra rémítve, sőt néha le is gázolva. Az idősebb és erősebb cserkészeknek meg kell tehát tanulniuk annak a módját, hogyan lehet az ilyen megvadult lovakat megzabolázni. Baden-Porwell, akinek magának is volt alkalmja egy ízben a Westminster hídon egy megbokrosodott fiákeros lovat megállásra bírni, erre nézve azt a tanácsot adja, hogy ne álljunk a száguldó ló elé és ne hadonásszunk a kezünkkel, ahogy azt a legtöbb ember teszi, mert ez a megijedt állatot még jobban izgatja. Hanem igyekezzünk a megbokrosodott lovat oldalról megközelíteni, és ha ez sikerült, akkor ragadjuk meg a gyeplőt, vagy az egyfogatúnál a kocsirudat, és szaladjunk egy darabig a lóval együtt, míg egy alkalmas helyen az állat fejét megfordíthatjuk, úgy hogy lassanként a ló, meg a kocsi is megforduljon.

Mindez azonban már nagyobb erőt igényel, úgy hogy erre nem vállalkozhatik akármelyik cserkésző. Azonkívül bizonyos testsúly is kell hozzá, hogy a gyeplőbe kapaszkodva, ezzel is rábírnak a lovat a megállásra. A cserkészők feladata tehát ilyenkor csak az lehet, hogy a veszedelembe került gyermekeket vagy öregeket vegyék oltalmukba és pártfogásukba.

6. Védekezés a veszett kutyákkal szemben

A veszettség a kutya leggyakoribb és legveszedelmesebb betegsége: abba okvetlenül bele kell pusztulnia. De még mielőtt kilhelné páráját, minden útjában akadó embert és állatot megmar, és ezzel az ő vesztüket is okozza. Ha már most valaki egy ilyen veszett állattal találkozik, (nem nehéz azt felismerni) első és fő gondja az legyen, hogy a kutya ne férkőzhessék közelébe. Botunkat, köpenyegünket, vagy ami éppen kezünkbe akad, tartsuk vagy dobjuk a kutya elé. A kutya először is ezekre veti magát, és

mi ezalatt annyi időt nyerünk, hogy jó nagyot rúghatunk az állat állkapcsára, vagy pedig segítségért kiálthatunk.

Különben is a kutyákkal óvatosabban kell bánni, mint ahogy rendszeren szoktak. Sose adjunk a kutyának oly tányérból enni, amelyből emberek is esznek, mert a kutyákban nagyon sok parazita állat tartózkodik, amelyek az embernél veszedelmes betegséget idéznek elő. Még helytelenebb az, ha valaki megengedi, hogy a kutya arcát vagy a kezét nyalogassa. Megjegyezendő még, hogy a leghűségesebb és legjobb kutya is megváltoztatja a természetét, mihelyt megvesz, mert ilyenkor még a gazdáját is megtámadja. Végül csak annyit, hogy amit a kutyák veszettségéről mondtunk, ugyanaz áll a macskákról is.

III. Elsősegélynyújtás balesetknél

Ha egy cserkésző szakasz útközben van és valamelyiküket váratlanul baleset éri, vagy pedig egy sebesült emberre akadnak, akkor a szakaszvezető először is küldjön a legközelebbi orvosért, ő maga meg embe-reivel lárson hozzá az elsősegélynyújtáshoz. Az egyik cserkésző hozzon vizet, a másik hamarjában valami hordozó ágyat, lészát tákoljon össze, a harmadik takaróért szaladjon. A szakaszvezetőnek azonban arra legyen főgondja, hogy a betegnek a nyugalma ne zavartassék; nem szabad tehát őt fölösleges módon ide-oda mozgatni, vagy hasztalan kérdésekkel zaklatni.

1. Az elájulásról

Sok oka lehet az ájulásnak, előidézheti azt a nagyobb testi kimerülés, a hiányos táplálkozás, az álmatlanság különösen az áttivornyázott éjszaka után, de okozhatja azt a vérveszteség is. Az ideges emberek azonban még kisebb okokból is elájulnak, így pl. van olyan, aki nem nézheti a fájdalmat, nem szagolhatja a karbolt, vagy egyéb penetráns büzt terjesztő anyagot, mert különben elveszti az eszméletét. Sokan a legkisebb ijedség következtében járnak így. Az ilyenek először is halotthalványok lesznek, mert agyveljükből a vér eltávozik. Az ájultat tehát fektessük le legalább úgy, hogy a feje mélyebben fekdjék, mint a többi teste, mert ilyenképpen a vér ismét eláraszthatja az agyvelőt. Ha az ájulás zárt helyiségben történt, akkor vigyük ki az aléltat a friss levegőre, vagy nyissuk ki az ablakokat, mert sokszor már ez is használ. Arra is legyen gondunk, hogy a sebesültet vagy ájultat semmiféle ruhadarab ne szorítsa: oldjuk ki tehát a gallérját, nadrágját, övét, nőknél fűzőt.

Lehetnek azonban az ájulásnak sokkal súlyosabb okai is, így pl. ha valakit erősen fejbe ütnek, vagy ha valaki oly szerencsétlenül esik le, hogy attól agyrázkódást szenved; sőt eredhet az a gutaütéstől, hőségtől és a napszúrástól is. Ilyen esetekben a beteget ellenkezőleg, úgy kell lefektetni, hogy a feje magasabban legyen, mint a többi teste, mert hiszen agyában amúgy is vérbőség, esetleg vérzés is van már. Különben erre az arcszínéből is lehet következtetni, mely ilyenkor erősen vörös.

Az ájulás minden esetében ajánlatos a betegnek fejére és mellére hideg borogatást tenni. A hőség okozta ájulásnál adjunk a betegnek friss vizet inni, ellenben, ha az a fejsérüléseiből ered, akkor ne adjunk neki inni, mert ez hányásra, ingerli és a bajt csak fokozza.

Ha az ájultat a szabadban találjuk és a fején sérülések vannak, nincs kizárva, hogy valami rabló-támadásnak esett áldozatul, miért is jegyezzük meg magunknak pontosan azt a helyet ahol találtuk, sőt tanácsos azt egy-két vonással le is rajzolni, vagy lefotografálni, mert erre esetleg szükség lesz a bírósági tárgyalásnál.

2. A mesterséges légzésről

Már eddig is többször említettük, hogy a víztől vagy füstből megfulladtakat a mesterséges légzés segélyével lehet életre kelteni. Az életmentés munkája tehát azzal még nincs befejezve, hogy valakit a vízből, vagy az égő házból kihozunk, hátra van még az is, hogy próbálunk bele életet lehelni. Ennek pedig ez a módja:

A vízből megmentettnek először is megtisztítjuk a száját és orrát az iszaptól. Azután az illetőt hasra fektetjük, és pedig úgy hogy dereka és feje lelógjon, tehát a hasa alá teszünk valamit, pl. az össze-göngyölt ruháit. Most a hátát nyomkodjuk, hogy így a víz a légző szerveiből és gyomrából kifolyhasson. Ha gyerekkel, vagy könnyebb súlyú emberrel van dolgunk azt egyszerűen a térdünkre fektetjük, és

ilyenképpen folytatjuk ki belőle a vizet. Erre azután az ájultat megint a hátára fordítjuk és 1-2 percig várunk, vajon elkezd-e magától lélegzeni. Ha igen, akkor betakarjuk pokrócokkal, és dörzsöléssel igyekezzünk vérét gyorsabb keringésbe hozni, mert a szerencsétlen ilyenkor rendesen fázik. E célra ajánlatos még szájába forró kávét vagy teát is csepegtetni. Ha azonban az illető ezután sem jut lélegzethez, azonnal hozzá kell látnunk a mesterséges légzéshez.

Az aléltaknál a nyelv rendesen hátraesik a garatba, és megakadályozza a levegő ki- és beáramlását. Ezért tehát előbb a nyelvet emeljük ki és ritmikus mozgással percenként tizenötször erősen kihúzzuk, majd ismét visszaengedjük azt. Sokszor már ez is megindítja a természetes légzést. Ha azonban ez nem használt, akkor az ájultat levetkőztetjük és háta alá egy vánkost, vagy ruhát dugunk, úgy, hogy mellkasa jól kidomborodjék. Erre a tetszhalottnak a fejéhez állunk, megragadjuk a két karját a könyökénél és azokat szép lassan hátra és felemeljük és a fejéhez fektetjük. Ekkor az eszméletlennek a mellkasa teljesen kitágult és a levegő orrán és száján betódulhat a tüdejébe. Ez a *belélegzés helyzete*.

Ebben a helyzetben tartjuk a karjait két másodpercig, erre azután a karokat ismét visszatesszük a mellére és két oldalról odaszorítjuk őket. Ez által a mellkas összelapul, a tüdő összeesik és az imént belélegzett levegő kiszorul onnan. Ez a *kielélegzés helyzete*. Két másodperc múlva ismét hátra emeljük a karokat, a belélegzés helyzetébe, hogy rövid idő múlva ismét lehajtsuk azokat, és ezt mindaddig folytatjuk, míg csak a természetes légzés be nem áll. Ezt a mozgást, amint már mondtuk, egy percen belül 15-ször kell végeznünk, hogy eredménnyel járjon, és pedig sokszor órákon át ha az ájult nem akar magához térni. De minél tovább csináljuk ezt a mesterséges légzést, annál nagyobb az örömünk is, ha végre sikerült egy emberi életet megmentenünk. Hogy vajon jól végezzük-e a mesterséges légzést, arról az győzhet meg bennünket, hogy a levegő sziszegve tódul be a tüdőbe a belélegzéskor.

3. Égési sebek

Ha valaki nagyobb égési sebeket szenvedett, arról a ruhát a legnagyobb kímélettel kell eltávolítani. Különösen, ha az alsóruha odaragadt a sebekhez, azt onnan nem szabad erőszakkal leszakítani, hanem óvatosan ollóval körülnyírni. A sebeket azután azonnal tiszta és száraz kötszerekkel kell bepólyázni, nehogy piszok kerüljön bele, és nehogy a levegő szabadon érhesse őket. A levegő ugyanis rettenetes fájdalmakat okoz a nyitott égési sebeknél.

Attól óvakodjunk, hogy a sebet olajjal vagy vajjal bekenjük, vagy liszttel behintjük; ezek ugyanis rendszerint megfertőzik azt, amiből gennyedés támad. Ellenben, ha a gyógyszerből szerünk be tiszta lenmagolajat, vagy meszes vizet és ezekkel kenjük be a sebet, ez csillapítólag fog rá hatni.

Égési sebek azonban maró szerektől is származhatnak: és pedig vagy erős savaktól, vagy lúgoktól. Ha a sebeket savak (salétromsav, kénsav, stb.) okozták, akkor hígított lúggal kezeljük őket, tehát szappanos vagy meszes vízzel; ha ellenben lúgoktól (oltott mész) ered a seb, akkor hígított savval, pl. citromlével, ecetes vízzel kell azt kezelni. A lúgokat és a savakat t. i. egymást semlegesítik, azaz paralizálják, vagyis ha összekeverednek, semleges só származik belőlük.

Ha mész kerül a szemünkbe, akkor ne használjunk a borogatáshoz csupán tiszta vizet, hanem vagy cukrosat, vagy tiszta olajat, vagy pedig szénsavas ásványvizet.

4. Sebek és vérzések

Minden seb magától is beheged, ha nem kerül bele piszok, mert ez megfertőzi. Csakhogy éppen ezt nagyon nehéz elkerülni, mert már a kezünk érintésével, sőt a levegővel, amelyben millió meg millió porszem és fertőző anyag van, kerülhet bele szenny és piszok. Azért a sebeket megfelelő kötőszerekkel kell bekötözni. A kötszerek ugyanis „antiszeptikus” anyagokkal vannak megitatva, amelyek a betegségek csíráit megölik. Mi magunk is készíthetünk tiszta, fertőtlenített kötést, és pedig úgy, hogy egy vászondarabot előbb forró vízben kifőzünk, ezáltal az „aszeptikus”-sá válik. Csak „aszeptikus”, vagyis a felforrálás által fertőtlenített vízzel szabad a sebeket kezelni. Ne gondoljuk azonban, hogy a tiszta kút- vagy forrásvíz már aszeptikus, mert bizony még ilyen vízben is vannak bacilusok. Hígított szublimát, karbolsav, lysol vagy tiszta szesz a legalkalmasabb folyadékok a sebek fertőtlenítésére.

Minden cserkészőnek a felszereléséhez tartozik egy doboz kötőszert, amelyet azonban csak szükséges esetén szabad felbontani, mert különben megfertőzzük, és használhatatlanná tesszük azt.

A kisebb vérzéseket könnyű elállítani, sőt nem is baj, ha a vért engedjük egy kissé elfolyni, mert legalább elviszi a sebbe került szennyet, tehát tisztítja a sebet. De ha valakinek valamelyik ütőerét vágják el, akkor már veszedelmesebb a helyzet, mert ennek folytán el is vérezhet az illető. Az ilyen vérzést arról lehet felismerni, hogy a kifolyó vér színe élénkpiros és hogy lökészerűen szökik ki a sebből. A legelső teendőnk ilyenkor az, hogy a sebesülés helyét minden zavaró ruhadarabtól megszabadítjuk és azután ujjunkat erősen rányomjuk az ütőerre, úgy hogy az az alatta lévő csonthoz tapadjon és elzáruljon. Arra azonban ügyelnünk kell, hogy a vérző eret a szív felé fogjuk le, vagyis a nyomás a szív és a seb között történjék, mert különben semmi haszna sincs. Sokáig azonban nem tarthatjuk ott az ujjunkat, mert hiszen ez nagyon is fárasztó volna reánk is, meg a sebesülten is, azért – amint azt már elmondtuk Baden-Powell öccsének az eseténél, - társunk azonnal fogjon hozzá a seb lekötéséhez. Nadrágtartóval, zseb-kendővel, vagy ha van, gumiövvel szorosan a mi ujjunk mellett kösse le a vérző testrészt, mert ezáltal a vérzés teljesen elállítható. Két óránál tovább azonban ilyen ideiglenes kötést nem szabad hagyni, mert különben a lekötött tag, amelyben a vérkeringést teljesen megszüntettük, megüszkösödnék.

Még nagyobb feladat vár ránk akkor, ha nemcsak sebesültekről és vérzésről, hanem csonttörésről is van szó. Hogy mikor áll be ez az eset, arról könnyű meggyőződni, mert a sebesült az illető tagot nem tudja többé használni: törött karral nem lehet emelni. De meg a törött végtag nem egyenes többé, hanem lekonyul, mint a hervadt virág.

Mi tehát ilyenkor a cserkésző teendője? Sokat persze a tapasztalatlan ifjútól ne várjunk. Addig is, míg az orvos előkerül, fektessük le a sebesültet, törött tagját meg borogassuk hideg vízzel. Ha azonban valahol a hegyek között történt a szerencsétlenség, és nekünk a beteget le kell szállítanunk a völgybe, akkor a törött kart lécek úgynevezett sínek közé kötjük, miután már előzőleg a csontokat a maguk helyére igazítottuk.

Az orvos ugyan valószínűleg ezt a beigazítást újra fogja csinálni, de mi tőlünk telhetőleg megtettük a kötelességünket.

5. A mérgezésekről

Ha valaki étkezés után hirtelenül rosszul lesz, szédül, hány, elájul, vagy gyomorgörcsről panaszkodik, abból bátran arra következtethetünk, hogy az illető megmérgezte magát. Első feladatunk ilyenkor az, hogy a mérget a gyomorból eltávolítsuk, vagyis a betegnek hánytatót adunk be. Igaz, hogy már maga a természet is erre kényszeríti a beteget, azzal ne elégedjünk meg, hanem adjunk be neki meleg vizet, amelybe sót vagy ricinusolajat tettünk, had tisztuljon ki a gyomra teljesen. A meleg vizet a beteg valószínűleg rögtön kiadja, de mi ismételtén is kényszerítsük annak az ivására, mert ezáltal valóságos gyomormosást végzünk nála. Ha a baleset valahol a szabadban történik, ahol nem áll rendelkezésünkre melegvíz, akkor a hányást úgy is elő lehet idézni, hogy a beteg mutató ujját a szájába dugja, és pedig mélyen, és az eredmény nem fog elmaradni.

Ha azonban a betegnek az ajkai és szája össze vannak égetve, akkor az annak a jele, hogy valami maró mérgező (savak és lúgok) mérgezte meg. Ez esetben nem szabad a betegnek hánytatót adni, mert valószínűleg a nyeldeklője és a gyomra is össze van égetve, a hányással járó erőlködés eltalálná ezeket szakítani.

Ha savak okozták a mérgezést, akkor mint ellenmérget gyenge lúgokat adunk be neki, pl. sodabicarbonát, magnesiát, szappanos vagy meszes vizet; ha ellenben a mérgezés lúgoktól ered, akkor meg hígított savakat adunk be neki, tehát ecetes vizet, citromlevet stb.

Tojásfehérje, cukros víz és főleg tej kitűnő ellenmérgek mindenféle mérgezési esetenél, ezeket tehát bőven alkalmazhatjuk. Éppen csak foszformérgezéseknél (gyufaoldat) nem szabad őket használni, mert ilyenkor ártalmasak. Ez esetben legjobb a krépor és a mágnésia.

Ha a mérgezés folytán megakad a lélegzés, akkor alkalmazzuk a mesterséges lélegzést. Ha pedig a beteg elveszti az eszméletét, akkor mossuk le hideg vízzel, vagy rázzuk fel, hogy aléltságából magához térjen.

6. A vérmérgezésről és kígyómarásról

Azt már többször mondtuk, hogy a sebbe nem szabad piszoknak belekerülni, mert ez megfertőzi, és gyulladást okoz. A seb tájékán a bőr megvörösödik, megdagad és forró lesz. Gyakran még láz is áll be, ami már annak a jele, hogy az állapot veszedelmessé vált, mert ez már vérmérgezés. Ilyenkor haladéktalanul orvoshoz kell fordulnunk. Addig is, míg az orvos megérkezik, szublimált, lysol, vagy közönséges borszesz borogatást teszünk a sebre, amelyet azután még egy gumival vagy guttaperchéával, szóval valami vízhatlan szövettel letakarjuk, hogy a borogatás meg ne száradhasson.

Sok vérmérgezés lett volna elkerülhető, ha a sebesült jobban figyel a sebére, és azt meg nem fertőzi. Ha rozsdás szöggel, üvegcséréppel, faszilánkkal karcoljuk meg magunkat, ne állítsuk el azonnal a vért, hanem hagyjuk azt egy darabig folyni, mert a vér magával viszi az esetleges a sebre került piszkot. Ha azonban mégis maradt volna belőle valami abban, akkor mossuk ki azt forró vízzel, vagy kalhypermangánsavas oldattal. A kalhypermangán nagyon olcsó és kitűnő fertőtlenítő szer. Néhány paráért kapunk belőle egy egész dobozzal, azért minden cserkésző lássa el magát ezzel az olcsó és mégis hathatós orvossággal. (Megjegyzendő, hogy a kalihypermangán szájöblögetésre is nagyon nagyon nagyon alkalmas, különösen hurutos állapotban.)

Gyulladásban lévő sebet sohasem szabad az u. n. angol flastrommal leragasztani, mert ezáltal a mérget befelé hajtánánk. De még a tiszta sebeket sem ajánlatos vele leragasztani, főleg azért nem, mert a flastromot rendszeren meg szoktuk nyálazni, márpedig a nyál sok mérges csírát tartalmaz.

Nagyon veszélyes vérmérgezések támadnak a kígyók (vipérák), veszett állatok és mérges rovarok (skorpió) marásaiból. Ilyen esetekben elsősorban azt kell megakadályoznunk, hogy a mérget be ne jusson a vérbe, amiért is a megmart tagot azonnal le kell kötni a seb fölött. Ha ezt megtettük, akkor azon kell lennünk, hogy a mérget a sebben megsemmisítsük, vagy onnan eltávolítsuk. Az utóbbit úgy érjük el, hogy a vért onnan kiszívjuk, vagy ami még jobb, zsebkésünkkel a marás helyén keresztmetészt végzünk, hogy onnan a vér bőségesen elfolyjon, és a mérget elmossa. A megsemmisítés pedig úgy történik, hogy erős karbol kalihypermangános, vagy szublimat oldattal kimossuk a sebet. Ezek hiányában a bátor cserkésző attól sem fog visszariadni, hogy sebet izzó parázzsal, vagy tüzes vassal kiégesse, ez ugyan radikális de biztos szer.

Kígyómarásnál az is ajánlatos, hogy minél több szeszt, cognakot, pálinkát, erős bort igyunk, mert a tapasztalat azt bizonyítja, hogy ilyenkor az alkohol kitűnő ellenmérge.

Ha veszett állat mart meg bennünket, és a sebet az imént leírt utasítás szerint fertőtlenítettük is, ezzel még nem tettünk meg mindent, hanem utazzunk fel azonnal a legközelebbi Pasteur-intézetbe és oltassuk be magunkat a veszetség ellen.

Mérges szúnyogcsípések ellen használjunk szalmiákszeszt.

7. Idegen testek a szemben, fülben és torokban

Ha szemünkbe por, szén vagy egyéb piszok kerül bele, vagy pedig egy kis legyecke repült oda, sohasem szabad a viszkető szemet dörzsölni. A dörzsölés folytán ugyanis szemünk meggyullad és megdagad, ami azután megnehezíti az idegen testnek az eltávolítását.

Ha az idegen test az alsó szemhéj alá kerül, akkor gyengéden megfogjuk a szemhéját és lefelé meg előre húzzuk azt, ily módon könnyen hozzáférhetünk és egy tiszta zsebkendő csücskével kihalászunk onnan. A szem ezalatt lehetőleg fölfelé nézzen. Ha azonban a piszok a felső szemhéj alá került, onnan már jóval nehezebb azt eltávolítani. Baden-Powell erre nézve azt ajánlja, hogy dugjuk az alsó szemhéjat a felső alá, és akkor a szempilla szőrszájai kiséprik onnan az idegen testet. Ha azonban ez sem járna sikerrel, akkor a felső héjat kell ügyesen egy gyújtószálla felgöngyölni, ezáltal a szemgolyó szabaddá válik és most már az idegen testet a zsebkendő végével könnyen eltávolíthatjuk.

Ha fülünkbe kerül valami idegen test, ne turkáljunk benne hajtűvel, fogvájóval s más ilyenfélével, mert így könnyen megsérthetjük a dobhártyát, hanem öblögessük a fülünket langyos vízzel, és ilyenképpen eltávolíthatjuk onnan az idegen testet. Igen veszedelmes következményei lehetnek annak, ha a torkunkba jutott valami és az ott reked. Néha egy alapos hátha lökés segít a bajon. Megesik azonban, hogy ez nem használ, amikor is habozás nélkül két ujjunkkal kell az ott rekedt tárgyat kihalászunk. Sokszor ez sem használ, de legalább hányásra bírtuk a fuldoklót, ami jó eredménnyel járhat, mert a ki-

hányt étellel együtt kiköpik a hivatlan vendéget is. Ha azonban még így sem került a napvilágra, akkor azon kell lennünk, hogy csússzon le a gyomorba. E célból együnk lágy kenyeret, vagy kását, mert e pépszerű ételek úgy bevonják az idegen testet, hogy az, még ha hegyes volna is, ártalmatlanná válik a gyomor falaira és a belekre. Varrótűnek, szögnek a lenyelése már sokkal súlyosabb következményekkel jár, ilyen esetben csak orvoshoz szabad fordulni.

Gyümölcs magvakat nem szabad lenyelnünk, mert ezek okozzák a veszedelmes vakbélgyulladást.

8. Az epileptikus görcsökről

Ha valaki az utcán, vagy bárhol, hirtelenül összeesik, vagy ha végtagjaival görcsösen maga körül hadonászik és rúgkapál, ha azonkívül még a szája is habzik, akkor föltételezhetjük, hogy az illetőnek epileptikus rohama, vagy magyarosan nyavalyatörése van. Az ilyent nem szabad erőszakkal megfékezni, azt se kíséreljük meg, hogy hüvelykujját, melyet görcsösen összeszorít, kinyissuk, mert ezzel esetleg csak kárt tennénk benne. Ilyenkor csak arra ügyeljünk, hogy a beteg össze ne zúzza-törje magát, tehát ne menjen neki a falnak vagy más kemény tárgynak. Az epileptikusok gyakran összeharapják a nyelvüket, miért is ajánlatos a foguk közé dugót, vagy egy facöveket dugni. Ha a roham elmúlt, akkor a beteget le kell fektetni, hadd aludja ki a fáradoalmát.

9. Az öngyilkosságról

Baden-Powel meséli, hogy egyszer Algierban egy francia farmerrel együtt utazott egy vasúti kocsiban. Az utasok beszédbe eredtek és lassanként a francia annyira bizalmas lett Baden-Powellel szemben, hogy bevallotta neki, hogy öngyilkos szándékkal szállt fel a vonatra. A generális résztvevőleg kérdezte az elhatározásnak az okát, mire a farmer elmondta, hogy a sok csapás meg sikertelenség végkép elvették a kedvét az élettől, és most azon van, hogy azt magától eldobja. Baden-Powell erre vigasztalni és bátorítani kezdte, majd jó tanácsokat adott neki a gazdaságra vonatkozólag, bízatta, hogy a világpiaci árak majd kedvezőbbre fordulnak és így az ő fáradozásainak is hasznát láthatja még. Szóval addig-addig beszélt a lelkére, míg a francia arca egyszerre csak kiderült, újra bízni kezdett önmagában és a jövőjében, és a következő állomáson azzal vált el a generálistól, hogy még egyszer megpróbálja a szerencsését, és hogy visszatér a farmjára.

Íme Baden-Powell megmutatta ezzel, hogy hogyan kell a cserkészőknek az öngyilkosjelöltekkel bánni. Az élet mindannyiunk előtt beborul néha, amikor is elveszítjük az életkedvet, és öngyilkossági gondolatokkal foglalkozunk. Az erősebb jellemű emberek azonban hamar leküzdik az ilyen gyenge pillanatokat, mert bíznak önmagukban és nem dobják el maguktól az életet az első sikerteliségnél, vagy onnunk pusztulásánál, szeretteik elvesztésénél. A gyengébb jelleműek azonban mindjárt elvesztik a hitüket, és gyáván megfutamodnak az élet küzdelmei előtt.

Ha tehát a cserkésző ilyen életunt emberrel találkozik, igyekezzék előbb annak a bizalmát megnyerni és tudja meg a szerencsétlenségének az okát. Világosítsa fel azután, hogy az, amit ő helyrehozhatatlan veszteségeknek néz, csak képzelt baj, amit az idő százszorosán kipótolhat még. Vigasztalja azzal, hogy az emberek legnagyobb részét még súlyosabb csapások is érik, és mégsem mondanak le mindjárt az életről. Végül szolgáljon neki tanácsokkal, hogy miként menekülhetne legkönnyebben a jelenlegi vigasztalan helyzetből.

Bámulatos tevékenységet fejt ki az öngyilkosjelöltek megvigasztalásában az „Üdv hadserege”. Londonban külön e célra berendezett irodát tart fenn, amely mindenkinek, aki az élettől válni akar, rendelkezésre áll. 1907-ben 1125 férfi és 90 nő fordult kétségbeesésében ez irodához és háromnegyed részük megvigasztalva, tanáccsal ellátva hagyta el az irodát, és nem lett öngyilkos. És a statisztika bizonyítja, hogy a mióta az Üdv hadserege ily irányban működik, azóta az öngyilkosok száma jelentősen megfogyott.

Ha pedig valaki mégis elköveti az öngyilkosságot, akkor a cserkésző tudni fogja mi a kötelessége, hiszen tanulta, mint a megmérgezettnek ellenmérget adni be. stb. Ha az öngyilkos felakasztja magát, azt haladéktalanul le kell vágni, de úgy, hogy az eséskor össze ne zúzza magát, és azután alkalmazzuk nála a mesterséges légzést.

10. A sebesültek elszállítása

Ha a cserkészők hamarjában nem tudnak valami saroglyát, lészát, előkeríteni, amin a sebesültet hazaszállíthatnák, akkor kénytelenek azt a puszta kezükkel is megtenni. Két cserkésző hosszabb úton is elbír egy beteget vinni, ha értik a módját. Minden az ügyes kézfogástól függ. Erre nézve Baden-Powell a következő tanácsot adja. Két cserkésző a maga jobb kezével fogja meg a beteg bal csuklóját, úgy hogy a jobb alsókar a ballal derékszöget képezzen, most azután mindegyikünk a bal kezével ragadja meg társának a jobb csuklóját felső fogással. A négy összefogott kéz pompás ülőhelyet képez, amelyen a beteg elég kényelmesen elhelyezkedhetik, éppen csak mentőinek a vállára kell még kezét tennie. Szükség esetén egy cserkésző is hazaszállíthat egy sebesültet, de ehhez természetesen több erő és nagyobb ügyesség kell. A sebesült ekkor gyomrával a mentő jobb vállán fekszik, a cserkésző jobb karjával átkarolja a beteg jobb combját, és jobb kezével fogja annak a jobbját, amely a mentőnek bal válláról lóg le. (Egy kis kép jobban magyarázná meg ezt a helyzetet, mint a legélesebb és legvilágosabb leírás.)

Ha a cserkészők nagy fáradtsággal lehozták a sebesültet emberlakta vidékre, itt már könnyen segíthetnek magukon. Szükség esetén ugyanis bármiből csinálhatunk hordozható ágyat: teszem azt egy ajtóból, melynek két végére két-két lyukat fúrunk, és azokon köteleket húzunk át, de megteszi ezt egy széles deszka, létra, sőt egy szék is, ha a sebesült t. i. tud ülni. A szék alá két rudat teszünk, a széket erősen hozzájuk kötjük, és most már ezen visszük a beteget. Kitűnő lészát csinálhatunk egy, ill. két zsákból is: a zsák bevarrt végét felfejtjük, két rudat dugunk rajta keresztül és kész a hordozható ágy. Ha ezt két zsákból csináljuk, akkor a beteg egész hosszában lefekhetik rajta, ha t. i. a zsákokat egyfolytában tesszük egymásmellé.

A lészát vivőknek nem szabad lépést tartaniuk, hanem ha az első bal lábbal lép ki, akkor a hátsónak a jobbal kell kilépnie, mert ilyenképpen a beteg nincs oly rázkódásnak kitéve. A mentők tehát úgy lépkednek, amint a ló, ellenkező esetben, ha t. i. lépést tartanának, úgy lépkednének, mint a teve, már pedig tudvalévő, hogy nem valami kellemes dolog teveháton „lovagolni”.